صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

مباحثات

بروز منگل 24 جون 1997

(بمطابق 18 صفر 1418 ہجری)

جلد 6 　　　　　　　　　　　　 شمارہ 6

سرکاری رپورٹ

مندرجات 　　　　　　　　　　　　 صفحہ نمبر

مندرجات	صفحہ نمبر
1 ۔تلاوت کلام پاک اوراس کا ترجمہ	1
2 ۔اراکین اسمبلی کی رخصت	2
3۔ مطالبات زرپر رائے شماری	3

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

اسمبلی کا اجلاس اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز منگل 24 جون 1997ء بمطابق 18 صفر 1418 ہجری صبح دس بجکر پانچ منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب سپیکر، ہدایت اللہ خان چمکنی، مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ۔

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ہ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ہ

وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِیَآءُ بَعْضٍ یَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَیَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ یُقِیْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَ یُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَ یُطِیْعُوْنَ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ ط اُولٰٓئِكَ سَیَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ط اِنَّ اللّٰهَ عَزِیْزٌ حَكِیْمٌ ہ وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِیْنَ فِیْهَا وَمَسٰكِنَ طَیِّبَةً فِیْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ط وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ اَكْبَرُ ط ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِیْمُ ہ (پارہ ۱۰ سورہ التوبہ آیات ۷۲-۷۱)

(ترجمہ)۔ اور مومن مرد اور مومن عورتیں یہ سب ایک دوسرے کے رفیق ہیں بھلائی کا حکم دیتے ہیں اور برائی سے روکتے ہیں نماز قائم کرتے ہیں زکوٰۃ دیتے ہیں اور اللہ اور اس کے رسول صلی اللہ علیہ وسلم کی اطاعت کرتے ہیں اور یہ وہ لوگ ہیں جن پر اللہ کی رحمت ہو کر رہے گی یقیناً اللہ سب پر غالب اور حکیم و دانا ہے ان مومن مردوں اور مومن عورتوں سے اللہ کا وعدہ ہے کہ انہیں ایسی جنتیں دے گا جس کے نیچے نہریں بہتی ہونگی وہ ان میں ہمیشہ رہیں گے ان سدا بہار باغوں میں ان کے لئے پاکیزہ قیام گاہیں ہونگی اور سب سے بڑھکر یہ کہ اللہ کی خوشنودی انہیں حاصل ہو گی یہی بڑی کامیابی ہے۔

اراکین اسمبلی کی رخصت

جناب سپیکر: جن معزز اراکین اسمبلی نے رخصت کے لئے درخواستیں ارسال کی ہیں ان کے نام یہ ہیں،- جناب سلیم خان ایڈوکیٹ صاحب نے 23-6-97 ' جناب وجیہہ الزمان صاحب نے 21-6-97 تا 23-6-97 ' جناب جان محمد خٹک صاحب نے 23-6-97 اور 24-6-97 اور جناب قیموس خان صاحب نے 24-6-97 تا 26-6-97 کے لئے۔

Is it the desire of the House that leave may be granted to the honourable Members?.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: Leave is granted.

یوریکوسټ مے ستاسو په خدمت کښې کولو چه ټول ډیمانډ شپږ محلو ینبت دیاو په هغے باندے کټ موشنز ایک سو پچاسی دی۔ د دے د پاره مونږ سره درے ورځے دی۔ زه به تاسو ته صرف دا (4) Rule 148 اولوله چه دے کښې دا ورکړی دی چه "On the last of the days allotted under rule 141 for the stage referred to in clause (c) of rule 140 at the time when the meeting is to terminate, the Speaker shall forthwith put every question necessary to dispose of all the out-standing matters in connection with the demands for grants" نو بیا د سپیکر دا مجبوری ده چه هغه به بیا هم دغسے، هغه بیا پریس والا اولیکی چه Bulldozing اوشو، حالانکه دا Legal requirement دے نودے د پاره ستاسو په خدمت کښې، د Movers په خدمت کښې مے دا عرض دے چه دوی Must be very short and very brief. خکه چه پکار ده چه مونږ په دے حساب باندے

هیخ هم چه نه وی چه کم ازکم Fifteen per day مونږه دا سرته اوسوونودا به ستاسو ډیره مهربانی وی چه خپل کټ موشن تاسو په څومره باندے راوستے دی چه تاسو ته په هغه ټولو باندے موقع ملاؤ شی او قانونی حیثیت نے هم پوره شی نو مهربانی به اوکړئی لږ دےته به خاص توجه اوکړئی اود پینځوشپږو منټو نه به زیات وخت نه اخلئی Thank you very much جی - Demand No.1. The honourable Minister for Law and Parliamentary Affairs, N.W.F.P., to please move his Demand No.1

مطالبات زر پر رائے شماری

Mr. Bashir Ahmad Bilour: (Minister for Law and Parliamentary Affairs): Mr. Speaker Sir, I beg to move:

"that a sum not exceeding rupees twenty four million, two hundred and seventy two thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Provincial Assembly".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees twenty four million, two hundred and seventy two thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Provincial Assembly". Since there is no cut motion on

this demand, therefore, the question is:

"that a sum not exceeding rupees twenty four million, two hundred and seventy two thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Provincial Assembly".

Those who are in favour of it may say "Yes" and those against it may say "No".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: The "Ayes" have it. The demand is granted.

(Applause).

Mr. Speaker: Demand No. 2. The honourable Minister for Excise and Taxation, N.W.F.P., to please move his Demand No.2.

Mr. Fateh Muhammad Khan (Minister for Excise and Taxation):

Mr. Speaker sir, I beg to move:

"that a sum not exceeding rupees ten million, nine hundred and ninety thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Provincial Excise".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees ten million, nine hundred and ninety thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Provincial Excise".

There are some cut motions on this demand. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.2.

جناب پیر محمد خان، شکریه جناب سپیکر صاحب ـ دے ډیمانډ نمبر ټو باندے د دس هزار روپو کټ موشن ما پیش کړے دےاو-----

جناب سپیکر، بس تاسو نے Move کړنی کنه جی ...I beg to move

جناب پیر محمد خان: ښه جی- زه ډیمانډ نمبر ټو باندے د دس هزار روپو کټ موشن پیش کوم-

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees ten thousand only. Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA to please move his cut motion.

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر ! زه په مطالبه زر نمبر دو کښی د یو زر روپو کمتوتني تحریک پیش کوم-

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupess one thousand only. Haji Muhammad Yousaf Khan Tarand, MPA to please move his cut motion.

حاجی محمد یوسف خان ترند: جناب سپیکر ! ډیمانډ نمبر دوئم کښی زه د پینځو روپو کمتوتنی تحریک پیش کوم-

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five only. Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, to please move his cut motion.

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر! میں ایک روپے کی کٹوتی کی تحریک پیش کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupee one only. Mr. Pir Muhammad Khan please.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب!---------------------

ایک آواز: وزیر صاحب ښه سړے دے، ته خو دا خپل تحیز واپس واخله۔

جناب پیر محمد خان: نه، ښه سړے دے، دے کښې هیڅ شک نشته دے د محکمې مسنټرصاحب خو ډیر ښه سړے دے لړ انشاء الله که دے کوشش اوکړی نو دا محکمه لږکوټی کارکردگی هم صحیح کړی نو ډیره به ښه شی۔ دا محکمه اکثر ټیکسونه چه لګوی نو په هغې کښې دوی که یو سړے د سلو روپو ټیکس قابل نه دے نو دوی هغه دومره تنګ کړی چه هغه په رشوت باندے مجبوره شی د هغه سلو روپو په ځائے باندے ترینه زر روپے رشوت واخلی او دومره نے Pressurise کړی چه هغه که ټیکس پرے صحیح لګوی نو هغه د سلو روپو قابل نه وی۔د بلے غاړے داسے خلق وی چه هغه د زرو روپو قابل وی خو چه کله دے ورسره در پرده ځان جوړ کړی نو د هزار په ځائے پرے پچاس روپے اولګوی یا سل روپے پرے اولګوی، نو د دے کارکردګی صحیح نه ده۔ ما ځه نوټس خو پرے اغستے دے خو د محکمے وزیر صاحب ډیر شریف سړے دے، ځما یقین دے چه دے به دا

محکمه هسے تهیک کړی نو که دوی دے طرف ته توجه ورکړی نو بیا به زه په خپل کټ موشن زور نه اچوم۔

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر! په دے Sense کښې نه چه گنی دے محکمه کښې څه داسے غلطیانے دی خو زه وائیم چه یو ډیر زیات ښه سړی ته یوه ډیره ناقصه محکمه حواله شوے ده۔خما دا یقین دے چه د هغوی ښه والے به انشاء الله تعالیٰ د دے محکمے د اصلاح باعث اوګرځی په دے سلسله کښې زه د هغوی په خدمت کښې دا درخواست کومهاو د هغوی په بردبارني ، تحمل او ایماندارئی باندے څمونږ شک نشته دے او د ذاتی پیچان په وجه د هغوی د دے Qualities ذکر نه کول به بے انصافی وی نو خما دا درخواست دے چه په دے محکمه کښې د Improvement ډیر زیات گنجائش دے او دا هغه واحد ه محکمه ده کومه چه د دے صوبے د مالی وسائلو د ملا د تیر مثال دے۔ د Back-bone په حیثیت سره ،نو خما د هغوی نه دا توقع ده او زه هغوی ته دا درخواست کوم او ورسره ورسره ترینه دا تپوس کول غواړمه چه د گاډو رجسټریشن د پاره کومه قانون سازی شوے وه په هغے باندے د عمل درآمد کولو د هغوی کله اراده ده؟

Mr. Speaker: Haji Muhammad Yousaf Khan Tarand, MPA, please.

حاجی محمد یوسف خان ترند: جناب سپیکر ! زه د منسټرصاحب نه دا ضرور طمع لرمه چه دے محکمه کښې کومے خرابني دی یا کمزورني دی ،هغه به ضرور په دے باندے توجه ورکوی۔ستاسو په وساطت باندے به د ده په نوټس کښې زه دا یو گزارش راوستل غواړمه چه ایکسائز اینډ ټیکسیشن سره د

کاړو د رجسټریشن کار دے ۔نن د هغے حالات داسے دی چه په دے رجسټریشن باندے د اعتماد اظهار څوک نه کوی او د هغے په وجه باندے ډیر شریف خلقو ته بے ځایه ، بے وخته او نا وخته تکلیف رسی حالانکه یو کاډے چه رجسټرډ شو نو بیا د قانون په لحاظ ، د اصولو په لحاظ او د اخلاقو په لحاظ سره هغے ته غلط ونیل مناسب نه دی ځکه چه رجسټریشن یو داسے محکمه کوی چه هغه د حکومت یوه ذمه واره محکمه ده نو ځما ستاسو په وساطت باندے د منسټرصاحب په خدمت کښې دا عرض دے چه دوی د دا اوګوی چه کومو خلقو په دے کښې فراډونه کړی دی ، کومو خلقو په دے کښې غلط کارونه کړی دی ، مونږ نن پورے نه دی اوریدلے چه یو افسر د رجسټریشن په کیس کښې ګرفتار شو یا په هغوی باندے کیس جوړ شو او د هغوی د ناقص کارکردګئ په وجه باندے د دے محکمے نه د خلقو او د نورو محکمو اعتماد اوچت شوے دے نو دا یوه ضروری خبره ده ، زه ستاسو په وساطت باندے منسټر صاحب ته دا ګزارش کوم چه دے ته د خصوصی توجه اوکړی او دے نه د هغه خرابئ لرے کړے شی چه کومے په دے کښې راپیده شوے دی۔مهربانی۔

Mr. Speaker: Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA please.

حاجی محمد عدیل (ڈپٹی سپیکر)، جناب سپیکر! پوائنٹ آف آرڈر پر ہوں۔ میں آپ کی وساطت سے ایک روپیہ محسن علی خان کو پیش کرنا چاہتا ہوں۔ یہ کیوں اسمبلی کا وقت ضائع کر رہے ہیں۔

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر! میں حاجی محمد عدیل کا ایک روپیہ Accept کر لیتا ہوں جی اور اپنی کٹ موشن واپس لیتا ہوں۔

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر! لیکن ایسے معاملات تو اسمبلی سے باہر طے کرنے چاہیئں۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! پچھلے دور میں سب معاملات اسمبلی سے باہر طے ہوتے تھے لیکن اب جو بھی بات ہوگی وہ اسمبلی کے اندر ہوگی۔

جناب سپیکر: آنریبل منسٹر! دوی چه دا کومے خبرے اوکڑے دے باره کښی Assurances ورته ورکړنی هغه ټولو مهربانی اوکړه خما خیال دے څوک هم نهPress کوی، هاں جی۔

جناب فتح محمد خان (وزیر مال)، هاں جی اول خو زه د دے خپلو ملګرو ډیر مشکور ئیم جی چه د دوی په نظر کښی چه څه خامئی وے یا کمزورنی وے د هغے نشاندهی ئے هم اوکړه او بیا ئے دا اوئیل خو زه د دوئی نه دا امید لرم چه دوی به ما پسے راځی او یا به ما ته وائی چه ته راشه زه به ورپسے ځمه او دوی ته چه په کوم کوم شی کښی څه نقصان ښکاریږی، زه به ورپسے ځمه اودوی ته په کوم کوم شی کښی څه نقصان ښکاریږی نو دا د ملک نقصان دے د صوبے نقصان دے په هغے کښی به هیڅ قسمه څه هچکچاهټ نه وی او په هغے به هیڅ قسمه دوی ته منع کول نه وی ـ دوی که کوم ځائے ما ته وائی چه ته راځه او په دے باندے بحث کوو او دا د دے ادارے په دے کښی هیڅ شک نشته خمونږ د ټولے صوبے حال او یا څنګه چه خمونږ د دے ملک حال دے نو زه د دے دفاع نه کوم چه دا ډیره صحیح چلیدلے ده ـ دوی ټهیک خبره کوی چه د سلو په ځائے زر اغستے شوے دی د زرو په ځائے باندے سل اغستے شوے دی دا په خپل ځائے هم ټهیک ده ـ په رجسټریشن کښی چه کومے ، ګهپلےشویدی یا په څه طریقه ورکړے شویدی دا په خپل

خانے هم ټهیک ده نو څنګه چه دوی اوونیل ، نو د یوے خبرے سره صرف
خما اتفاق نشته څنګه چه یوسف ترند صاحب اوونیل چه ګاډی ته یو خل
رجسټریشن ورکړے شو نو که هغه د غلا دے او که پردے دے او د هرچا
چه دے نو د هغے دے بیا دویم تپوس نه کوی -صرف د دے خبرے سره خما
اتفاق نشته د غلا شے که هرکله ملاؤ شی او د هر چا سره چه ملاؤ شی نو د
هغه نه د باقاعده تپوس کیږی او هغه د نیوے کیږی او په دے کښې به زه دا
اووانیم چه په دے کښې کوم اتهارټی والا ملوث وی نو هغوی ته هم سزا په
کارده زه په دے کښې د دوی ملګرتیا کوم او دوی به ما ته Point out کوی
او چه قانونی څه سزا مونږ ورکولے شو هغه به ورکوو او که څه نقائص
وی د هغے د لر کولو د پاره ما ته دوی څه تجاویز راکوی څه خبره خما
سره کوی، زه هر وخت کښې د دوی په خدمت کښې تیار به ولاړ یمه او
مونږ به کوشش هم دا کوؤ او زه غواړمه هم دا چه په خانے د دے چه دا بدل
کړه او دا را بدل کړه او دغه اوکړه او دا اوکړه د هغے په خانے باندے که مونږ
داسے بنیادی خبرو ته سوچ اوکړو او د محکمو ټهیک کولو د پاره، دا
خمونږ بندوبست چه کوم خراب د دے د ټهیک کولو د پاره مونږ صحیح
اقدامات اوکړو نو کیدے شی چه مونږ به د پنځوس کالونو خپل رخ یوبل
طرف ته بدل کړو او هغه به د دے ټولے صوبے د پاره د فائدے وی -نوزه دے
خپلو رونړو ته خواست کوم که دوی مهربانی اوکړی اودا کټ موشنز
واپس واخلی، نو مهربانی به وی -

<u>جناب سپیکر،</u> ټولو واپس واغستل جی - All the cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. Now the

question is:

"that a sum not exceeding rupees ten million, nine hundred and ninety thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Provincial Excise". Those who are in favour of it may say "Yes" and those against it may say "No".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: The "Ayes" have it. The demand is granted. Demand No. 3. The honourable Minister for Excise and Taxation, N.W.F.P., to please move his Demand No.3.

Minister for Excise and Taxation: Mr. Speaker Sir, I beg to move:

"that a sum not exceeding rupees five million, six hundred and nine thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Stamp Dutes".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees five million, six hundred and nine thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the

year ending 30th June,1998 in respect of Stamp Dutes".

There are some cut motions on this Demand. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.3.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکرصاحب! په ډیمانډ نمبر ۳ باندے زه د پانچ هزار روپو کټوتی پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five thousand only. Mr. Ahmad Hasan Khan, MPA, to please move his cut motion on Demand No.3.

جناب احمد حسن خان، جناب سپیکر! میں مطالبہ زر نمبر 3 میں تین سو روپے کی کٹوتی کی تحریک پیش کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees three hundred only. Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, to please move his cut motion on Demand No.3.

Nwabzada Mohsin Ali Khan: Sir, I withdraw my cut motion.

Mr. Speaker: Withdrawn. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکرصاحب! زه به هم هسے تجویز غوندے ورکړم منسټرصاحب ته چه په دے محکمه کښ اکثر دا ټکټونه چه خرڅیږی نو دا هم دوی یوسی او په بازارکښ نے په بلیک باندے چا ته ورکړی او په بلیک کښ بیا ګران خرڅیږی - که د سلو روپو ټکټ وی نو هلته کښ په پانچ سو

باندے خرڅیږی دے طرفته ته دے دوی خصوصی توجه ورکړی خکه چه د
دے نه عوامو ته نقصان دے نو انشاء اللّٰه په دے طریقه دوی د دے محکمے اصلا
ح کولے شی۔ شکریه جی۔

Mr.Speaker: Mr.Ahmad Hasan Khan MPA, Please.

جناب احمد حسن خان، جناب سپیکر! د دے محکمے د مطالبات زر په سلسلهٔ کښ
مونږ ډیر تیارے کړے ووخو چونکه منسټرصاحب او د حکومت وخت
دومره کم دے چه د هغوی مونږ دا نه شو وئیلے چه دے کښ څه کوتاهنی
اوخامنی دی نو انشاء اللّٰه د ډیر وخت ملاوېدو په بنیاد باندے او د هغوی د
قابلیت په بنیاد باندے دا توقع لرو چه اصلاح به اوشی۔ زه صرف د پیر محمد
خان صاحب د خبرے سره اتفاق کوم او دا درخواست کوم چه خما په هغه
اولنئی مطالبه زرکښ جناب منسټرصاحب دا اونه فرمائیل چه هغه د نمبرو
ورکولو په قانون سازی باندے به کله عمل درآمد اوشی او ما ته به بیا اووائی
خکه چه د هغے وخت تیر شوے دے د دے الفاظو نه پس زه د خپلے مطالبه
زر د واپس اغستلو درخواست کوم۔

وزیر مال، ډیره مهربانی جی زه د خپلو رونړو ډیرمشکورئیمه۔

جناب سپیکر، بتولو خپل Cut motions withdraw کړل جی۔

وزیر مال، یوه خبره جی، احمد حسن خان د هغه رجسټریشن په باره کښ
اوئیل، واقعی چه هغه خما نه پاتے شوے وه۔ دغه سلسله کښ جی د دوه
میاشتو نه تقریباً مسلسل خما ډائریکټر سره دا رابطه ده چه دا خود تیر یونیم
کال نه شروع ده دے باندے تاسو ولے زر ته زره غورنه کونی خکه هر یو
سړے راخی او وانی چه ما له دیو هندسے نمبر پکار دے او څوک وانی چه دوه

هندسو والا نمبرے پکار دی ، ډیر مشکلات پکښ جوړیږی او دا یوه ډیره ښه طریقه وه چه د هغے په وجه به دا منده چه بالکل غیر ضروری جوړے شوے دی دا به ختم شوے وے۔خما ورسره مسلسل رابطه ده کوم چهاوس بدل شو هغه ډائریکټر ته هم او دے موجوده ډائریکټر ته هم ، زه وایم چه زر ترزره په دے باندے کارروانی اوکړی خو هغه وانی چه هغه مخکښ چه چا له مونږه ټهیکه ورکړے وه هغه سړی چونکه هغه کار اونکړے شونو د دے وجے نه هغه نه چه زر ضمانت مونږه اغستے وو، هغه مونږه ضبط کړے دے او اوس دویم سړی ته مونږه ورکوو بیا د دویم ورته ما هم اوے چه تاسو هغے کښ څومره کارروائی کوئ ما د هغے نه وخت په وخت خبرونی ۔ هغے کښ هغوی دوه درے میټنګز کړیدی او هغه وائی چه د دے به مونږ زرته زره څه حل را اوباسو، بلکه ما ورته د خپل طرف نه دا تجویز ورکړے چه تاسو په خانے د دے چه یوکس ته ورکوئے تاسو دا پنځه شپږ، اته یا لسو ټهیکدارانو ته ولے نه ورکوئ چه هغوی زرته زره دا اوکړی په دے کښ چه هغوی ما ته کومه خبره کوله چه چونکه دا یو داسے خاص طریقه باندے جوړیږی او په خاص مشین جوړیږی ، په هغے باندے څه مطمئن شوے نه یمه چه دا څنګه طریقه داسے ده چه هغه صرف یوسړے جوړولے شی او ګنړ چه وی هغه نے نه شی جوړولے خو بحرحال د دے به کوشش کوو چه څومره کیدے شی ، اوس ډائریکټر نوے راغلے دے او هغه ته ما بیا دوه ځله د دے خبره کړیده او د دے به زرته زره غور اوکړو اودوی چه په دے کښ ما ته څه نور داسے تجاویز راکوی هغه به بالکل کوو۔

Mr. Speaker: Thank you. All the cut motions are lost being

withdrawn by the honourable Members. The question is:

"that a sum not exceeding rupees five million, six hundred and nine thousand only be granted to the Provincial Govenment to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Stamp Duties". Those who are in favour of it may say "Yes" and those against it may say "No".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: "Ayes" have it. The demand is granted. The honourable Minister for Forestry, N.W.F.P., to please move his Demand No.4.

Mr. Fateh Muhammad Khan (Minister for Forestry): Mr. Spekaer sir, I beg to move:

"that a sum not exceeding rupees two hundred sixty million, seven hundred and thirty seven thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Forestry".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees two hundred sixty million, seven hundred and thirty seven thousand only be granted to the

Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Forestry". There are some cut motions on this Demand. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.4.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکرصاحب! زه په ډیمانډ نمبر 4 کښې د پانچ هزار روپو کټ موشن پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five thoussand only. Mr. Ahmad Hasan Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.4.

جناب احمد حسن خان، محترم سپیکرصاحب! میں مطالبہ زر نمبر 4 میں اس محکمے کی ناقص کارکردگی کی بنیاد پر ایک سو روپے کی کٹوتی کی تحریک پیش کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be rcduced by rupees one hundred only. Mr. Yousaf Tarand, MPA to please move his cut motion on Demand No.4.

حاجی محمد یوسف خان ترند، جناب سپیکر! د سلو روپو کټوتی پیش کوم ځکه چه د محکمے کارکردګی درست نه ده۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees one hundred only. Mr. Humayun Saifullah Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.4.

جناب ہمایون سیف اللہ خان، جناب سپیکر! میں ایک روپے کی کٹوتی کی تحریک پیش کرتا

ہوں۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupee one only. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA please.

جناب نجم الدین، پوائنٹ آف آرڈر سر! سر په دے کښې تقریباً اووه کسان په کټ موشن کښې دی جی او تاسو د دوو کسانو نومونه واغستل او باقی پاتے شو۔ خما په نوم کښې څه غلطی راغلے وه۔

جناب سپیکر، Fourth number دے کنه۔ مسٹر حمید الله خان، ایم پی اے۔

جناب حمید اللہ خان، مهربانی سر! زه په څلورنمبر مطالبه زرکښې د سلو روپو کمتوتی پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees one hundred only. Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA please.

Nawabzada Mohsin Ali Khan: Sir, I withdraw.

جناب سپیکر، مسترهمایون سیف الله خان خو اوشو جی بل څوک خو پاتے نه دے۔

جناب نجم الدین، سر بیا نجم الدین هم پاتے شو۔

جناب محمد اورنگزیب خان، جناب سپیکرصاحب! مونږ ته دا یو کاغذ پروت دے د اسمبلی سیکرټریټ د طرف نه جی، "مورخہ ۲۴ جون تا ۲۶ جون ۱۹۹۷ کے ایجنڈے کے ساتھ منسلکہ فہرست تخفیف زر میں مطالبہ نمبر ۴ کے تحت نمبر ۴ شمار کے سامنے جناب محمد یوسف خان ترند کی بجائے جناب نجم الدین صاحب پڑھا جائے " دا یو کاغذ مونږ ته په ډیسک باندے پروت وو جی۔

حاجی محمد یوسف خان ترند، دراصل جی خما نوم نے دوہ خله لیکلے وو۔غلطی په دے کښ دا شویده۔

جناب سپیکر، په دے کښ خو د نجم الدین نوم نشته ۔ یوسف ترند نوم پکښ لیکلے دے ۔دا خو دوانړه یوسف ترند دے جی نجم الدین خو ما سره نشته جی۔

حاجی محمد یوسف خان ترند، دا غلطی شویده جی خما نوم ئے ډبل لیکلے دے نو د دے وجے نه پکښ د نجم الدین نوم نه دے راغلے۔خما هغه یو نوم کټ کړنی نو د ده نوم به پکښ راشی جی۔

جناب سپیکر، نه جی ستاسو نوم دوه خایه کښ لیکلے شویدے هم په یو ډیمانډ باندے او د نجم الدین خان نوم په دے کښ نشته دے،چرته هم نشته۔

جناب احمد حسن خان، اسمبلی سیکرټریټ مسټر سپیکر سر نن یو کوریجنډم ایشو کړیدے چه دا دویم نمبر چه دے،نو دا نجم الدین خان دے۔

جناب نجم الدین، زه په ډیمانډ نمبر 4 د سوروپوکټوتی پیش کوم خکه چه د دے محکمے کارکردگی ټهیک نه ده۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees one hundred only. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA please.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب ! پنخه پنخه، شپږ شپږ محکمے یو یو وزیر سره دی، خما خیال دے هغه خو به ټول Withdraw شی، ---(قہقہے)--- اوکنه مونږ ته هم مشکل جوړشو۔ زه به مختصراً د تجاویز په شکل کښ به یو څو خبرے اوکړمه خکه چه د دے محکمے وزیر ، خمونږ

یقین دے چه دے ډیر قابل سړے دے او د ده کارکردګی به انشاء الله ښه وی خو دے فارسټ کښی سمګلنګ ډیر زیات دے په دے وجه باندے دا ځنګلات ډیر زیات تباه شو او خراب شو او اکثر په سمګلنګ کښی سټاف په خپله ملوث وی که چرے هغوی پکښی ملوث نه وے نو بیا به دومره سمګلنګ) نه کیدو او په کوم ځائے کښی چه پکښی سټاف نه وی ملوث او د قوم په لاس کښی وی نو هغه ځائے کښی ، لکه کالام شو نو په هغے کښی بیا څوک سمګلنګ نه شی کولے نو یا خو ترینه دا محکمه لرے کول غواړی چه قوم ته حواله شی، نو ځما خیال دے چه هله به ئے بچاو کیږی یا د دوی دغے طرف ته خصوصی توجه ورکړی چه دا فارسټ تباه کیږی ، چه د تباهی نه بچ شی دویم په دےکښی دا نرسری چه لګی نو جناب سپیکر صاحب د دوی نه زیات بوټی اوچ شی په کوم موسم چه لګول غواړی نو د هغے نه دوی لیټ شی هغے تیلو کښی ئے راوالی او د روډونو په غاړه ئے ځائے په ځائے کیږدی نو هغے ته اوبه هم اچول غواړی، اوبه ورته نه اچوی نو هغه په هغے تهیلو کښی اوچ شی نو که بیا ئے لګوی نو فائده ئے نه وی ځکه چه اوچ شوی وی - دغسے په لکهونو بوټی د دوی په فارمونو کښی هر کال راځی او په ریکارډ باندے خو په لکهونو بوټی وی خو په موقع باندے چه کوم ځائے ئے مقرر شوی وی نو هلته هغه په لکهونو بوټی اونه لګی او که اولګی نو اوچ بوټی وی او حفاظت ئے اونشی نو چه بل کال راشی نو په هغے ځائے کښی بیا لګوی نو که د دوی د لسو کالو زوړ ریکارډ اوکتلے شی نو هغه بوټی کوم چه دوی په لکهونو ،کروړونو حساب سره لګولی دی نو په هغے کښی به په زرګونو هم نه وی - بل پلانټیشن چه دوی کوی نو اکثر صرف د روډ په سائیډ سائیډ باندے ئے کوی

نو د روډ سائیډ سائیډ ته هم ټهیک ده یو ډول هم دے او فائده نے شته خو که د دے په خانے که دوی دے غرونو ته ځنګلاتو ته دا پلانټیشن ، چه کومو ځایونو کښ کټانی شوے ده یا کیږی په هغے کښ جاری اوساتی نو د هغے تحفظ او فائده به هم زیاته وی - او دے سره به زه یو بل تجویز دا ورکړم چه کوم پلانټیشن دوی کوی نو دا بوټی د د زمکو مالکانو ته حواله کړی او هغوی سره د د یو بوټی په حساب څه پیسے مقرر کړی لکه مثلاً ستا په پنځه روپے بوټی شو او تا له زه هزار بوټی درکوم د دے دومره پیسے شوے ته دا نال کړه بیا مخکښ کال به زه ستا بوټی چیک کوم چه دا هزار بوټی دی په دے هزارکښ چه ستا څومره کامیاب شوی دی نو د بوټی په حساب سره به تا له زه دومره انعام درکوم او چه کوم ستا فیل شوی دی نود هغے به چیکنګ کیږی د هغے به ستا نه پیسے کټ کیږی نو ځما خیال دے چه خلق به پکښ دلچسپی واخلی او په دے طریقه به ځنګلات زیات شی او دے سره سره به آخری خبره دا اوکړم چه د دنداسے (د غوزانو دا جرړے) سمګلنګ کیږی او ډیره قیمتی او نه ده ، فرنیچر د پاره هم او دے واه فیکټری کښ هم ډیر زیاته لګی نو هر کال د هغے هغه جرړے چه وی نو هغه د دے ځنګلاتو د محکمے ملی بهګت سره خلق اوباسی او هغے سره هغه اونے اوچے شی او خرابے شی بلکه بعض فارسټ والا خو وائی چه دے سره اونه نه اوچیږی هیڅ چل نه کیږی خو خرابیږی او Growth نے خو کم شی کمزورے شی کنه جی نو که دغے طرف ته توجه اوشی چه د دنداسے دا سمګلنګ ته منع کړی نو ډیر به مشکور یو -

جناب سپیکر : ستاسو مطلب دا دے که منسټر صاحب پکښ پرسنل انټرسټ

واخلی نو تاسو به Withdraw شئ۔

جناب پیر محمد خان ، او جی که دوی پکښ ذاتی دلچسپی واخلی نو زه به Withdraw کړم۔

Mr. Speaker: Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA please.

جناب احمد حسن خان ، جناب سپیکر ! لکه څنګه چه تاسو په شروع کښ د رول حواله ورکړے وه او د دے حواهش اظهار مو کړے وو چه We should be well in time چه تاسو ته بیا ورستو مجبوراً قانون باندے د عمل درآمد په وجه باندے څه دا تاثر جوړنه شی چه د دے دغه بلډوزونګ کیږی خو په دے کښ به ستاسو په خدمت کښ زه داسے عرض اوکړم لکه مثلاً بعضمدونه دا سے دی چه د هغے ، مونږ پوائنټ آوټ کړل او بعض مدات چه کوم دی ، هغه د ډیر زیات اهمیت حامل دی نو مونږ به انشاء الله تعالیٰ ستاسو د دےحواهش د احترام په بنیاد باندے دغه کوشش کوو خو بعض سبجیکټس ، دا اولنے چه کوم وو نو هغه هم د دے صوبے د آمدن زیاتولو یو اهم محکمه وهخو زه دا وایم چه د فارسټ محکمه د دے صوبے د ټولو اهم ترینو محکمو کښ که وړته زه جناب سپیکر ، سرفهرست اووایم نوشاید انشاء الله تاسو اوخما ټول معزز رونړه به دے سره اتفاق اوکړی ۔ د جناب منسټر صاحب د نورو خو بیانو سره سره د هغوی یوکوالیفیکشن دا هم دے چه هغه د فارسټری ایریا اوسیدونکے دے لهذا خما په خپل خیال او بیا تر ډیره حده پورے د فارسټ مالک هم دے نو زه دا وایم چه کومے خامیانے خما په نوټس کښ دی او ستاسو په وساطت سره د ایوان یا د هغوی په نوټس کښ راوستل غواړم نو خما دا یقین دے چه هغوی د هغے نه زیات خبردے خو بحرحال زه بیا هم د یو زمه دار فرد په حیثیت سره خپلے زمه واری ادا کولو په سلسله کښ یو څو معروضات ستاسو په وساطت د هغوی په خدمت کښ وړاندے

کوم ه او خما دا یقین دے چه انشاء الله تعالیٰ هغه به په دے باندے خواه مخواه د عمل درامد کولو کوشش اوکړی - جناب سپیکر یو خو د فارسټ په مد کښ چه دوی کوم ټیکس زیات کړے وونو خما په خپل خیالدا په مالکانو باندے نور زیات بوجه دے اود دے نه به ډیر زیات تکالیف جوړیشی ځکه چه د سوچ کولو نه بغیر یو ټیکس زیاتول ډیره بده خبره ده ، په دے سلسله کښ به زه دا عرض اوکړمه چه د جنګلاتو متعلق که څه منصوبه بندی کیږے یا د ټیکسیشن په سلسله کښ څه پروپوزل وړاندے کیږی نود جناب منسټر صاحب په خدمت کښ ستاسو په وساطت خما دا عرض دے چه د فارسټری ایریازنه یعنی بالخصوص د ملاکنډ او هزارے ډویژن سره تعلق لرونکی ممبرانو سره دے مشوره خوامخواه کیږی هغوی په صورتحال باندے پوهه دی او خما په خپل خیال که دوی صرف د سرکاری مشورے ورکونکو خلقو په زریغه باندے یعنی د محکمے د اهلکارو په سفارشاتو باندے انحصارکوی جناب سپیکرنود هغویَ خپل پوائنټ آف ویو د هغے فارسټری ایریا د خلقو نه مخلتف کیدے شی - نن دایریګیشن ډیپارټمنټ به زه مثال ورکړم متعلق د بهرنه راخی او د سیندونو متعلق هغوی تجاویزوړاندے کوی خو خما په خپل خیال د خیالی سیند یا د پنچکوړا دریا یا د دریائے سوات متعلق چه د سوات د دیر او د چارسدے اوسیدونکی یا د پیښور اوسیدونکی د خپل عمر او تجربے په بنیاد باندے کوم تجویز وړاندے کولے شی هغه د بیرونی ایکسپرټ نه زیات بنه کیدے شیځکه چه دا صوتحال د هغوی په مخکښ تیرشوے وی لهٰذا د یو عام خنکل سره تعلق لرونکی دوست تجربه به زیاته اهم وی خما بل عرض دا دے جناب سپیکر ، د فارسټ یو شاهی فرمان د محکمے په سفارش باندے ایشو کیږی ، محکمه خو خپلے غلطیانے پټوی په محکمه کښ دننه چه د رشوت څه اندازدے د هغے خو ذکرنه کیږی هغه هغوی ته هم پته ده اومونږ ته

هم پته ده د هغے د لرے کولو د پاره چه هغوی څه کوی هغه خو نه ښائی خو په وزیرانو باندے په وزیراعلیٰ ګانو باندے یا په حکومتونو باندے د تجاویزونو په شکل کښې شاهی فرمانونه جاری کوی د هغے یو مثال دا دے لکه مثلاً د دریو خلونه مسلسل په جنګلاتو باندے د کټائی په سلسله کښې د پابندئ اعلان کیږی اوس چه دا اعلان اوشو چه کټائی بند نو څوک دا تپوس نه کوی چه د کټائی سره د نکاسئ څه طریقه کار دے۔ جناب سپیکر په دے جنګلاتو کښې د Wind fall دMatured اونو کومے چه Matured شوے وی د هغے د وهلو نن ضرورت دے که هغه اونه وهلے شی نو د هغے نه نورخنګل ته نقصان دے هغه که پخپل طبیعت باندے راپریوزی، یو بیماره اونه، یوه عمر رسیده اونه که په خپل طبعیت، د خپل طبعی مرګ په بنیاد باندے راولویږی جنابسپیکر نو هغه نورے خوانے اونے، نورے نوے پود چه کوم دے هغه خرابکړی۔ لهٰذا دا خبره چه دا د هغوی تجویز دے چه مونږ به دا بند کړو۔ نن څهتاسو ته دا خبره کومه چه په هزاره او په ملاکنډ ډویژن کښې د دے بندش په بنیاد باندے مزدورکار او ټهیکداران د فاقه کشی شکارشوی دی او هغه بل کالے جناب سپیکر په لاهوری او په کوهستان په ایریا کښې څه ډاکے اوشوےنو چه د هغے پس منظر مونږ اوکتو نو دغه خنګلو کښې مزدورکارانو ته د رزق د پاره د آمدن کومه ذریعه وه نو هغه پرے بنده شوے وه نو هغوی بیا پهدے باندے مجبور وو چه ډاکے ئے کولے ۔ لهٰذا خما جناب منسټرصاحب ته دا درخواست دے چه دوی په دے باندے پوهه دی، د د ے پالیسی د Reviewاوکړی ۔ او زه دا نه وایم څه وایم خنګل د ماحولیاتو په بنیاد باندے او خنګلد دے ملک د پاره ،خنګل د دے صوبے د پاره ،او الحمدلله شکردا دے چه د خنګل د هیڅ قسم معاملے سره خما هیڅ قسم تعلق نشته دے خو د دے صوبےد بهترئی د پاره، د عوامو د رزق د کماوولو د پاره اود بهترین منصوبه

بندنید پاره خما د منسټر صاحب په خدمت کښې دا درخواست دے او I think اچه په
دے صورتحال کښې He is the best person چه هغه په دے باندے پوهیږی چه
هغوی دے په دے باندے غور اوکړی او د هغے حده پورے د اجازت ورکړی چه کوم
جائز دے۔ جناب سپیکر ، اوس هم تاسو ته زه دا وایم چه د دے پابندی باوجود منسټر
صاحب ته دا پته ده نن د د مټے بازار اونه اوګوری ، نن دے دیر بازار اوګوری نن د د
واړی بازار اوګوری، جهانزیب خان او بهادرخان ماما دلته ناست دی ، نن جندول
اوګوری نن هم هلته کښې لرګی ملاویږی او خرڅیږی او دغه کیږی، خلق ئے بیا هم
کټ کوی لهذا د دے ناجائز پابندی څه نقصان دے؟ د دے دا نقصان دے چه یو مالک ته د
خپل ځنګل صحیح حصه هم ملاو نه شوه نمبر دو دا کچرے جائز اجازت وے نو د
هغے په بنیاد باندے که مالک ته صحیح حصه ملاویده نو ګورنمنټ ته به هم خپله
حصه ملاویده ، ګورنمنټ ته خپله حصه نه ملاویږی مالک ته جائز قیمت نه
ملاویږی او کټائی نن هم کیږی د بازو په شکل کښې د برګے په شکل کښې کچه کچه
نوے پود خلق کټ کوی او که د دے نه څوک انکار کوی نو د جناب منسټر صاحب
مخکښې د محکمے د هر افسر سره بحث کولو ته او ثابت کولو ته تیار یم خو مونږ
څوک په اعتماد کښې نه اخلی بیشک ما د نه اخلی خو د جنګلاتو د علاقے نه دے خما یو
بل رور په اعتماد کښې واخلی چه هغه په دے خبره باندے پوهیږی ۔ جناب سپیکر ،
یو ډیره زیاته قابل افسوس خبره دا ده چه سوشل فارسټری چه کوم پراجیکټ دے دا
ډیر لوئے دی ښه پراجیکټ دے اهم پراجیکټ دے خو چه کوم فارسټری ایریا ده
چرته چه کټائی کیږی هلته د دے ایکسټینشن نشته ولے نشته ؟ هلته کښې خود
بخود کیږی ، د دے هلته کښې ضرورت دے جناب سپیکر ، د دے هلته کښې
ایکسټینشن اوشی زه په دے خبره د حکومت او جناب منسټر صاحب شکریه ادا

کوم چه دا یو خطره وه د سوشل فارسټری ډیپارټمنټ د ملازمینو په زړونوکښې او زمونږ د جنګلی علاقو سره تعلق لرونکی دوستانو په زړونوکښې دا خطره وه چه دا پراجیکټ ختمیدونکے دے، اوس ورله دوی په دے بجټ کښې چار ملین روپے ایخودے دی خو خما درخواست دے چه دا دے فارسټری ایریا ته Extend کړی او په ملازمینو کښې چه کومه خدشه ده خکه چه هغوی ته دا نوټسے ملاؤ شوے وے که چرے د 30 جون نه پس داProject continue پاتے نه شو نو ستاسو سروسز به Terminated تصور کیږی چونکه نا خو اوس اوشوه نو نن دے جناب منسټر صاحب خپلے محکمے ته دا هدایت اوکړی چه دوی کومه مهربانی کړے ده کوم Extension کړے دے د هغے Extension په بنیاد باندے د هغے ملازمینو Service continue دے لهذا د ټرمینشن هغه آرډر د Withdraw کړی خکه جناب سپیکر، چه هغوی کښې ډیر سخت تشویش دے ، د دے تشویش لرے کولو د پاره د دوی آرډر اوکړی د خپلو دے تجاویزو سره سره زه د خپل کټ موشن د واپسے درخواست کوم جناب سپیکر۔

Mr. Speaker: Mr. Najmuddin Khan, MPA please.

جناب نجم الدین ، جناب سپیکر ! کوم کټوتی تحریک چه ما پیش کړے دے جی زه د داسے علاقے سره تعلق لرمه جی چه په هغے کښې فارسټ ایریا ده ، خما نه مخکښې احمد حسن خان اوونیل زه به ستاسو نه یو دوه درے منټه زیات غوارمه زه د هغے علاقے سره تعلق لرم ۔ اول خو دا ده جی چه په خنګلات باندے کومه پابندی لګیدلے ده د حکومت د ا پروګرام وو چه د دے خنګلاتو د پابندی سره به په هغے علاقه د خنګلاتو په مد کښې به نقصانات نه کیږے ، خو

زه په دے خبره افسوس کومه جی د ځنګلاتو محکمے د هغوی د پروګرام لاندے جی چه څومره به نور کله د مارکنګ لسټ مطابق یا د حکومت د یو طریقه کار مطابق ځنګلات راوتل نن زه د دے اسمبلی په فلور باندے وایمه جی چه تقریباً د هغے دس پرسنټ زیات د سمګلنګ په طریقه باندے د دیر او سوات د ځنګلاتو نه په وسیع پیمانه باندے لرګے راروان دے ځکه چه جی د خلقو هغه مزدوری بنده شوے ده ، هغوی په مختلفو طریقو باندے دغه کوی نو خما د ټولو نه مخکښ جی دا ډیمانډ دے چه کم از کم د دے ځنګلاتو د آذادی د پاره دے دوی څه طریقه کار جوړ کړی د دے سره جی د خلقو روزګار شامل دے ورسره د خلقو رائلټی شامله ده نو دا یو ټکی دے ۔ دویم دا دے جی چه دے محکمے کښ کوم طریقه کار کیږی جی ، ځه تاسو ته یو مثال وایمه جی حیاګی نومی یو کلے دے په هغے کښ د Wind fall په نوم باندے تقریباً دولس لکهه فټه لرګے مارک شوے دے د هغے د پاره د فارسټ یو پارټی جوړه شوے وه بیا د هغے د انسپکشن د پاره کنزرویټر آف فارسټ او ورسره ډی ایف او آف فارسټ مقرر شوی وو هلته مارکنګ هم اوشو ده خو پکښ خپل انسپکشن هم اوخودلو جی او چیف کنزرویټر چه کوم دے د هغے منظوری ورکړه لیکن بیا چه کله د یوے محکمے نه دوی مارکنګ اوکړو نو بیا ئے ایف ډی سی ته حواله کړو دوی اوونیل چه او دا مارکنګ شته، ډی سی اوونیل چه او مارکنګ شته مونږه حواله کړو لیکن بیا هغه محکمه وائی چه مونږ انکوائری کوو او دغه مارکنګ نشته دے بیا انکوائری کیږی جی انکوائری کیږی د دے بره نه راځی او صرف په یو فارسټ ګارډ باندے دا تین کیږی او وائی چه کوم فارسټ ګارډ دے مونږ د هغه پروموشن

بند کړو ، زه صرف دا درخواست کوم جی چه په دے بعضو خبرو کښ تاسو دومره قدرته کښ اوکړی چه دا کوم Wind fall مارک شوے دے دا په دغه وخت کښ د پالیسئی تحت ووکه نه وو او دا کوم افسر کړے دے او چه کړے ئے دے په دغے کښ چه کوم دے مارکنګ کړے دے دا ولے واپس شوے دے او د دے انکوائری چه شوے ده په دے کښ کومو افسرانو ته کومه سزا ملاؤ شوے ده ؟ او د دے انکوائری مطابق زه وایمه جی که فارسټ ډیپارټمنټ ته دا انکوائری حواله کیږی نو هغه به هم بیا راخی او په دغے فارسټ ګارډ غریب باندے به ئے تین کوی او پخپله ترینه خان اوباسی خما منسټر صاحب ته دا درخواست دے چه دوی د دے صوباتی اسمبلی د ممبرانو په تهرو باندے یو کمټی جوړه کړی او د دغے انکوائری دے اوکړی ، هغه بله ورځ تاسو په اخبارکښ لیدلی دی چه په چترال کښ د دوه ارب روپو سمګلنګ)شوے دے د دوه ارب روپو لرګے راوتے دے ،د سوات د بشام ، (کوهستان) نه د اتو زرو فټو یوه ټی پی ایشو کیږی او په هغے باندے جی چوده هزار فټ اوخی بیا د شپږ زره فټو ټی پی ایشو کیږی او په هغے باندے بیس هزار فټ اوخی نو خما دا درخواست دے جی ،خلق وانی جی زه دا وایم جی چه د دے محکمے رانبکل پکار دی او د دوی نه تپوس کول پکار دے او د دے صوبانی اسمبلئی د ممبرانو په تهرو پکار دے چه دوی لاړ شی او سپاټ باندے هلته تحقیقات اوکړی ډیر خلق وانی مونږ دیانت دار یو جی ، ایماندار یو لیکن چه کله د پیسے خبره راخی نو صاحب د تحفو تحائف په طریقه باندے هغوی خپلے پیسے اخلی وانی دا چه د فلانکی خونی ته تحفه ملاؤ شوه او د فلانکی دغه ته ملاؤ شوه ، خما صرف تاسو ته

درخواست دے ، چیف منسٹر صاحب تہ، چہ پہ دے کښی د د صوبائی اسمبلئی د ممبرانو پہ ذریعہ باندے یو انکوائری ٹیم مقرر کړے شی او پہ دغہ خایونو کښی دِ د دے بعضو مسئلو دِ معلومات اوشی جی دویم جی سوشل، دا واٹر شیډ محکمہ چہ کومہ وہ ھغے پہ دیر کښی د ډیرے مودے نہ کار کولو دیر جنگلات پہ دیر کښی شوے دی د ھغے نہ بوټی نال شوے دی لیکن نن ھغہ واٹر شیډ محکمہ پہ چترال کښی خو شتہ جی پہ سوات کښی شتہ لیکن د دیر نہ ھغہ لرے کړے شوے دہ ۔ خما منسٹر صاحب تا دا درخواست دے چہ دغلتہ د Extension ورکړے شی اوس مونږ جی دا ھم اوریدلی دی جی چہ سوشل فارسټری چہ کوم ھغے کښی ھغوی Plantation کوؤ د ھغہ سوشل فارسټری ختمولو کوشش کیږی۔ د ھغے سرہ جی د دنیا ملازمین ختمیږی او ورسرہ د سوشل فارسټری چہ ھلتہ کومہ کارکردگی وہ جی، ھغوی تقریباً د محلورو او د پنځو کالو نہ بوټی نال کړی دی لیکن نن کہ ھغہ ختمہ کړے شی نو د ھغے سرہ جی د خلقو ھغہ کم چہ نال شوی بوټی دی د ھغے د حفا ظت بندوبست بہ ورک کړے شی خما دا ھم درخواست دے چہ سوشل فارسټری لہ دے Extension ورکړے شی زہ دا ھم وایم چہ دوی چہ کوم بوټی نال کړی د ھغے نہ روستو د حفاظت څہ بندوبست نہ کیږی خمونږ علاقہ د ځنګلاتو سرہ تعلق لری زہ دا درخواست کوم چہ پہ دغہ طریقہ دوی د دغہ ځنګلاتو د تحفظ د پارہ دایوان کمیټی جوړہ کړی چہ پہ دے باندے خبرہ اوشی زہ د دے سرہ جی پہ دے خپل کټ موشن باندے زور نہ ورکوم او دا مے درخواست دے چہ دوی پہ دے باندے عمل درآمد اوکړی۔ ډیرہ مہربانی۔

جناب سپیکر، جناب یوسف خان ترند، ایم۔ پی۔ اے صاحب۔

حاجی محمد یوسف خان : جناب سپیکر! ځما نه مخښکے احمد حسن خان او نجم الدین خان دواړو ډیره تفصیلی خبره اوکړه، د ډهراوولو ضرورتنشته جی زه خو دا عرض کومه چه حقیقت دا دے چه ځنګلات اګرچه دا په هزاره ډویژن او په ملاکنډ ډویژن کښ دی خو د دے تعلق نه صرف صوبه سرحد سره دے بلکه د ټول پاکستان سره دے جی۔ د افسوس خبره خو دا ده چه دا ډیر اهم شے چه کوم دے لکه څنګه چه احمد حسن خان اووئیل چه خمونږ معین قریشی صاحب یو اعلان اوکړو چه په ځنګلو باندے پابندی اولګونی نو دا سوچ ئے اونکړو چه دا پابندی مونږ اولګوؤ دا مونږ په څه لیول اولګوؤ او ددے به فائدے څومره وی او د دے به نقصان څومره وی ؟ هغه شے راروان دے، زه ستاسو په وساطت باندے چیف منسټر صاحب ته دا عرض کومه چه ځنګلات دوه قسمه دی ۔ یو سرکاری ملکیت دے او یو د خلقو ذاتی ملکیت دے۔ د هغے مثال دغه شان دے لکه ستاسو په ایریا کښ ګنے تاسو کرنی، چقندر تاسو کرنی نودغه حساب خمونږ د خلقو په هزاره ډویژن کښ او په ملا کنډ ډویژن کښ د ځنګلو د ملکیت دے او خمونږ داسے ایریا هم شته چه د خلقو سل پرسنټ ګزاره صرف او صرف په ځنګل باندے ده۔ اوس مونږ دے سره پوره اتفاق کوؤ چه ځنګلات د ملک دپاره ډیر ضروری دی خو هغه پابندی لګول پکار ده او هغه څیز کښ سختی ورکول پکار دی چه د هغے نه نقصان اونشی خو هغه پابندی نه دی لګول پکار چه کوم نه د فائدے په ځائے نقصان اوشی خبره هغوی تفصیلی کړے ده دا چه په دے پابندو باندے دوه خبرے راغلے، یو هغه چه کوم باندے صوبے حکومت

د ته بل طرف او شو ضائع هغه ،وو به کرورونو په او راتلو تیکس ته

ته هم نه مونږ حق جائز هغه ،دے خمونږ ملکیت ،دے خمونږ خنګل

Matured اونه ده یا هغه اوچه

ده، نو په هغه وجه شوے بند کټائی هم هغے د ده شوے ارتاو هغه یا ده شوے

دا کښ سلسله دے په به خما .کړے کټ یے خنګلے او اوکړه شروع خلقو

د که نه جاپان د چه دی اوریدلی ما چه ،لندومه خبره جی ،وی تجویز

کښ دے .وی جوړه پالسی له مونږ هغه او دے راغوښتے نے ټیم یو جرمن

پاکستان د او معاشره خانے هغه د خو دی خلق قابل هغه چه نیشته شک هیڅ

هم زه اوونیل خان حسن احمد چه ځنګه ده دا پکار ،دے فرق کښ معاشره

ډویژن ملاکنډ د او ممبران ډویژن هزارے د چه کومه اتفاق سره تجویز دے

پارټئ خپلے د خو کینئی نه پکښ د مونږ ،کینوی نه پکښ مونږ که ،ممبران

کومه په خنګلو د چه اوکړی مشوره صلاح دِ سره دوی او کینوی د ممبران

کټ دا به سره طریقے بهترین کومه په او کیږی حفاظت سره طریقے بهترین

د ،پاره د اونو اوچو د دا کښ دے په چه جی دے ګزارش دا خما نو .کیږی

پښه هم باندے هغے ،وه شوے جوړه پالیسی یو پاره د اونو شوؤ ارتاؤ

په ستاسو نو .اورسی نقصان ته خنګل هم به نه دے د ،ده شوے ایښودے

فوری باندے دے په چه دے ګزارش دا ته صاحب منسټر خما باندے وساطت

، ډویژن ملاکنډ د او ډویژن هزاره د ،ممبرانو خپلو دے د سره طور

مطابق صلاح د هغوی د او واخلی صلاح د نه دوی اوغواړی را د (میټنګ

دا او اوشی افزائی حوصله مالکانو د ته طرف یو چه کړی وضع پالیسی یو د

خبره ستاسو په وساطت د دوی په نوټس کښ راولمه چه هيڅ کله د ځنګلو سټاف د ځنګلو تحفظ نشی کولے تر هغه وخته پورے چه څو پورے ورسره د مالکانو او د مقامی خلقو تعاون نه وی او د هغوی تعاون هله کيدے شی چه هغوی په دے څيز کښ شريک کړی خان سره او هغوی په اعتماد کښ واخلی۔ د دے نه علاوه په واټر شيډ باندے خبره اوشوه جی۔ واټر شيډ يو ډيره اهم محکمه ده او هغوی ډير ښه کار کردګی کړے ده او حقيقت دا دے لکه څنګه چه ځما د دير رونړو اوونيل نو دغسے په هزاره ډويژن کښ هم د هغوی ښه کارکردګی ده۔ هغه يو طرف ته د بوټو چه کوم Plantation کوی او د هغے نه چه کومے ځنګلے نوے راپيده شوے په نوے علاقو کښ، په نوے ايريا کښ نو ستاسو په وساطت باندے زه منسټر صاحب ته دا ګزارش کوم چه د هغے د فعال کولو د پاره د نور فنډز) اوکړی او هغے ته د نوره توجو ورکړی جی۔ مهربانی۔

<u>جناب سپیکر،</u> Otherwise تاسو Withdraw کړو خپل کټ موشن۔ تهينک يو۔ مسټر حميد الله خان، ايم۔پی۔اے، پليز۔

<u>جناب حمید اللہ خان،</u> شکريه جناب سپيکر۔ ځما دے مشرانو خبرے اوکړے او زه دوباره دهراوول د دے نه غوارم په دے وجه باندے زه خپل موشن واپس اخلم۔

<u>جناب سپیکر،</u> تهينک يو۔ نوابزاده محسن علی خان صاحب خو خپل Withdraw کړے دے جی۔ هاں، مسټر همايون سيف الله خان، ايم۔پی۔ اے۔

<u>جناب ہمایون سیف اللہ خان:</u> جناب سپیکر صاحب! میں اتنا عرض کرونگا جی کہ ہمارے لکی ڈسٹرکٹ کے لئے ایک On-going scheme تھی اور اس کے لئے، ٹوٹل سکیم جو

ہے وہ سات ملین کی ہے' اس سال انہوں نے ایک لاکھ روپے رکھے ہیں۔ یہ ماڈل نرسری ہے اور اب لوگوں کا بہت شوق ہے درخت لگانے کا اور Awareness پیدا ہوئی ہے Environment کے متعلق لوگوں میں تو میری یہ ریکویسٹ ہوگی منسٹر صاحب سے کہ اس میں کچھ پیسے زیادہ کریں بجائے اس کے کہ وہ سکیم پانچ سال یا سات سال میں بنے' اگر وہ ایک یا دو سال میں بن جائے تو لوگوں کو اس سے بہت فائدہ ہو گا اور اس کے ساتھ ہی میں اپنی کٹ موشن واپس لیتا ہوں۔

Mr. Speaker: The honourable Minister for Forest, please.

جناب فتح محمد خان (وزیر جنگلات)، شکریه سپیکر صاحب! اول خو زه د دوی د دے خبرے سره، یو ذاتی رائے وی، دے کښی دوه خبرے دی یو ذاتی د سړی Opinion وی یا خیال وی یا رائے وی او یو بیا د حکومت په لیول باندے د ملګرو او د ټولو په شریکه باندے رائے وی۔ ذاتی طور باندے د دے یوے خبرے سره زه بالکل اتفاق کوم چه خنګل په مکمل بندیز باندے خنګل بچ کیدے نه شی۔ یو خو دا ده چه اونے زړے شوے وی، هغه ولاړے وی، بیکاره وی، د هغے کټ کول ضروری وی۔ سیلئی کښ ډیرے راپریوزی، طوفان سره پکښ ډیرے زیاتے را پریوزی، هغه پرتے وی۔ د هغے ډیر زیات ضروری وی---------(قطع کلامی)

جناب سپیکر، معافی غواړم د هغوی مطلب صرف دا دے چی که یو جنرل رول تاسو Lay کوئ کنه جی نو په هغے کښ Exceptions هم ساتنی۔ نو د هغوی صرف دا Suggestion دے، تاسو پخپله ګورنمنټ یئ که تاسو دا شے اوچت کړنی چه جنرل رول سره څه Exceptions کیږدئی نو په دے به It will satisfy them.

<u>وزیرجنگلات،</u> دے سره Exceptions خو نه دے پکار جی دا یوه عامه مسئله ده۔ د دے ټولے صوبے مسئله ده که مونږ پکښې یو ځائے ته Exceptions ورکړو نو هغه خو ---

<u>جناب سپیکر،</u> خما مطلب باندے پوهه نه شونې، Exceptions دا مطلب دے که تاسو اووایئ چه کټائی بند ده خو Exceptions دا دی که په سپاټ باندے اوکتے شی چه یوه اونه پخپله راغورځیدونکی ده لکه څنګه چه د ممبرانو صاحبانو -----

<u>وزیر جنگلات،</u> دا خو Scientific cutting په ټولے دنیا کښې جاری دے جی ---

<u>جناب سپیکر،</u> هاں جی، هغه Exception دے بل نه دے ---

<u>وزیر جنګلات،</u> ټوله دنیا کښې دCutting یو طریقه ده ۔ د هغے دا طریقه ده جی چه هغه ګوری چه یوه اونه زړه شوے وی یا عمر د هغے پوره شوے وی یا یوه اونه داسے وی چه د هغے لاندے لس ، شل اونے ولاړے وی، بچی ولاړ وی او د هغے یوے اونے د کټائی سره د هغه لسو شلو بوټو وده کیږی جی زیاتیږی یا نور غیر ضروری داسے اونے ولاړے وی چه څلور شپږ جی ، یا د هغه شپږو په وجه باندے شپږ واړه عمل نه کوی د هغے نه یوه اونه دوه اوویستے شی نو دا خو په ټوله دنیا کښې کټائی کیږی جی او کټائی پکار ده خو البته دا جدا خبره ده چه هغه کټائی دِ صحیح کیږی او صحیح مارکنګ دِ کیږی او بیا دِ کټائی هم صحیح کیږی ، هغه د بد قسمتئی نه خمونږ دے ملک کښې چونکه دا ټول شے که سرے فریاد کوی ، نو هغه به هر یو وائی چه دا خو تش فریاد دے لکه دوی هم فریاد کوی زه به ورسره هم کوم خو خبره دا ده جی د بدقسمتئ نه چه اول چه کوم فارسټ هغه ټهیکیداری

سسټم وو، په هغې کښې هغه ټهيکيدار د يوے اونے په خانے به سل اونے وهلے، د سلو په خانے باندے به نے زر وهلے هغه دوی ونيل چه راځئ يوه بله تجربه کوو، ايف-ډی-سی واله نے حواله کړو او هغے کښې دوی دغه خيال وو چه ايف-ډی-سی به يو داسے طريقه کوی چه ټهيکيدار به يو سړے وی ، يا د چراينی د پاره، د ډولنی د پاره به دويم وی ، بيا د هغے د مارکيټ) د پاره به دريم وی، که په درے کسانو نے مونږ تقسم کړو، کيدے شی د هغے د پاره هم طريقے راوتے وے، هم هغه يو سړی به پخپله باندے د چراينۍ ټهيکه واغسته دويم رور يا وراره يا بل يو سړے له به نے د هغے ډولنی ټهيکه واغسته او دريم به د مارکيټ واغسته نو د هغے نه زيات خرابی پکښې شروع شوه- د دے وجه نه په دے کښې هيڅ شک نشته چه د اونے کټانی ساينټيفک طريقه سره صحيح طريقے سره، پکار ده او دويم ورسره ورسره دا هم پکار ده چه لکه غلط کټانی نه کيږی ، د دے سره هم زه پوره حده پورے متفق يم چه کله مونږ مکمل پابندی اولګوو نو يو خو هغه د چا چه ځنګلے دی، هغوی ته به مونږ څه ورکوو، هغوی ته په دے ځنګلو کښې آخر څه ملاويږی؟ بيا هم دا ده چه ښکته خلق آبادی کوی د دے نه هيڅ انکار نه شی کيدے چه ځنګل ضرورت دے د لاندے خلقو هم چه هغه پرے خان له آبادی جوړه کړی که مونږ وايو چه مونږ لرګے نه درکوو، هغه به څه کوی، دريم دا ده چه ډير کسان په دے کښې روزمره ديهاړی کوی، هغے کښې کار کوی، د هغوی رزق کټ کيږی او د هغے سره سره نقصان غټ دا کيږی چه غټه اونه، چه کومه کټ کول غواړی ، هغه څوک نه کټ کوی ځکه چه په هغے کښې په غلا باندے په راوړو کښې وخت ډير لګی ،هغه

د هغې په بدل کښې هغه اونه کټ کوی چه کومه هغه په پیټې باندے په خان راوړی او زر تر زره نے مارکیټ ته راورسنی چه په غلا غلا باندے نے خرڅ کړی نو د هغې نه نقصان زیات کیږی او کټانی فائده خنګل ته هغه کمه رسی .دے سره هم زه اتفاق کوم جی دا خو یو طرف ته خبرے دی خو دویم طرف ته خبره دا ده جی چه دا یوازے که مونږ د خنګل په محکمه باندے را اړه وو چه خنګل محکمه چه کومه ده ،تقریباً په دوه لکهه اونو باندے، په لس لکهه اونو باندے یو فارسټ ګارډ وی د هغې سره که مونږ خپله ذمه واری پخپله نه محسوسه وو چه دا خنګلے خمونږه دی، فارسټ ګارډ خو یو سړے دے ، هغه خو د یو خائے نه راغلے وی، هغه یو وقتی ملازم دے هغه خو کوشش به دا کوی چه ما زیات نه زیات په دے کښې څه اوګټلے او زه کورته لا ړے هغه به دا کوشش کوی خو که مونږه مالکان خپل کور په خپله لوټ کوؤ ،مونږ ورسره په هغې کښې د هغه لاس نه نیسو، تپوس ترے نه کوؤ، خنګلے مونږ پخپله نه ساتو، نو د هغه یو سړی نه به مونږ څه ګله اوکړو؟ دغه شان فارسټر دے۔ دغه شان یو رینجر دے چه هغه د یو علاقے نه راشی هغه وائی چه ما ته خو، لکه څنګه چه مونږ د

بدقسمتئی نه یوه طریقه په دے ملک کښې جوړه ده چه لږ وخت کښې دِ خان موړ کړو او زر تر زره خان پوره کړو نو هغه لږ وخت او خان مړه ول، هغه خو یو عام معمول جوړ شوے دے نو هغه په یو محکمه کښې هم نه دے اوپه یو سړی کښې هم نه دے، خو ورسره ورسره پکار دا ده چه مونږ خپل اندازِ فکر هم بدل کړو او په محکمه باندے هم خپل ګرفت دومره سخت کړو او د هغې د پاره څه طریقه کار چه جوړه وی هغه به بالکل په شریکه

باندے جوړه وو او چه څومره ځنګل بچ کیدے شی د هغے د پاره به کوو او څما خپل خیال خو دا دے چه ځمونږ د دے صوبے په دے کښې هیڅ شک نشته چه د بجلئی نه که دویم نمبر که مونږ وایو چه ځمونږ سره څه شته، یا ځمونږ سره څه دولت یا اثاثه شته نو هغه ځنګل دے او د ځنګل بچاو چه ځمونږ د پاره انتهائی ضروری دے۔ ورسره بله خرابی چه ده جی هغه د Population Explosion دے۔ ځمونږ په ملک کښې دومره آبادی زیاتیږی چه لکه یو کرپشن کښې دویم نمبر وو او په آبادئی زیاتیدو کښې څما په خیال اول وو جی، په ټوله دنیا کښې ، نو هغه آبادی زیاتیدو سره هغه ځنګلے چه کوم خلق پکښې اوسی ،سکړاویږی هر سړے لګیا دے او هغے کښې اونے کټ کوی او په هغے کښې زمکے جوړه وی هر سړے اونے کټ کوی او په هغے کښې زمکے جوړه وی او نوے کورونه جوړیږی په دے وجه باندے هم ځنګل ته انتهائی زیات نقصان اورسیدو او نور هم رسی او څما په خیال که دا حالات جاری پاتے شو نو لکه څنګه چه هغه د بهر دغه ادارے چه دی هغوی دا رپورټ هم لیکلے دے چه پاکستان کښې که دا موجوده حالات جاری پاتے شو نو په راتلونکی لس کالو کښې به ځنګلے ختم شی۔

جناب سپیکر: قوم ستاسو سره دے جی د دے تاسو پخپله سدِباب اوکړئ، دا چه هغوی څه وانی، هغه تاسو هم واینی۔

وزیر جنګلات: او جی ، د هغے سدِباب ما اوونیل کوؤ جی خو زه د دے خپلو رونړو ملګرتیا غوارم په هغے کښې څما مطلب صرف د دے خبرو نه دا دے چه دوی څما سره هغے کښې ملګرتیا اوکړی او مونږ په شریکه باندے یو ازے سړے به په هغے کښې څه کمال اوکړی نو زه وایم چه دوی ما سره

ملګری شی او بیا دوی خان سره د قوم هغه خلق ، د هغه خنګل هغه مالکان هم خان سره ملګری کړي او په شریکه باندے مونږه د هغے (مداخلت)

وزیر جنګلات : جی، او جی او د بندیز خبره راته محترمے بی بی صاحبے یاده کړه، چه بندیز چه دے دا چونکه ما پکښی خبره کړے وه جی چه مونږ ټول په حق کښی یو او ما چیف منسټر ته هم دے باندے ډیر وضاحت سره خبره کړے وه خو هغه د دے خبرے دا جواب کوو چه دا چونکه د مرکز د طرف نه ، مخکښے هم معین قریشی چه وو، هغه هم د مرکز نه لګیدلے وه، دے کښی هم شک نشته چه د مرکز نه ئے کوم کسان لګوی، هغه کسان لګوی چه هغه دفتریان وی ،دفتر کښی ناست وی هغه د دفتر نه څه خبر وی چه خنګل څه دے هغه خو وانی چه ښکلے والے ختمول غواړی نو هغه د مرکز نه شوے دے جی- خمونږ د طرف نه ، زه به د خپل طرف نه دا کوشش هم کومه، چیف منسټر هم په دے کښی غرضی دے چه مونږ خپلے صوبے له پخپله طریقه باندے خنګلے محفوظ کړو خو هغے کښی خمونږ زیات ، خما د دے خبرو مطلب دا دے، خبره ستاسو ټهیک ده جی زه که ذمه وار کړے یم هم دے زمه وار کړے یمه که دوی دا ذمه واری په ما راچولے ده، نو پکار دا ده چه زه دوی خان سره ذمه وار کړم چه دا خنګلے بچ کول خمونږ د ټولو مشترکه ذمه واری ده په دے کښی مونږ ټولو له پورا حصه اخستل پکار دی او یواځے د خنګل د محکمے نه ګله نه ده پکار- که یو سړے هغه غلا کوي، خمونږ سمګلران چه دی هغه مقامی کسان دی دا سمګلن) چه کوی دا څوک ئے کوی، دا ټول مقامی کسان وی، د هغه کلی کسان وی او خلقو ته معلوم کسان وی -چه دا لس کسان چه دی دا د خنګلو غله دی هغه خلق په

هغوی باند ے گرفت نه کوی -چه دا کسان اونیسی چه دا سمګلنز) ولے کونے، هغه لرګے اونیسی چه دا سمګلنګ نے کیږی خو فریاد کوی چه فارسټ ګارډ چه دے، فارسټر چپ دے او رینجر چه دے غلا کوی، نو پکار دا ده چه دوی د هغوی نشاندهی اوکړی- بله د کمیټئ خبره اوکړه نو هغه د هاؤس سټینډنګ کمیټی شته او که په هغه کمیټی کښ دوئ د Observer په حیثیت یا د نورو کسانو کینولو هم ضرورت پیښیږی، هغه دِ دوی کینوی که ما ته نے کله اوونیل زه به هم راشمه او ما ته دِ دوی څه مناسب تجاویز راکوی او په هغے باندے عمل درآمد د دے ټولے صوبے په مفادو کښ دے نو د هغے د پاره به مونږ خواه مخواه په هغے باندے عمل درآمد کوؤ- باقی دوی د دے سوشل فارسټری دا خبره اوکړه، نو هغے د پاره فنډز د بهر نه دی- اکثرد خنګلو دا پراجیکټ چه دی دا Foreign aided Projects دی- د دے د پاره زیات فنډز چه مونږ ته راکوی هغه بهر ملکونه راکوی او هغه په څه شرطونو راکوی- د هغوی پکښ دا شرطونه هم وی چه تاسو به فارسټران یا رینجران پخپله من مانئ نه بدلوئی- په هغے باندے بعضِ وخت کښ خفګان هم پیدا کیږی هغه وائی چه کوم اهل سړی وی، که قابل سړی وی کوم دا خنګل ساتلے شی او هغه لګولے شی تاسو هغه مه بدلوئی او هغه د پاره څه Tenure یا دا مونږه داسے صلاح اوکړو څکه چه خمونږ داسے یو هم منصوبه نشته چه هغه Foreign aided نه ده هغه ټول Donors پراجیکټس دی او سوشل فارسټری د پاره چه کوم د بهر نه امداد ملاویدو، هغوی سره خبره شوے ده، امداد به راکوی-

جناب نجم الدین : جناب عالی، مونږ مطمین شوے یو، منسټر صاحب به

بیا مونږ را اوغواړی انشاء الله تعالیٰ ۔ ما اوونیل چه تاسو یو طرف ته د ټائم خبره کوئی او مونږ خپل کټ موشن واپس اغستی دی، مونږ سره به کینئ، خبره به اوکړو جی، تاسو د ټائم پابندی هم لګولے ده او بیا د هغے پابندی۔ ---(قطع کلامی)---

جناب سپیکر: خما خیال دے، ټول مطمئن دی د نجم الدین خان خبره لږه، جلدی به اوکړو۔

وزیر جنگلات: دا یوه خبره زه کوم چه دوی دِ ما را اوغوړی، دوی دِ خبره کوی او زه به ورته هر ځائے هر وخت حاضر یمه۔

Mr. Speaker: The cut motions are lost being withdrawn. The question is:

"that a sum not exceeding rupees two thousand sixty million, seven hundred and thirty seven thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Forestory". Those who are in favour of it may say "Yes and those against it may say "No".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: The"Ayes" have it. The demand is granted. The honourable Minister for Excise and Taxation, N.W.F.P., to please move his Demand No.5.

Minister for Excise and Taxation: Mr. Speaker sir, I beg to

move:

"that a sum not exceeding rupees two million, six hundred and thirty five thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Registration".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees two million, six hundred and thirty five thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Registration".

There are some cut motions on this Demand. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.5.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! زه په ډیمانډ نمبر پانچ کښې د پانچ هزار روپو د کټوتئ تحریک پیش کووم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five thousand only.

Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.5.

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر! زه په مطالبه زرنمبر پانچ کښې د پانچ سو

روپو کمٹوتی تحریک پیش کووم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees fivehundred only.

Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.5.

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر صاحب! میں ڈیمانڈ نمبر ۵ میں دس روپے کی کٹوتی کی تحریک پیش کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees ten only. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA please.

جناب پیر محمد خان: شکریہ جناب سپیکر صاحب !زه به هم په د کښی مختصر شان یو دوه درے خبرے اوکرم ۔چه په دے کښی اکثر د زمکو دا انتقالات چه کیږی نو په دے کښی تاسو، مونږ ټولو ممبرانو ته هم پته ده، بهر عوامو ته هم پته ده چه په دے کښی ډیر د پیسو لین دین کیږی کله به د زمکے قیمت زیات وی نو د ټیکسونو د پټولو د پاره د محکمے په مرستے سره قیمت کم اوښائی او پیسے پکښی محکمه زیاتے واخلی، بعضِ وخت پکښی کښی داسے اوشی چه د ټیکسونو د پټولو د پاره او د شفعه د پټولو د پاره، د هبے په شکل کښی هغه زمکه د یو سړی نه بل ته هبه کړی، حالانکه هغه هبه نه وی نو په هغه هبے سره هم په هغه ټیکسونو باندے اثر پریوځی۔ مثلاً په خپل خاندان کښی چه هبه کیږی نو په هغے کښی خو هغه ټیکس هډو ختم شی، نو داسے هم کوی که هغه قیمتاً هم خاندان کښی چا اغستے وی خو هغه هبه کوی ۔د ګاونډی چه پرے د شفعه حق هم وی نو د هغے شفعه پټولو د پاره هبه کړی

او دوی پکښې پیسے واخلی۔ بعضِ وخت کښې د شفعه چه پکښې څوک حقدار وی د هغه د شفعه نه د زمکے پټولو د پاره قیمت ئے زیات اوښائی چه دے پرے شفعه نشی کولے نو دا یو څو تجاویز په طور، منسټر متعلقه ته پیش کوم چه دوی دے طرف ته خصوصی توجه ورکړی۔ شکریه جی۔

جناب احمد حسن خان، جناب سپیکر! چونکه نوابزاده محسن علی خان په دے سلسله کښې څما په خیال کښې څما نه په بهتر پوزیشن کښې دے چه ښه تجاویز وړاندے کړی یا د کمزورو نشاندهی اوکړی لهذا زه به د هغه دلانلو سره اتفاق کومه اوتاسو ته درخواست کومه چه هغوی ته اجازت ورکړی او هغوی دِ خبره اوکړی۔

Mr. Speaker: Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, please.

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر صاحب! میں فاضل چیف منسٹر صاحب سے صرف یہ پوچھنا چاہتا ہوں کہ انہوں نے اپنی بجٹ تقریر میں کہا ہے کہ جی انہوں نے رجسٹریشن فیس کو کم کیا ہے اور بڑے فخر کے ساتھ کہا ہے کہ ہم یہ فیس اس لئے کم کر رہے ہیں تاکہ ہماری آمدن بڑھے۔ میں آنریبل چیف منسٹر صاحب کے نوٹس میں لانا چاہتا ہوں اور ان سے جواب بھی چاہتا ہوں کہ **Budget Memorandum for 1997-98, Vol: 6, Page-18, Part-III,** یہاں پر جو **Revised Estimates for 1996-97** دیئے گئے تھے **They were ten million and budget estimates for 1997-98 have been reduced to six million.** جناب سپیکر صاحب! اب یا تو جو کچھ وزیر اعلیٰ/ وزیر خزانہ صاحب نے اپنی تقریر میں فرمایا تھا کہ رجسٹریشن فیس ہم اس لئے کم کر رہے ہیں تاکہ ہمارا **Base broaden** ہو اور رجسٹریشن سے ہمیں زیادہ آمدنی حاصل ہو، ایک طرف تو وزیر خزانہ صاحب یہ کہہ رہے ہیں

-

اور دوسری طرف محکمہ یہ کہہ رہا ہے کہ جناب پچھلے سال ہم نے دس ملین روپے Recover کئے ہیں اور اس سال ہم چھ ملین روپے Recover کریں گے، تو کیا وزیر صاحب یہ Explain کر سکتے ہیں کہ .What is the reason for this decrease?

Mr. Speaker: The honourable Minster please.

وزیر مال ، شکریہ۔ جناب سپیکر صاحب! رجسٹریشن فیس کښې دا دواړه خبرے، کومے چه پیر محمد خان اوکړے یا محسن علی خان اوکړے، نو څه حده پورے لکه دوی وائی چه دے رجسټریشن کښې خپل نقا تص چه دی، په هغے کښې هیڅ شک نشته چه هغه شته که زه د هغے نه انکار اوکړم نو بټول به راته وائی چه دا خبره د غلطه کوی نو دے کښې هیڅ شک نشته چه هغه پکښې وو او حکومت د هغے غټ سبب دا ګنړی په د کښې غبن د دے وجه نه کیږی چه تیره فی صد به پکښې حکومت اغستے، تیره به پکښې حکومت اغستےاو چه ،سات ،اته به پکښې نور چل ول کښې لاړے نو هغه کس ته به هغه په قیمت کښې ګران پریوتو ۔نو په دے وجه دا لازمی خبره وه چه یو سړے خپل پټے خرڅوی نو هغه د خپلو مجبورو نه خرڅوی یا د خپل څه حاجت نه خرڅوی او د هغه نه په مینځ کښې پیسے هسے لاړے شی نو آخر ولے دا ۔۔(قطع کلامی)۔۔

جناب سپیکر: ستاسو مطلب دا دے چه دا حکومت یو قسم غریبانانو ته سبسډی ورکوی ،کسانانو ته ۔دا مطلب مو دے۔

وزیر مال: جی هاں۔ وایم د دے وجه نه ئے دا کم کړو چه د دے نه دا فائده اوشی او دا بله خبره چه کوم ده ۔ دا خوبه بار بار زه کومه ۔لکه څمونږه په ملاکنډ ډویژن خاصکریا دے نورو خایونو کښې دا یوه خبره ډیره عامه

کیږی چه اسلامی نظام ډیر ښه دے او خمونږه اسلام خوښ دے۔ نو زه وایم چه دا اسلامی نظام خو ښه خبرے ته به وانی کنه جی ،نو هغه په دے باندے اول شروع ولے نه کوی چه هر یو سړے چه رشوت ورکولو والا، او رشوت اغستو والا هم دوانړه جهنمیان دی۔ د دے نه علاوه انصاف نه کولو والا چه دے، هغه، د هغه جهنمی نه هم زیات دے د دے نه علاوه کوم یو سړے چه غلط کارونه کوی هغه د دوی نه زیات دے نو زه وایم چه مونږ ټول په جمع باندے د اسلام دا یو اصول اول خپل کړو چه دے ملک کښ انصاف راولو ، په دے ملک کښ دا کرپشن ختم کړو ۔د هغے نه وروستو به بیا نورے خبرے مونږ کوو ۔نو هغے سره زما مکمل اتفاق دے جی خود دے ټیکس د کمولو دا یو خبره چه دوی اوکړه چه په ټیکسز کښ کمے به راشی په راتلونکے وخت کښ ،نو د کمی هغه وجه خو واضحه ده چه د تیره پرسنټ نه سات پرسنټ شی نو کمے خو به لازمی راځی او بل دا چه جی دا بجټ استیمیټ وی۔ دا خو استیمیټ دے ،دے کښ فرق راشی کمے راشی زیاتے راشی د استیمیټ دے،د دے Exact figures سړے نشی وئیلے۔ چه دا څنگه اندازه باندے کیږی۔

<u>نوابزادہ محسن علی خان:</u> جناب سپیکر صاحب! میں تو آنریبل منسٹر سے یہ پوچھ رہا تھا کہ اگر وہ اتفاق کرتے ہیں چیف منسٹر کی بجٹ تقریر سے ' تو Then why has it been reduced? کیونکہ فنانس منسٹر خود اپنی بجٹ تقریر میں ٹیکسیشن کی Proposals میں یہ کہہ رہے ہیں کہ اس میں اضافہ ہو گا تو When the Government is claiming increase, why decreasing the amounts?.

<u>وزیر مال:</u> محسن علی خان دا یوه خبره خو اخلی او یوه پریږدی، دے کښ

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر صاحب! میں تو آنریبل منسٹر سے یہ پوچھ رہا تھا کہ

اگر وہ اتفاق کرتے ہیں چیف منسٹر کی بجٹ تقریر سے تو Then why has it

been reduced کیونکہ فنانس منسٹر خود اپنی بجٹ تقریر میں ٹیکسیشن کی

Proposals میں یہ کہہ رہے ہیں کہ اس میں اضافہ ہو گا تو When the Government is claiming increase why decreasing the amounts.

وزیر مال: محسن علی خان دا یوه خبره خو اخلی او یوه پریږدی، دے کښې دوه خبرے وے چه خلقو ته د دے نه آسانی ملاؤ شی، دوی د دغے خبرے بالکل ذکر نه کوی هغه خو پکښې بنیادی خبره دا وه چه لکه ما چه څنګه اوونیل چه دومره زیاتے پیسے په خلقو باندے بوجھ راوستل، دا نامناسبه وو۔ په دے وجه حکومت دا مناسب اوګڼړله چه په دے کښې مونږ تخفیف اوکړو، کمے اوکړو۔ دویمه خبره لکه څنګه چه ما اوونیل چه دا اسټمپ دے، د سټیمپ په وجه هغه د دے دا کمے چه کوم ښودلے دے، کیدے شی چه د دے سره کم شی۔

<u>Nawabzada Mohsin Ali Khan:</u> Sir, I withdraw it.

(Applause).

<u>Mr . Speaker:</u> Thank you . The cut motions are lost being withdrawn. The question is:

"that a sum not exceeding rupees two million, six hundred and thirty five thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of

Registration".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: The "Ayes have it. The demand is granted. The honourable Minister for Excise and Taxation, N.W.F.P., to please move his Demand No.6.

Minister for Excise and Taxation: Mr. Speaker sir, I beg to move:

"that a sum not exceeding rupees twelve million, nine hundred and ninety two thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Charges on Account of M.V.A.".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees twelve million, nine hundred and ninety two thousand only be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Charges on Account of M.V.A.".

Mr. Pir Muhammad Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.6.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکرصاحب، زه په ډیمانډ نمبر 6 کښې د پانچ هزار

روپو کتوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five thousand only. Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA to please move his cut motionon Demand No.6.

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر، په دےمطالبه زر نمبر پانچ کښ زه د پانچ سو روپو کتوتی پیش کوم۔

جناب سپیکر: دا چهدے جی۔

جناب احمد حسن خان: سوری مسٹر سپیکر سر، نمبر چھ، تھینک یو سر۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five hundred only. Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA toplease move his cut motion on Demand No.6.

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر صاحب! میں ڈیمانڈ نمبر 6 میں دس روپے کی کٹوتی کی تحریک پیش کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees ten only. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA please.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! دے منسٹر صاحب ته هم پته ده، تاسو او مونږه ټولو ته پته ده۔ چه په دے محکمه کښ بد عنوانی ډیره زیاته ده، د ګاډو چیکنګ باندے هم پیسے اغستے کیږی که چرے چیسز چیک کیږی نو په هغے باندے هم پیسے اخستے کیږی، که چرته کښ یو ګاډے ایکسیډنټ شی او بیا دغه کیس تهانه درج کړی نودوی له هغه چیکنګ د پاره چه راشی نو په هغے باندے هم دوی پیسے اخلی چه یره دا ایکسیډنټ

شوے دے۔ دا د ټانی راډ د ماتیدو په وجه باندے شوے یا د ډرائیور د غفلت په وجه شوے دے ؟ نو په هغے کښ هم د ډرائیورنه، د متعلقه خلقو نه، ګاډی د مالکانو نه پیسے اخلی نو دے طرف ته د دوی خصوصی توجه ورکړی بل دے محکمے ، احمد حسن وختی هم د ګاډو د نمبرو ذکر اوکړو، نو د متعلقه محکمے خبره ده، نو پکارخو دا ده چی، نه خو هغه 999 ته سیریز اورسی چه هغه پوره شی نو ورپسے بل سیریز شروع شی نو په دے محکمے کښ داسے عجیبه غوندے معامله شروع شوے ده چه هغه یوه سیریز له ختمه شوے نه وی او بله ورپسے شروع شی، بی شروع شی، سی شروع شی، ډی شروع شی د وړو وړو نمبرو د پاره ،جناب سپیکر، دے طرف ته د توجه ورکړے شی بله دوی چه دا پوه خبره اوکړه چه مونږه د ګاډو د نمبر پلیټ د پاره ټهیکه ورکوو، یا ټهیکه ورکوله، لیټ شوه نو د هغے یو آسان حل دا دے چه د چا ګاډی له کوم نمبردوی ورکوی ،هغه سرے د پخپله هغه بورډ جوړوی کنه۔ دا دومره ټهیکے ورکول ،چه په هغه کښ یو نیم کال اولګیدو او تراوسه او نه شوه په هغه سائز چه نمبر دوی کله ورکوی اونمبر پلیټ به دغه سړے پخپله جوړه وی نو خما خیال دے چه دے کښ دومره وخت اغستو ضرورت به نه وی او په دے وړو وړو نمبرو چه کومه جهګړه ده، په ایک ،په دوه او په تین او په څه باندے، خمونږه په دے یوه اسمبلی کښ تاسو ته پته ده په دو نمبر باندے خمونږه څومره جهګړه وه چه په دوو ګاډو باندے دو نمبر لګیدلے وو په دوو ګاډو پکښ پندره نمبر لګیدلے وو غالباً په دوو پکښ تیره نمبر لګیدلے وو۔ نو داسے د دے لړه اصلاح پکار ده چه په معمولی معمولی خبرو باندے ، دا خلق

هغه احساس کمتری یا احساس برتری هم د خلقو د ذهن نه اوځي چه [illegible]
یا ورکوټے نمبر د ما ته ملاؤ شي چه د غټ نمبر نه سیریز شروع شي او [illegible]
په بنیه شي او آسانه به شي نودے طرف ته د خصوصي توجه ورکړي [illegible]
دے Registration کښ د محکمه مهرباني اوکړي چه [illegible]
هم Register کوي او خبره د پیسو ده؛ چه پیسے [illegible]
تیر هم او که د چا دلته کښ کاغذات وي او که نه وي خو [illegible]
ورله پرابلم نو د دے د اصلاح د پاره پوره آپریشن پکار دے نو دوی د
مهرباني اوکړي او دے طرف ته د خصوصي توجه ورکړي که چرے دوی
توجه ورکړي نو زه به دا خپل کټوتي تحریک واپس واخلم-

Mr. Speaker: Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA please.

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر صاحب! د دے مد نه د ټیکس په
Collection څه خبا په خیال کښ ما چه بیګاه کنل هیراپیری په نظر کښ
راغلي، خو د حساب کتاب په معامله کښ محسن علی خان ډیر زیات پوهه
دے نو ما د هغوی نه د پوهیدو کوشش اوکړو خو زه دا مناسب ګنړمه چه د
دے Explanation هغه اوکړي نو زه به هم پوهه شم خبا هغه شک به هم شاید
لرے شي او که داسے څه خبره وي نو منسټر صاحب به مونږه ته یقین دهاني
راکړي نو زه به په دے وجه باندے خواست اوکړمه چه هغوی د برے
خیرے دے خپل اظهار اوکړي-

Mr. Speaker: Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA please.

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر! میں ایک دو باتوں کی، آنریبل منسٹر صاحب سے
ایشورنس چاہتا ہوں۔ ایک تو ابھی جناب پیر محمد خان صاحب نے کہا Regarding

جیسے وہ دو نمبر کی گاڑیاں registration of stolen or smuggled vehicles کہتے ہیں۔ جناب سپیکر! میں ---(قطع کلامی)---

جناب سپیکر: خما خیال دے هغه خو د نمبر ىتو نمبر پلیټ باندے جهګړه وه، زیات Reference وو۔

جناب پیر محمد خان: هغه هم دو نمبر ګاډے چه دے نو دا نے مقصد دے جی چه دا سمګل ګاډی، د غلا ګاډی وی۔

نوابزادہ محسن علی خان: دا دوانړه وئیلی شی۔ نو سر، Can the Minister categorically give us an assurance? کیونکہ جناب سپیکر! اگر کل کو آپ جاکر ایک گاڑی خرید لیتے ہیں کسی بھی بارگین سنٹر سے یا بشیر خان جاکر خرید لیتے ہیں اور پھر تیسرے دن اخبارات میں آتا ہے کہ جناب بشیر خان یا سپیکر صاحب چوری کی ایک گاڑی میں پھر رہے تھے تو اس سے بدنامی آپ کی ہوگی حالانکہ غلطی آپ کی نہیں ہے۔ ---(قطع کلامی)---

جناب احمد حسن خان: آپ اپنی مثال دے رہے ہیں۔

نوابزادہ محسن علی خان: میں تو گاڑی خریدتا ہی نہیں ہوں۔

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر! آپ کا نام لے رہے ہیں اور اپنا نام نہیں لیتے۔

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر! میں نے آپ کا نام اس لئے لیا ہے تاکہ وزیر صاحب اس پر بھرپور توجہ دیں کیونکہ آپ ہمارے سپیکر ہیں اور ہمارے لئے قابل عزت و احترام بھی ہیں۔ ایک بات تو یہ ہے کہ آنریبل منسٹر صاحب ہمیں ایک Categorical assurance دیں On the floor of this House that nobody will be penalised for the mistakes his Department makes, because Janab Speaker Sahib! رجسٹریشن تو یہ دیتے ہیں اور

Penalty/punishment بھی انہی کو ملنی چاہیے، ان کے محکمے کو ملنی چاہیے، لہذا
ہمیں ایک Categorical assurance دیں کہ اگر کوئی بھی گاڑی پولیس کے
ذریعے، کسٹم کے ذریعے یا کسی اور کے ذریعے پکڑی جائے تو It will not be the
Person who has purchased the vehicle but it will be the
Person where that vehicle has been registered, that Officer
نمبر who has registered that vehicle, he will be put to task.
ایک سر! دوسرا جناب سپیکر صاحب یہ ہے کہ ڈیمانڈ فار گرانٹس میں جناب سپیکر!
Current expenditure 1997-98, Volume-3, Part-D. In this
Particular Demand Janab Speaker Sahib on Page-53, I
Would like the Minister to explain. This is Janab, Item No.
میں 59900-142-Other contingencies emergency requirements.
اب تک جناب سپیکر صاحب اسے سمجھ نہیں پا رہا کہ موٹر وہیکل اتھارٹی کو ایسی کونسی
ایمرجنسی پیش آئی کہ Budget estimates 1996-97 میں انہوں نے تین لاکھ
روپے رکھے تھے اور Budget estimates 1997-98 میں انہوں نے بیس لاکھ
روپے رکھ دیئے ہیں۔ Could he kindly explain to this honourable
House? It is not a hundred percent jump, it is not a two
hundred percent jump and it is not a three hundred percent
jump.Over five hundred/six hundred percent amount has
been escalated, Why?

کونسی ایسی ایمرجنسی آ گئی ہے کہ N.V.A. کو Six hundred times زیادہ اس
کے لئے پیسہ چاہیے، نمبر ایک سر دوسرا جناب تاسو دا بہ لږ شانتے بہ نوٹ کړی

خان جی۔

جناب سپیکر: نوٹ کونی نے۔

نوابزادہ محسن علی خان: بل زہ دا تپوس کول غوارمہ سر، This is utility,

Budget estimates میں 1996-97 fifty three thousand utilities

جو تھے وہ جی 1,14,690 تھے۔ This is for electricity charges and in

1997-98, they reduced the amount to thirty nine thousand.

Has the Department decided not to use the electricity at all

or figures, just as a matter of fact, given? Similarly Janab

Speaker Sahib! on page-61, the similar Head of 53300

Electricity charges, in 1996-97, in the revised budget

estimates, he has given a figure of thirty five thousand five

hundred and twenty and in 1997-98, the amount has been

reduced to three thousand and five hundred. Now how it is

possible Janab Speaker Sahib کہ تین ہزار پانچ سو روپے پورے سال

میں ایک دفتر کا بجلی کا بل آئے گا I would like the honourable

Minister to explain these two points.

Mr. Speaker: The honourable Minister please.

وزیر مال: دوی چہ د کوم سیریل نمبر خبرہ اوکڑہ جی نو ھغہ خو دوی پکښی د دوو نمبرو اونیل او ما تہ یو کونسچن یوہ میاشت مخکښی راغلے وو د ھغہ کونسچن ما بیا تپوس کوو نو پہ ھغہ تپوس کښی ما تہ داسے دغہ ھم راغلل چہ یو نمبر پنځو کاډو تہ ھم ورکړے شوے وو او داسے طریقہ

پکښې هم عامه وه چه منسټر به لیکل چه هغه یو سیریل نمبر به ختم شوے نه وو، بل ورکړي، بل به لا ختم شوے نه وو، نو بل ورکړي دا مخکښې یوه طریقه شروع شوے وه بیا د فضل حق په وخت کښې چه کله Caretaker حکومت جوړ شو نوهغوی بیا دغه سلسله ختمه کړه او هغوی ونیل چه کله پورے یو سیریل نمبر سر ته نه وی رسیدلے، په دویم کښې د نمبر نه ورکوی او که چا ورکړو نو هغه ئے نتول واپس کړل نو که چرے اوس دا دغه نه وے شوے او دا طریقه بدلول وو نو ما به پخپله په دے اسمبلی ته خواست کړے وو چه دا کومو کسانو نمبرے په غلطه طریقه با ندے اخستے دی دادے ټولے Cancel شی او چه کوم سیریل نمبر باندے د چا نمبر راځی نو هغه ته د هغه نمبر ملاویږی خو چونکه اوس هغه طریقه بدلیږی نو په دے وجه باندے هغه اوس ضرورت پاتے نه دے۔دویم خبره جی د کلر ګاډو خبره ده جی نو په هغه کښې خو سمګل ګاډی،په دے کښې هیڅ نشته چه هغه د دوا نړو کسانو په ملی بهګت باندے د غلا،سمګل او یا نمبر ګاډی خرڅیږی دا خو مونږه نه شو ونیلے جی چه هغه د غلا او په واغستو او په بل سړی باندے،هغه پوهیږی چه دا د زو روپو خیز دے ما باندے ئے په لس روپے راخرڅوی او سړے وانی چه دے خو یری ده ته خو په کښې هیڅ ګناه نه شته غل خو اصلی هغه دے، ما ته پخپله باندے دیر کسان راغلی دی مخکښې چه زه په دے اسمبلی کښې نه ووم، چا مرکز کښې ومه او ما ته به ئے ونیل که چرے تاسو مرسیډیز ګاډے اخلی مونږ تا له په دس لاکه روپے باندے راولو سه فسټ کلاس ما ته پته نه وه په لس لاکه روپے باندے مالره د 65 لاکه روپے خیز راولی نو په دے کښې

ځه چل وی ما ته پجارو لینډکروزر اوس هم کسان وانی چه تا ته په آتهٔ او په دس لاکهٔ روپے باندے درکړو خو ما ته پته ده چه د غلا دے چه کوم یو سړے موټر اخلی نو پکاردا ده چه سترګے اول اوغړوی چه دا موټر خو د غلا نه دے ما ته ولے د 65 لاکهٔ روپو ځیز په آته لکهه باندے ملاویږی هغه خو نے ډیر په خوشحالے باندے واخلی او هلته کښ چه کوم رجسټریشن اتهارټی وی نو هغه هم مهربانی اوکړی او هغه په خان یو لاکهٔ او یو نیم لاکهٔ روپے واخلی، او وانی چه زه کتے به شی نوکری خو، ځه په سینیټ کښ وومه جی نو دا خبره یو ځل کیده چه دومره کروړه روپے واغستے او هغه به صرف د نوکرے نه اوځی دوه کروړه که چا درے کروړه واغستے نو هغه به د نوکرے نه اوځی نو یو سینیټر وو هغه پاسیدو ونیل ئے که مهربانی اوکړنی دا دوه کروړه روپئ ماله راکړئ- زه به عمر بهر سینیټری نه کومه نو هغه خو داسے خبره ده جی چه هغه د پاره سزا که ځنګه دوی سختوی دلته کښ اسمبلی اختیارمنده ده -

جناب سپیکر: محسن علی خان صاحب د قانونی سائیډ نه خبر دے چه مشتری هوشیار باش- خو د هغوی مطلب صرف دا دے جی دومره هغه ښه پوهه دے قانونی سائیډ باندے، چه لیګل سائیډ دے That the purchaser should always be on guard. خو د هغوی مطلب دا دے چه د Department خلقو چه کوم په دے کښ Involvement وی هغوی سره اوسه پورے هیڅ هم اونه شو، هم هغه سړے پکښ ډغرے خوری چه پکښ Involve وو اوکه نه وو، Innocently راغلے دے او که Malafidely راغلے دے د هغوی صرف مقصد دا دے چه د Department بر خلاف تاسو ایکشن

واخلئی۔

<u>وزیر مال</u>۔ په دے کښې خو جی اختلاف شته دے نه جی په هغے کښې دوه خبرے دی ،ما ته خو چه کوم ظاهری ښکاریږی واحد یو بدقسمته داسے ملک دے چه په شپږ اتو حصو کښې تقسیم دے جی یو ته وائی Federally Administered Tribal Areas بیا پسے شروع کیږی Settled Areas بیا پسے شروع کیږی Provincially Administered Tribal Areas بیا پسے شروع کیږی شمالی علاقه جات،بیا پسے شروع کیږی آزاد جموں و کشمیر ټکړے ټکړے دے جی نو د دے ټکړو ټکړو په وجه باندے یو ملک چه کوم دے هندوستان کښې شپږ سوه ریاستونه وو جی او شپږ سوه ریاستونه په شپږ میاشتو کښې ختم شوے وو۔ یو ملک وو او یو نے قانون وو او په دے وجه باندے تاسو د هغوی ادارو ته اوګورئ، د هغوی جمهوریت ته اوګورئ، هلته کښې انسانی حقوق ته اوګورئ، هلته کښې انسانی آزادئ ته اوګورئ او بل طرفته خمونږه دے بد حالئ ته اوګورئی جی او هغه بله ورځ سلیم سیف الله خان چه کوم د هغوی هغه Reserve وی چه 28 Billion خو د هغوی سره، چه مونږه ته په دنیا کښې څوک بد ښکاریدل هغه هم دغه کسان بد ښکاریدل کوم چه نن دغه حد ته اورسیدل او مونږه دے حد ته اورسیدو، دا خو بنیادی خبرے دی دے ته توجه ورکول پکار دی زه پخپله باندے ډیر سوچ کومه، ما دے Authority سره په دے باندے خبرے اوکړئ چه دا خو د غلا ګاډی ولاړ دی، په ډاګه د دے څوک تپوس نه کوی۔ زه پخپله څه نتیجے ته ا ونه رسیدم خما دا کوم عاقلان او هوښیاران ملګری چه کوم دی۔ کوم پوهه ملګری چه دی۔ دوی دِ ما سره۔

---(قطع کلامی)---

جناب غنی الرحمان: پکار ده چه مونږ ورسره مدد اوکړو۔

وزیر مال: او جی بالکل۔ ما هم دغه خبره کوله جی چه پکار دا ده چه دوی کوم دا عاقلان او پوهه کسان دی، چه دوی راشی او خما سره امداد ا وکړی جی۔ دا خو د دوی په مدد باندے به دا کار چلیږی۔ دوی د راشی خما سره---

جناب سپیکر: منسټر صاحب خو ډیر په واضح الفاظو کښې تاسو ته دعوت درکړو چه ما سره راشئی، کینئی، تعاون راسره اوکړئ او چه څه تجاویز وی په هغے باندے به انشاء الله زه ستاسو په مشورے سره روان یم۔

نوابزاده محسن علی خان: پوائنٹ آف آرڈر سر۔ جناب سپیکر صاحب! میں شکریہ ادا کرتا ہوں آپ کا اور منسٹر صاحب کا بھی۔ میں نے ان سے پوچھا ہے کہ انہوں نے Emergency, contingencies کے لئے اتنا زیادہ Amount کیوں مانگا ہے؟ تو یہ ذرا Explain کردیں جی۔

وزیر مال: د هغے خو به زه جی دومره خبره اوکړم چه فنانس کښې د محسن علی خان سره که وانیم چه زه سیالی کولے شم نو هغه به خما په خیال د یو حد نه خما زیاتے وی۔

Nawabzada Mohsin Ali Khan: I withdraw it, Sir.

----(تالیاں)----

وزیر مال: زه فنانس کښې د ده پوهه او قابلیت منم او ما ته چه کوم پراته دی، زه خو پکښې څه فرق نه معلوموم۔ مننه جی۔

Mr. Speaker: The cut motions are lost being withdrawn.

نو لو Withdraw کړل کنه

The question is:

"that a sum not exceeding rupees twelve million, nine hundred and ninety two thousand only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of

-Charges on Account of M.V.A.

(The motion was carried).

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

جناب نجم الدین: پوائنٹ آف آرڈرسر! سر، خما یو درخواست دے جی ---

جناب سپیکر: دا پوائنٹ آف آرڈر ورسره کیږده۔

جناب نجم الدین: سر، یوه خپله مسئله ستاسو مخکښ راوړمه جی۔ زمونږه جی اپوزیشن چیمبر کښ یو ټیلیفون زمونږ اپوزیشن لیډر ته Alloted دے سر، یو درخواست کومه جی، ښه سر، ټهیک شو ه ۔ټهیک شوه سر، سحر ما یو کال میلاؤ کړےوو اوسه پورے-----

جناب سپیکر: یو منټ عرض کوم جی، زه اوس چیمبر ته خم۔ د چیمبر خبره راسره هلته اوکړئی جی، هلته راسره اوکړئی د چیمبر په باره کښ چه څومره خبرے وی، هلته یوه پیالئی چائے هم تاسوماسره اوڅښئی او زه به تاسوسره خبره هم اوکړم۔

The sitting is adjourned for tea break and we will re-assemble at 12:15 p.m. today. Thank you very much.

(اس مرحلہ پر چائے کے لئے ایوان کی کارروائی ملتوی ہوگئی۔)

(وقفہ کے بعد جناب سپیکر مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔)

جناب سپیکر: بسم اللہ الرحمٰن الرحیم- The Honourable Minister for Excise and Taxation, N.W.F.P., to please move his Demand No. 7. Honourable Minister.

Minister for Excise and Taxation: Mr. Speaker sir, I beg to move:

"that a sum not exceeding rupees fourteen million, six hundred and sixty six thousand only, be granted to the Provincial Government to defray the chargesthat will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Other Taxes and Duties".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees fourteen million, six hundred and sixty six thousand only, be granted to the Provicial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Other Taxes and Duties". There are some cut motions on this Demand. Mr. Pir Mohammad Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.7.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکرصاحب! ډیمانډز نمبر 7 باندے د پانچ هزار روپو کټوتی پیش کوم- دا ټول اووه ډیمانډ وو او یو منسټر صاحب دے نو زمونږ هغه د دغه هر څه نے خراب کړه جی څکه چه تفصیلی پکار دا ده چه په

هر یو تفصیلی بحث شوے وے ، ما پرے پانچ هزار روپو کتوتی پیش کوم جی۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five thousand only. Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA to please move his cut motionon Demand No. 7. (Not present, it lapses). Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.7.

Nawabzada Mohsin Ali Khan: Janab Speaker Sahib! on Demand No.7, I move a cut of rupees ten only.

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees ten only.Mr. Pir Mohammad Khan, MPA please.

جناب پیر محمد خان: خما خیال دے دا دوی خما آخری Demand دے غالباً، جناب سپیکرصاحب ! زه به په دے کښې صرف مختصر دا تجویز ورکړم چه دوی دِ محکمے ته لږ هدایت اوکړی چه دا ټیکسونه چه په چا باندے لګوی، لږ په صحیح طریقے باندے د لګوی، که په هوټل باندے لګوی نو چه هم هغه هوټل د هغه ټیکس مناسب دے که نه دے صرف د خپلو پیسو د پاره تنګول دِ نه کوی ۔داسے که په دکانونو باندے لګوی، که د چا په کورونو باندے لګوی نو په داسے انداز کښې چه یره واقعی هغه د ټیکس قابل دی، ځوچه پرے لګول پکار دی چه د هغے قابل وی ،هسے نه چه څوک د ډیر قابل دے ، پیسے دِ ترے واخلی، کم دِ پرے اولګوی یا یو قابل نه دے او په هغه باندے خواه مخواه تنګولو د پاره چه پیسے دِ ترے اخلی او ټیکس دِ پرے لګی نو دغه تجویز به

ورکړم او امید دے چه دِ ے ته به دوی توجه ورکړی۔

Mr. Speaker: Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA please.

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر صاحب! میں وزیر صاحب کی توجہ اس جانب دلاتا ہوں Budget memorandum, Volume-6, This is again Page-20, This is moveable property urban tax. سر' انہوں جو Figures دیئے ہیں 65 million in 1996-97 and 68 million in 1997-98 جناب سپیکر صاحب' چونکہ اس میں ہم نے Amendment بھی دی ہے اربن ٹیکس پر تو جب وہ Amendment بحث کے لئے آئے گی تو پھر اس پر بحث کریں گے لیکن میں صرف وزیر صاحب کی اور اس معزز ایوان کی توجہ اس طرف دلانا چاہتا ہوں کہ یہ Provincial Urban Tax جو انہوں نے لگایا ہے تو It is not in Peshawer only اگر لوگوں کا یہ خیال ہے کہ This will just apply to Peshawer only, no, it is applicable to all urban cities جتنے بھی صوبہ سرحد کے شہر ہیں' جہاں پر میونسپل کمیٹیز ہیں' ٹاؤن کمیٹیز ہیں یا ٹاؤن شپ ہیں 'تو یہ ان سب پر Apply کر رہا ہے اور یہ جو Figures دیئے گئے ہیں These are grossly and Sir, I would like to emphasis on this point. These are grossly mis-quoted and it is very very much, it has been given at a reduced amount. The recovery on this will be at least five, six or may be seven times more than the amount projected, because all exemptions have been withdrawn. Abbottabad city is taxable, Swat city is taxable, the township سوات میں ابھی تک ایک گھر بھی نہیں بنا ہے That is taxable تو جناب سپیکر صاحب یہ ٹھیک ہے

And this is his right تو دینی ہیں Proposals کہ وزیر خزانہ نے یہ I agree

That the Provincial Government has اور آج کل کی ضرورت بھی ہے

o raise more taxes, but at the same time Janab Speaker!

it has to be rationalized and rationalized to this extent that

you just don't impose tax across the board which they

have done in this case. The honourable Finance Minister in

his summing up speech said that this is the first time that

three marla plots have been exempted. I accept that the

three marla plots have been exempted but every body

پہلے دی گئی Exemption جو who is living in their own house

That those people who were living in their own houses تھی

کیا Exempt تو ان کو and those houses were not let on rent

Under the new amendment, even that has gone گیا تھاجبکہ

Janab Speaker Sahib. Now everybody ,irrevelant who he

is چاہے وہ شہر میں رہتا ہے' چاہے وہ یونیورسٹی ٹاؤن میں یا چاہے وہ حیات آباد میں

If he comes within the Municipal Corporation limits, رہتا ہے

ranging from 750 rupees upto 3000 rupees per kanal, he

will have to pay tax and every marla in addition, you will

be paying an additional 200 rupees tax on it. جناب سپیکر صاحب !

یہکہہ دینا بڑا آسان ہے جیسے وزیر خزانہ نے اپنی بجٹ تقریر میں مذاق کے طور پہ کہا

تھاکہ ہم نے محسن علی خان پر انتالیس ہزار روپے کا ٹیکس لگا دیا ہے۔ It is not a

question of Mohsin Ali Khan. It is a question Janab Speaker
Sahib, for all those retired Government servants, who are
living on pensions, who were given plots or who acquired
There used to جناب والا! اس وقت اگر آپ کو یاد ہو کہ plots at that time.
be a road between the University and the Gora Qabristan
Yes, today after اور کوئی اس سڑک پر جانے کے لئے تیار نہیں ہوتا تھا
جن لوگوں twenty or twenty five years, it has developed but
پر پلاٹس Between 3000/- 2000/- 5000/- 10000/- rupees کو اس وقت
How do you expect them today after retiring that ملے تھے
they will be able to pay you these type of taxes. Similarly
You come into the city, آپ شہر میں آ جائیں Janab Speaker Sahib!
The Government کہ I honestly think Janab Speaker Sahib!
and when I refer the Government, I refer to both the
parties, whether it is the PML (N) or whether it is ANP, I
اس کے بارے میں صحیح طریقے سے کسی نے سوچا ہے کہ اس کا don't think
Whether the ۔اس پر کتنا شور ہوگا And at a later stage کیا ہوگا Impact
Government will be able to sustain this? We have three
Members from ANP, who are sitting, may be even more
ابھی تو یہ ٹیکس لاگو نہیں ہوا ہے لیکن انشاء اللہ یہ بجٹ from Peshawer city.
جیسے ہی پاس ہو گا تو یکم جولائی سے اس ٹیکس کی وصولی شروع ہو جائے گی
And the
amounts have been fixed. Now when every citizen has to

تو میرے خیال میں جناب pay for houses which they are living in

سپیکر! Whether it is a small town like Karak, which is a

Town Committee or whether it is small area like

Taimargara, which is a Town Committee, I think Janab

Speaker Sahib, کہ اس پر بڑے زور و شور سے ہنگامہ مچے گا کہ The

Government would be at that time forced to mayhem,

تو میں یہ کہتا ہوں جناب سپیکر صاحب کہ even re-look it or withdraw it.

میں یہ نہیں کہہ رہا کہ جو کچھ Before this happens, may be I am wrong

میرا خیال ہے یا میری سوچ ہے وہ خواہ مخواہ صحیح ہو گی مگر میرا اپنا یہ خیال ہے کہ اس

سے پہلے کہ گورنمنٹ کو مجبور کر دیا جائے When every MPA in this House

represents the constituency, every MPA in this House is

going to come on the extreme pressure, every political

میں یہ نہیں کہہ رہا party is going to come on the extreme pressure

کہ جناب آپ مکمل طور پر اس ٹیکس کو Withdraw کریں بلکہ میں کہتا ہوں کہ اس

ٹیکس پر نظرثانی کی جائے' اس کے اوپر Re-thinking کی جائے And let it be

آپ ضرور ٹیکس لگائیں لیکن جس شرح سے اس پر لگایا گیا ہے تو آپ اسے calculated.

دیکھ لیں کہ آیا یہ ٹیکس قابل برداشت ہے یا نہیں۔ Thank you sir.

Mr. Speaker: The Honorable Minister please.

وزیر مال : شکریہ سپیکرصاحب! د کومے پورے چہ د پیر محمد خان خبرہ دہ

جی، د ھغوی خبرہ خو مخکښې نہ منلے شوے دہ چہ Discretionary

powers چہ بہ وو، چہ یو سړی باندے بہ د زرو روپو پہ خانے پنخہ زرہ

تیکس لگیدو، او د پنځو زرو په هغې ځائے باندے به پنځه سوه لګیدو، هغه ختم شوے دی اوس خو بتول یکسانیت پکښې راغلے دے او دغه اختیار د چا سره نشته دے چه په چا باندے ناجائز طریقه سره زیات اولګوی او په چا باندے په ناجائز طریقه سره کم اولګوی نو هغه خبره خو د مخکښې نه په دیکښې موجود ده البته نواب زاده محسن علی خان صاحب چه کوم خبره کوی چه تیکسونه دی نه لګوی نو د دے حکومت سره بل څه طریقه نه وی چه خرچونه زیاتیږی او تیکسونه نه لګوی ۔ ځکه چه په 1986-87ء کښې چه خما څمو ره یاداشت دی کیدے شی که زه غلط--- (قطع کلامی)

نوابزاده محسن علی خان : On a point of personel explanation Sir.

جناب، میں نے یہ نہیں کہا کہ ٹیکس نہ لگائیں۔

جناب سپیکر: هغوی دا اوونیل چه تیکس دا اولګوی۔

وزیر مال : نه جی زه ستاسو خبره نه کوم، چه تا اوونیل چه تیکس د نه لګی، خو مطلب دا دے چه تیکس به لګول غواړی زه داسے وانیم جی - بیا زیاتیدل غواړی خو بهرحال که تاسو دا خبره کوئ چه ما دا خبره نه ده کړے نو زه به دا اوانیم چه دوی دا اوونیل چه تیکس چه کوم دے، هغے کښې زیاتے کول نه دی پکار۔

جناب سپیکر: دوی دا اوونیل چه دا د تیکس دا Base ئے دومره Enlarge کړے دے چه په عامو خلقو باندے بوجھ کیږی۔

وزیر مال : مطلب یو راځی - کومے پورے چه خما یادداشت دی، که زه په غلطئ باندے یم نو دوی ئے تهیک کولے شی- 1986-87ء کښې Current expenditure چه وو نو هغه 5 ارب روپئ وو او 1996-97ء کښې حکومت

هغه 27 ارب روپو ته اورسوو او هغه په دے طریقه باندے اورسیدو جی چه غیر ضروری بهرتیانے، غیر ضروری خپل ملګری خوشحاله کول، په ناجائز طریقو سره خپل کارونه کول، رشوت ستانی دومره زیاتیدل چه هغے کښ به د هر یو سړی نه روپۍ اغستے کیدے، چالیس هزار، ساتهہ هزار، ایک لاکهہ، پانچ لاکهہ، دس لاکهہ باندے به نے بهرتی کول او نوکری به نے ورکوله، د هغے سره خرچونه دومره زیات شول چه اوس د دغے کسانو، اوس فرض کړه که حکومت نے اوباسی، هم خلق وائی چه دا مه اوباسئی که د ترقئ د پاره یو پیسه نه ایخودلے کیږی، هم وائی دا مه کوئ، که تنخواه زیاتیږی نو هغے د پاره هم وائی چه پکار ده چه تنخواه زیاته شی ځکه چه ضروریات ډیر زیات شو او د پیسے قیمت ډیر زیات اوغورزیدو خو که د هغے سره زیات ټیکس لګوی نو وائی ټیکس نه دے پکار- نو دا خو حکومت په ډیر مناسب طریقے سره او په داسے طریقے سره لګولے دے چه په چا باندے بوجهہ نه جوړیږی د هغه سړی د استطاعت ---------- *قطع کلامی* ---

<u>جناب سپیکر</u>، د محسن علی خان مطلب زه تاسو ته بیان کړم - هغه وائی چه زه په خپل ټیکس باندے نه یم خفه، عرض کوم جی د هغوی صرف دا مطلب دے، هغوی وائی چه په ذاتی رهائش، په هر یو کور باندے چه لګیدلے دے نو وائی چه دا لږ زیاتے شوے دے- د دے Explanation ورته ورکړئ جی- مطلب دا دے چه د پانچ مرلے نه که څه زیات شی نو د هغه مطلب صرف دا دے چه که د پانچ مرلو نه څه زیات وی نو په دے بیا تاسو خپل کیبنټ کښ څه خبره کولے شئ کنه جی-

<u>وزیر مال</u> : جی او، ټیکس خو جی دا یو څو کسان چه دی لکه څنګه چه

مخکښې پته ده چه لس لکهه کسانو به په ټول پاکستان کښې ټيکس ورکوو نو که په دے باندے که دغه ټيکس چه کوم دے که مونږ وايو چه محسن علی‌خان د خپل باره کښې نه وانی او دا ټول ټيکس مونږ يواځے په ده باندے اولګوو چه ته د خپل کور يو کرور روپۍ ورکړه او دغه شانتے بل يو سړے داسے وی چه مونږ وايو چه دا يو کرور روپۍ ته ورکوه نو هغه به خلق دا وائی چه دا خو ظلم ئے اوکړو او دا ئے زياتے اوکړو- نو د دے د پاره خو به مخه Base خو Enlarge کول غواړی- که فرض کړه که دلته لږ زياتے اوشو، په ده باندے به هم زياتے شوے وی-

جناب احمد حسن خان: جناب سپيکر! محسن علی خان صاحب ته د دے تحريک نه سخت نقصان رسيدو خطره ده نو زه ورته درخواست کوم چه زر ئے واخلنی-

جناب سپيکر: خما دا خيال دے، منسټر ډير ښه سړے دے او ستاسو تسلی به کوی جی، بس پريس کوڼۍ ئے مه-

نوابزاده محسن علی خان: منسټر صاحب خما مشر ورور دے - دے کښې شک نشته - خبره دا نه ده جی - خبره دا نه ده What I am trying to say is that he has not followed my points. For زه خو صرف دا وايم چه God sack rationalize this tax. If they think sir, that they wants get benefit out of it. نو بيا خو اولګوه-

حاجی محمد عديل: يعنی که زيان به هم درته ملاؤ شی-

وزير مال: د دے نه زيات خو Rationalize کيدے نه شی جی - يعنی چه کوم اوس موجوده وخت کښې دے هغے باندے، څومره چه جی د يو سړی

ورکوټې خانې دے، هغے باندے کم از کم ټیکس لګیدلے دے۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی و آبنوشی): جناب سپیکر صاحب ! څنګه چه دوی اوفرمائیل چه دا خو یو کنال باندے درے زره روپۍ کال ټیکس دے او دا کوم یو چه ورکوټې دے نو هغه باندے سارهے سات سو روپۍ دے۔ دا سارهے سات سو روپۍ او بیا دا محسن علی خان یا یو سړے د څلورو کنالو بنګله کښې اوسیږی نو خواه مخواه هغه لس کنالو، د دوی بنګله اوس هم د پانچ کروړ روپو بنګله ده نو که په هغے کښې د چالیس هزار روپۍ کال دے عوامو له ورکړی نو څه فرق پریوځی۔

جناب سپیکر: یره جی محسن علی خان Satisfied شو بس تاسو نور نے پریږد وئ۔

جناب ہمایون سیف اللہ خان: بشیر بلور صاحب په لس زره روپۍ به دا پلاټ کیدو نن نه شل کاله اول۔ دا خو زر روپۍ کنال نه وو۔ خلقو چه کورونه جوړکړی دی هغوی خو دا مطلب وو چه بهانی ریټائرډ افسرانو د پاره تکلیف به وی۔ خو محسن علی خان ته تکلیف نه دے۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر صاحب ! دا وایم چه دوی ډائریکټ پکار ده چه تاسو سره خبره اوکړی۔ زه دا عرض کوم چه کوم وخت لس زره روپۍ کنال وو نو هغه وخت کښې چا ټیکس هم نه دے اغستے، اوس هغه شل لکهه روپۍ کنال دے نو خواه مخواه هغے باندے به خلق ټیکس اخلی۔ هغه وخت چه په دس او پانچ هزار روپئی کیدو هغه وخت کښې چا ټیکس نه دے لګولے۔ اوس چه په شل لکهه روپۍ کنال دے نو چه هغه په کال کښې هم درے زره روپۍ نه داخلوی نو بیا به څه کوی۔

جناب سپیکر: بشیر خان، خبره ا وشوه چه چا Cut motion ورکړے دے، هغه به Satisfy شی۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! پوائنٹ آف آرڈر ۔Just for information sir. کل سے پروپیگنڈہ ہو رہا ہے کہ محسن علی خان کا دس کنال کا بنگلہ ہے۔ دراصل یہ بنگلہ ان کا نہیں بلکہ اسلم خٹک کا ہے، یہ تو غریب آدمی ہیں۔

Mr. Speaker: The cut motions are lost being withdrawn. The question is:

"that a sum not exceeding rupees fourteen million, six hundred and sixty six thousand only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Other Taxes and Duties". Those who are in favour of it may say "Yes" and those against it may say "No".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: The "Ayes" have it. The demand is granted. The honourable Minister for Irrigation, N.W.F.P. to please move his Demand No.8.

Mr. Bashir Ahmad Bilour (Minister for Irrigation and Public Health Engineering): Mr. Speaker sir, I beg to move:

"that a sum not exceeding rupees one thousand six hundred and forty one million, two hundred and nineteen thousand only,

be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Irrigation works, working expenditure including charges on Irrigation Establishment".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees one thousand six hundred forty one million, two hundred and nineteen thousand only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Irrigation works, working expenditure including charges on Irrigation Establishment". There are some cut motions on this Demand. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.8.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! زه په ډیمانډ نمبر 8 کښې د پانچ هزار روپو کټوتی تحریک پیش کوم-

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five thousand only. Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA to please move his cut motionon Demand No.8.

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر ! زه هم په دے مطالبه زر نمبر 8 کښې د ایک هزار روپے کټوتی تحریک پیش کوم-

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by

rupees one thousand only. Mr. Ghani-ur-Rehman Khan, MPA to please move his cut motion.

جناب غنی الرحمان خان: جناب سپیکر ! زه په ډیمانډ نمبر 8 کښی د درے سو وروپو کټوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees three hundred only. Mr. Najmuddin Khan, MPA to please move his cut motion.

جناب نجم الدین: جناب سپیکر! زه په مطالبه زر نمبر 8 کښی د دوسو روپے کټوتی پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees two hundred only. Mr. Muhammad Yousaf Khan Tarand, MPA to please move his cut motion.

حاجی محمد یوسف خان: جناب سپیکر !زه په مطالبه زر نمبر 8 کښی د سل روپو کټوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees one hundred only. Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA to please move his cut motion.

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر! میں ڈیمانڈ نمبر 8 میں پانچ روپے کی کٹوتی کی تحریک پیش کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five only. Mr. Humayun Saifullah Khan, MPA to please

move his cut motion.

جناب ہمایون سیف اللہ خان: جناب سپیکر! میں ڈیمانڈ نمبر 8 میں ایک روپے کی کٹوتی کی تحریک پیش کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupee one only. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! بلور صاحب ډیر پوهه سړے دے، شریف سړے دے، انشاء الله دے به محکمے طرف ته ښه توجه ورکړی - ایریگیشن محکمه چه ده، دے له هر کال ډیر لوئے فنډ د سیلابونو د پاره ورکړے کیدے شی - او دا زیاده تر اعتراضات په دے دا وی چه دا خردبرد کیږی - جناب سپیکر صاحب، اکثر مونږ دوی ته تجاویز ورکوو خو عمل پرے کیږی نه - لکه د برسات په ورځو کښې سیلابونه شروع شی او د دے گرمئ ورځو کښې سیندونه اوخیژی او د اوبو لیول اوچت شی نو په دے کښې سیلابونه شروع شی، نو دوی اولگی د پیسو په مخه هغه کار شروع شی - د سیمنټ او د کار هغه خرچ په کهاته کښې ښائی او راوړی، غورزنی په سیندونو کښې - خدائے خبر چه غورزنی که نه خو په بلونو کښې خو راځی چه سیمنټ په کښې دومره خرچ شو - که چرے دوی دا کار په موسم باندے د ژمی په دے ورځو کښې کولے نو د اوبو لیول ښکته وی نو دا ضرورت به بیا نه راتلو یو مستقل حل به ئے راوتے وو - مونږ جی تیر کال ډی آئی خان طرف ته تلے وو نو هغوی ته مونږ اوونیل چه تاسو که څه هغه وقتی د ایمرجنسی په طور کار کوئ خو څه فنډ پکښې هغه مستقل کار د پاره هم اوباسئ چه وخت سره سره تاسو په ژمی کښې کار کوئ چه

مضبوطے وتے ورته. کوئ چه دا سیند نور هم قابو شی -لیکن دا جی مضبوط او مستقل کار ولے نه کوئ - ځکه نه کوی چه که څخکال ئے مضبوط او مستقل کارا وکړو نو مخکښ کال له به څه خوری ؟ نو دا هر کال په دے باندے پیسے د سیلابونو ، د مرمت د پاره راوځی او هغه خرد برد کیږی او خوړلے کیږی - بل د دوی کارختمیږی نه جناب سپیکر صاحب - هر کال به لګیا وی او سکیم به شروع وی -یو نهر دے څمونږ سوات کښ د والئی سوات د زمانے نه شروع دے، اوس هم په اے ډی پی کښ هغے د پاره لږ ایخودے دے او مخکښ کال به هم څه Repairs وی یعنی کار د ختمیدو نه وی - ځکه چه په 1969 کښ څما خیال دے سوات مات شوے دے او تر اوس پورے "مصری خیل واټر چینل "باندے کارجاری دے کارختم کوی نه- بیا غضب دا دے چه دوی دے کال کښ دا لږ لږ ځکه کارکوی چه بیا پکښ هغه Revised estimates جوړه وی او دوی ، د پیسو د خوراک ډیر تفصیلی خبره کول غواړی خو بلور صاحب هم پوهیږئی او تاسو ټول پوهیږے په دے دا لږه اشاره هم بعضے، ونیلے شی چه هغه اوښیارله لږه اشاره هم پورا وی او محکمے والا هم پوهیږی - دوی دے څیز توجه ورکړی چه دا په موقع باندے پیسے لګوی او بے موقعے دا پیسے خرابوی نه نو څما دا خیال دے چه دا به د صوبے هم مفاد کښ وی او د دے ملک به هم مفادو کښ وی او پیسه به څمونږه ضائع کیږی نه - شکریه جناب سپیکر صاحب۔

Mr. Speaker: Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA please.

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر ! دا په دے لحاظ سره زه دا خپل بعضے معروضات ستاسو په وساطت سره د.دے کټ موشن په حواله سره وړاندے

کول غوارم چه مخکښې جناب خمونږ بشیر بلور صاحب کله د سی اینډ ډبلیو منسټر وو نو په هغه وخت کښې خما دا مشاهده شوې وه چه دوی په هغه محکمه کښې د ښه ډسپلن راوستو یا د کمیشن ختم کولو کوشش کړے وو او ښه قابل ستائش اقدامات ئے اوچت کړی وو۔ د دوی د هغے کارکردګئ په بنیاد بانډے زه ستاسو په وساطت سره د دوی په خدمت کښې دا عرض کوم چه خما دا خبره دے دوی دومره ترخه او پرسنل وانخلی چه څومره دوی له اغستل پکار دی ځکه چه د دوی نه د دے ښه توقع په بنیاد بانډے دا خبره زه داسے تیزه کول غوارم چه دوی نه ډیر زیات خما توقعات دی۔ ښه دا وایم چه که په ټولو محکمو کښې د کمیشن په بنیاد بانډے یا د خرد برد په بنیاد بانډے کوم محکمه سرفهرست ده نو خما په یقین کښې هغه محکمه ایریګیشن ده جناب سپیکر، دے کښې داسے کارونه کیږی جناب سپیکر، ستاسو په علم کښې به هم وی او د دے معزز ایوان د قابل احترام اراکینو په نوټس کښې به هم وی، زه نه پوهیږم چه تاسو راشئی جناب سپیکر، زه تاسو له دعوت درکوم زه یو غریب ملیزے سړے یم خو تاسو له به د ساګ سکړک بندوبست اوکړم، د بشیر بلور سره او که بی بی جانز ګنړی، صابر شاه صاحب ئے جانز ګنړی یا نور رونړه او دا تکلیف کولے شی زه به تاسوته اووایم جناب سپیکر، چه د تیرو لس اتو کالو نه د دریائے پنجګوړه په دوانړه غاړو بانډے د فلډ کمیشن نه د اربونو روپو د حد پورے Protection بند جوړشو او په دغه لسو کالو کښې چه کوم کارشوے دے یا په پنځلس کالو کښې د فضل حق مرحوم صاحب د اولنی وخت نه واخلئی تر ننه پورے جناب سپیکر، یو بند هم نن په خپل ځائے بانډے بحال او برقرار نشته ۔ بیا مختلف قسم Consultancies

جوړیږی، مختلف قسم Feasibility reports تیاریږی، بیا وائی چه مونږ د یو خائے نه خلق راوستل د بل نه مو راوستل، مونږ ورته وایو چه که ته دریائے پنجکوړه په غاړه باندے بند جوړه ول غواړے، د منجاهی، د بارون، د خزانے د سړی نه تپوس اوکړه، د اتیا کالو د بوډا نه تپوس اوکړه، د مشر نه، د سپین ګیری نه چه د هغه تجربه څه وائی؟ چه په کوم کال باندے په دے سیند کښې د ټولو نه خطرناک سیلاب راغلے وو، د هغے څه صورت حال وو؟ هغه به تا ته خبره اوکړی او هغه به دے اوګرځوی په ځائے ځائے چه بچیا، دلته دا صورت حال وو، دلته دومره زمکه وه، نن نیشته۔ دا خلق هم واوری، دوی نه اوریدل غواړی او خما دا تجربه شوے ده جناب سپیکر صاحب۔ خمونږه د تیرے اسمبلئے په اولنی حکومت کښې صابر شاه صاحب چه وزیر اعلیٰ وو، هلته کښې د ایریګیشن چینل د پاره پیسے منظورے شوے وے چه په کوم ځائے کښې نے کار کوو هغه زمیندار راغلو او ما ته نے اووینل چه ممبر صاحب چه په کوم ځائے کښې کارکول پکار دی، په هغے ځائے کښې هغه سړی کار نه کوی۔ د کوم ځائے نه چه فائده نیشته هلته کښې کار کوی۔ مونږ چه پسے تحقیق کوو، کوو نو د هغے دا پته اولګیده چه په کوم ځائے کښې کار کول پکار وو، هلته کښې کمیشن کم ملاویده او چه کوم ځائے نے کار کوو هلته کمیشن زیات ملاویدو دا د دوی Criteria وه جناب سپیکر۔ زه دا وایم دا بالکل خما یو، سی ایند ډبلیو مونږ وایو نورے محکمے وایو خو د دے څه بندوبست اونه شو تر نن پورے۔ کم از کم په دے تیر لس کاله کښې داسے یو قابل عمل سکیم دے دوی ما ته اوښائی چه لس لکهه یا پنځلس لکهه که دا خمونږ تیر حکومت دے، که د هغے نه مخکښې حکومت دے، اوس خو دوی لا تر

اوس پورے څه کړی نه دی، الحمد لله د نورڅه کولو اراده هم شته۔ بهرحال په غټو غټو سکیمونو کښ خو شته خو په دے وړو وړو کښ نشته دے۔ پرون د بهادر خان صاحب تقریر چونکه ډیر زیات کم وو، زه د هغه حق هم ادا کول غوارم۔ څما هم دا ډیمانډ دے، د هغه هم دا ډیمانډ دے۔ داسے سکیمونه چه هغه خمونږ د پلارانو آرمانونه وو او په هغه آرمانونو باندے نن په خاورو کښ پراته دی، هغه او نه شو جنا ب سپیکر۔ بلامبټ ایریګیشن سکیم دے ګومله هم ایریګیشن سکیم دے حالانکه دا یو ناجائز او بے بنیاده پروپیګنډا هم کیږی چه چونکه سمے ته او هشتنغر ته د دے نه اوبه کمیږی خه دا وایمه چه دا ناجائزه پروپیګنډا ده۔ دا کمے کیږی نو په دے وجه باندے کیږی چه په سوات سیند باندے یا پنج کوړا سیند باندے بندونه نه کیږی یا نهرونه پرے نه جوړیږی۔ څوک قابل عمل کارنه کول غواړی۔ نه کول خکه غواړی لکه څنګه چه پیر محمد خان اوفرمائیل په هغے کښ بیا هغوی ته فائده، نو څما دوی ته دا درخواست دے، څما د دوی نه دا امید دے چه دا محترم منسټر صاحب به انشاء الله و تعالیٰ خمونږ سره اوګرځی او مونږ به دوی ته دا خامیانے اوښایو او دا خامیانے به را ټینګے کړی۔ یو خاص سکیم د تیر 88-1987ء نه راروان دے نود چینه لفټ ایریګیشن سکیم جناب سپیکر ! په 1 88-987، کښ هم د دے Feasibility باندے دوه لکھ اولګیدلے، تیر خمونږ حکومت وو، په دے کښ هم څما په سوال باندے دا د Feasibility د پاره پکښ پیسے راغلے په تیر کال ډیویلپمنټ سکیم کښ راغلے ا و په دے کښ هم پرے اولګیدلے اوس زه دا نه پوهیږم چه په لس کالو کښ خو دا حساب کتاب پکار وو چه په 88-1987ء کښ یوه روپئی نقد کیدلو نو اوس به پنځه کیږی دا هغه Feasibility

report باوجود په اے ډی پی کښې د دے Against پیسے Reflect کیدلو باوجود په دے باندے کار اونه شو۔ دا خو ځما ذاتی درخواست دے ستاسو په وساطت سره د حکومت نه او د دوی نه چه دے کښې اوګوری ۔جناب سپیکر، دیر سوات، بونیر په علاقه کښې خلقو ته دا وائیلے شوے وو چه تاسو افیون مه کرئی افیون کرل مونږ پریښودل ځکه چه دا ځمونږه د قوم تباهی یوه خبره وه ستاسو د لږو زمکو له به مونږ بندوبست اوکړو، جناب سپیکر نو د هغه په بنیاد باندے مونږ له بندوبست نه کیږی۔ لهذا ځما دا درخواست دے چه په دے کښې د 1988 هغه Feasibility څه اوشوو؟ د دے 1995-96 د Feasibility څه اوشو او ما له داAssurance خواه مخواه راکړئی۔ زه د ده نه دا غوارم د یو ورورئ په بنیاد باندے، د دے اسمبلی د یو ورور په بنیادی حیثیت سره چه د دے سکیم باندے په دے کال کښې خواه مخواه عمل درآمد شروع کړی۔ Thank yoy Janab Speaker -

Mr. Speaker: Mr. Ghani-ur-Rehman Khan, MPA please.

جناب غنی الرحمان: جناب سپیکر! بلور صاحب یو ایماندار او ښه منسټر دے - کوم محنت چه ده په محکمه کښې شروع کړے دے، واقعی که دوی ته ښه تجاویزونه مخے ته راشی نو دا امید دے چه هغه تجاویزونو پیش نظر به انشاء الله دا په کرپشن او په داسے کارونو باندے چه هغه پیسه ضائع کیږی نه دے به کنټرول اوکړی - ټیوب ویلز او چینلز ،نهر وغیره څیزونه له پاره ډیمانډ نمبر 8 کښې پیسے راخی، اکثر دا هم د Maintenance یوه حصه ده، خود 8 بیل پوزیشن دے او د 9 بیل پوزیشن دے 8 کښې اکثر د ټیوب ویلز مرمتے کیږی او د نهرونو مرمتے کیږی، چینل پکښې جوړیږی، دے کښې هم

محکمے مارک اپ ډیر زیات ساتلے دے ډیر زیات دے خو هغه هومره نه دے
څومره ډیمانډ 9 کښې دے ـ اکثر ایریګیشن ډیپارټمنټ کښې ما مخکښې هم دلته
په فلور آف دی هاؤس وائیلے دی چه ایریګیشن محکمے کښې اکثر د پاره
محکمه ټهیکیداره ده او د بل چا نوم باندے ټینډر واخلی او محکمه په هغے
اوورسیئر سب انجینئر او ایس ډی او وغیره باندے ټهیکیداری کوی ـ د
هغوی مرضی ده چه څومره پیسے جوړه وی اوڅومره بل جوړه وی او
څومره خرچ کوی نو دا خبرے خما په نوټس کښې هم وے که څومره
جدوجهد مو کړے وے خو څه مے نشو کولے ـ دا شے چه هغوی په کومے
طریقے Adopt کړے دے او په کومه طریقه نے جوړه کړے ده کرپشن ته، چه
هغه طریقه نه وی ختم شوے څومره پورے نو خما خیال نه دے چه دا پیسه د
قوم په مفادو کښې اولګی ـ مخکښې هم که زه منسټر ووم ما د دے خبرے اقرار
هم دلته کړے وو بلکه په دے سلسله کښې ما فنانس منسټر، افتخار مهمند وو
هغه ته لیټرے اولیکلے چه دا پیسه بند کړه دا بے خایه خرچ کیږی د هغے
ثبوتونه ما سره پراته دی زه به نے بلور صاحب ته اوښایم ـ اوس هم خمونږ دا
تجویز دے انشاء الله تعاون به ورسره کوو چه څومره پورے کیدلے شی که دا
پیسه بچ شی او توقع ساتو که داسے یوه سلسله یا یو میټنګ) یا یوه کمیټی
ورته جوړه شوله چه دے ته یوه نوے طریقه Adopt کړی چه دغه پیسه
محکمه چه کوم غلط طریقے سره چه خرچ کوی بدنامی نے منسټر ته
راخی ـ عوامی نمائندګانو ته راخی او چه څه هم کوی دا محکمه کوی نود
محکمے کارکردګی واقعی ډیره ناقصه ده او هغوی ډیر خرد برد کوی خو
بهرحال د منسټر صاحب چه کوم کردار دے په هغه وجه باندے زه دا خپل چه

کوم کمتوتی مو پیش کړے ده هغه واپس اخلم۔

Mr. Speaker: Thank you. Mr. Najamuddin Khan, MPA please.

جناب نجم الدین: جناب سپیکر شکریه۔ زه بیا هم دا وایمه جی چه کوم مونږ دغه علاقے سره تعلق لرو چه کوم اوبه پیدا کوی او دیر نه دریائے پنج کوړه په شکل کښ پورا اوبه راخی دلته د بجلی هغه رائلټی هم مونږ ته ملاویږی لیکن ما ته جی افسوس په دے خبره باندے دے چه ایک ارب او چونسٹھ کروړ روپو کښ خمونږه د دیر ضلع له پاره هیڅ قسم څه فنډزنه دی مخصوص شوی۔ زه صرف دا وایمه چه بعض سکیمونه خمونږ داسے دی په دیر ضلع کښ چه د هغے نه په زرګونو جریبه زمکه اوبه خور کیدلے شی په هغے کښ بلامبټ ایریګیشن سکیم چه هغے نه جندول ایریا لاندے اوخی ګوپلم ایریګیشن سکیم جی د هغے نه آدمزنی ایریا لاندے اوخی او په زرګونه جریبه جی، دلته چه مونږ کله مطالبه کوو چه د دے سکیمونو تاسو بندوبست اوکړئ او وینا اوکړئ او که دا اوبه هلته هغه خلقو ته ملاو شی اګرچه اوبه په خپله باندے خمونږه ضلع کښ نه پیدا کیږی نو وانی چه نه بهنی که دا اوبه هلته دغه کړی نو دلته لاندے به په خلقو باندے به اوبه کمے شی۔ جناب! خمونږ هغه خانے کښ د اوبو نوعیت جدا دے۔ د هغه خانے اوبه خور نوعیت جدا دے خمونږ صرف او صرف په منی جون جولائی کښ هلته اوبه خور کیږی د هغے نه آخوه مونږ ته د اوبو ضرورت نه وی او په منی جون جولائی کښ دومره اوبه وی چه هلته خمونږ ضروریات هم پوره کولے شی او دلته د دوی هم ضروریات پوره کولے شی لیکن دغه اهم سکیمونه چه کوم دی هغه خمونږ د اے دی پی نه بهر شوے دی بلکه دا په پیکیج کښ هم راغلی وو۔ دویم ټکے دا

دے چه هلته خمونږه علاقه غرئیزه علاقه ده هلته د سیلابونو ډیرے غټے خطرے وی - زه نن وائمه جیځما وږور بهادرخان صاحب دلته ناست دے په جندول کښې مایارو نومی کلے چه د ټولو نه غټ کلے دے هغه نن د سیلاب د وجه نه،هلته هغے له د بندونو ضرورت دے لیکن هغه طرف ته څوک توجه نه ورکوی دسے چه کوم دے میاں کلے دے، په دیر کښې په دریائے پنج کوړه باندے کومه ایریا راځی په کوهستان کښې راځی هغے ته د Flood protection بند یا هیڅ قسمَ څه بندوبست نشته- نو څما دا درخواست دے منسټر صاحب ته د دوی نه خمونږ توقعات دی انشاء الله تعالیٰ خمونږه ددے مسا نلو هوارولو له پاره په دے طریقه به اوکړی -او جی د محکمے متعلق خبره کوم - د محکمے متعلق خبره دا کوم جی چه د دوی کلنیر کټ یو طریقه کار دے جی چه کوم سکیم راځی، هغه سکیم جی دوی برائے نام د یو ټهیکیدار په نوم باندے اخلی- هغه ټهیکیدار په دس پرسنټ باندے هغوی ته ملاویږی چه هغه په ټائم راشی او دله چیک دستخط کړی او چیک نه دے نه خپل دس پرسنټ واخلی ، نوے پرسنټ پیسے دغه محکمه په خپل مینځ کښې تقسیمه وی او په هغه ټائم کښې دوی کارکوی چه د سیلابونو ټائم راشی- کوم وخت کښې چه سیلابونه نوی نو هغه ټیم کښې کار نه کوی چه د سیلابونو وخت راشی چه بهنی مونږه بلاکونه د سیمنټو یا دغه تارجوړوو او سیند ته وراچوو هغه وائی چه بهئی دا سیند یوړلو - خمونږ دا هم درخواست دے چه داسے د ایریگیشن محکمے له پاره په اربونه روپئی په دے باندے خرچ کیږی چه داسے یو طریقه کار منسټر صاحب جوړکړی چه د دے دا خرد برد ورک شی او انشاء اللّٰه و تعالیٰ موجوده منسټر صاحب نه ، د بشیر بلور صاحب چه ډیر ښه سړے دے، نه دا خمونږ

-

توقع ده چه په دے محکمه باندے دوی چیک اوکړی او د دے دا کارکردګی په ټهیک کړی سر۔

جناب بهادر خان: پوائنټ آف آرډر سر۔

جناب سپیکر: مسټر محمد یوسف ترند۔ پوائنټ آف آرډر خو بند دی په دے کښې۔ زه پوهه یمه ستاسو هم دا خیالات دی چه کوم د نجم الدین خان دی او د دوی دی، نو مهربانی اوکړئ جی، کټ موشن والا خبرے کولے شی بل څوک نشی کولے په دے سلسله کښې ستا سو صرف هم دغه یوه خبره چه زه به Repeat کړم چه بهادر حان هم دا وائی چه دا ټولے قصے دے بشیر خان Explain کړی د دے باره کښې۔

جناب بهادر خان: ما جی دوی ته ریکویسټ کړے وو۔ بلامبټ ایریګیشن کښې ډیر ضروری

----(قطع کلامی)----

جناب سپیکر: ډیر ښه - بالکل ټهیک - اوشوه جی- تهینک یو جی - ډیره مهربانی -

جناب بهادر خان: سر! دا مایارو او میاں کلی دا مسئله ده جی۔

جناب سپیکر: بالکل ټهیک شو- تهینک یو جی۔

حاجی محمد یوسف خان: جناب سپیکر! ما نه مخکښې مقررینو صاحبانو ډیر ښه تفصیل سره خبرے اوکړے---- (قطع کلامی)

جناب سپیکر: هسے بشیر حان ښه سړے دے، دا تاسو ته وایمه (قهقهه)

حاجی محمد یوسف خان: زه به خپله خبره رالنډه کړمه جی۔ ډسټرکټ بټګرام کښې جی خمونږه آباو اجداد نه خلقو پخپله "اپنی مدد آپ" باندے نهرونه اوخکلی دی - د هغے د مرمت د پاره، توسیع د پاره ګورنمنټ مونږ له په

1995-96 کښې څه لږے پيسے راکړے وے او مونږ هغے باندے څه پنځه شپږ نهرونه چه مونږه تجويز کړی وو، په هغے کار شروع شوے وو۔ بيا دے تير کال کښې جی د حکومت چينج کيدو په وجه حالاتو خرابيدو په وجه باندے څه کار او نه شو، او څه کار شوے دے او څه نيمګړے پروت دے او هغه کار دے پخپل ځائے خو د خلقو زمکے پرے شاړے شوے ځکه چه هغه نهرونه چه کوم آباؤ اجداد نه راروان وو او په هغے باندے به اوبه راتلے نو هغه د کنسټرکشن په وجه باندے بند شولے۔ زه ستاسو په وساطت باندے د منسټر صاحب په خدمت کښې دا عرض کومه چه دے اے ډی پی کښې هغے ته ايلوکيشن نه دے شوے نو دوی د مهربانی اوکړی او ذاتی مداخلت د اوکړی چه هغے ته Fundings اوشی چه کم از کم هغه نهرونه چالو شی جی۔ او نور د منسټر صاحب متعلق چه څنګه دے نورو ورونړو اوونيل، دغسے زه به هم وايمه چه دده نه خونړ دا توقع ده چه دے به د دے محکمه چه کوم ناقص کارکردګی ده هغه بهتر کړی او دا مونږه پورا طمع او اميد لرو۔ مهربانی۔ زه دے سره خپل کټ موشن واپس اخلم۔

Mr. Speaker: Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA please.

<u>نوابزادہ محسن علی خان:</u> مہربانی سر۔ منسٹر صاحب بہت اچھے آدمی ہیں مگر That does not mean the cut motion goes ۔ جناب سپیکر صاحب ! میں یہ سمجھتا ہوں کہ یہ ایک انتہائی اہم محکمہ ہے اور وہ اس لئے کہ جناب کہ اگر آپ دیکھیں کہ ابھی چند ماہ پہلے جو صورتحال پیدا ہوئی تھی اور فرید طوفان صاحب کو جوتکلیف پہنچی تھی Because of shortage of wheat تو یہ محکمہ جو ہے جناب سپیکر ! This plays the most vital role میری گزارش یہ ہے جناب سپیکر، کہ یہ محکمہ Not

لیکن جو پانی یہ زمیندار کو دیتے ہیں اس کے بدلے وہ ٹیکس only provide water
بھی وصول کرتے ہیں اور آبیانہ بھی لیتے ہیں And the question is کہ ہمیں یہ
دیکھنا ہے کہ یہ جو کچھ زمیندار کو دے رہے ہیں اور اس کے بدلے ان سے جو کچھ وصول کر
رہے ہیں تو آیا The farmer is actually getting his dues? کیونکہ اب
زمیندار نہ صرف آبیانہ دے گا بلکہ He will be paying agricultural income
tax as well لہذا جناب سپیکر صاحب ! اس ڈیپارٹمنٹ کو بہت اچھے طریقے سے
Scrutinize کرنا چاہیے اور It must be very seriously taken. It is not
just a matter of getting up and moving a cut motion and
laughing and sitting down. Over 90 percent of the
population comes from the rural areas. اور Majority جو ہے جناب
سپیکر وہ زمیندار طبقے سے تعلق رکھتے ہیں ۔ Let me just point out Janab
Speaker Sahib to the honourable Minister اور میں I am not
condemning the performance of the Minister, I would like to
put this on record. I know he is a competent person and I
know how he performs. جب یہ کمیونکیشن کے منسٹر تھے And I hope he
would be able to do things in this Department which will
not only benefit the Province but will benefit the farmers.
Janab Speaker Sahib! let me point out to the Minister, if he
could kindly look at his Demand No.8, Page 71. what is the
Provincial Government doing in this Department? اور جو میں
اپنی بجٹ تقریر میں کہہ رہا تھا جناب سپیکر اور میں آج بھی یہی کہتا ہوں کہ The

maximum cut, because you will see from the figures which

I will read out to you from 1996-97 Janab Speaker Sahib کہ

What the Finance Department did? انہوں نے ایک Notional

figure of rupees 8500 بجٹ میں شائع کی ہے کہ یہ بجلی کا منافع ہمیں ملنا ہے۔ ملا

ان کو چھ ارب روپے تھا لیکن نیچے انہوں نے ایک نوٹ لکھ دیا کہ جناب ہمیں اڑھائی ارب

روپے ملیں گے۔ 30 جون کو یہ سال ختم ہو جائے گا لیکن اس سال تو ہمیں وہ رقم نہیں

ملی لہذا What do they do? اور یہ آپ کو As you go through these

demands for grants جناب سپیکر صاحب یا تو خود ثابت ہو جائے گا کہ Actually

on ground کیا ہو رہا ہے۔ If you kindly look at Page-71 جناب سپیکر

ڈیمانڈ نمبر 8 ، Where it says productive canals, 6-52301. Janab

Speaker Sahib! in 1996-97, the allocation made, so this is all

repair money, this I would like to point out to Begum

Sahiba اور خاص کر فرید طوفان صاحب کو Because he is a Minister

for Agriculture and ultimately the effect will come on to him.

The actual amount which was provided in the Budget

1996-97 was sir, fifty four million, two hundred and

fourteen thousand and what was released? the revised

estimates of 1996-97 out of fifty four million, thirteen million,

nine hundred and one thousand is released. تو جناب سپیکر

صاحب When you reduced the amount so drastically, how do

you expect the honourable Minister to perform or his

Department to perform. Look at the next draw Janab Speaker, there was 52302, again productive canal, in 1996-97 the amount which was given was one hundred and four million, five hundred and twenty six thousand. What is the amount released? Forty eight million and fifteen thousand, not even half. Similarly Janab Speaker Sahib, in un-productive tube-wells, forty eight million, two hundred fifty two thousand and actual amount release was twenty six million, one hundred thousand and if we look at the 1997-98, they have again inflated the amounts as they did in the original budget 1996-97. جناب سپیکر صاحب ! میرے کہنے کا مقصد یہ ہے کہ When a figure is provided in the budget, when a Department is told that this much money will be made available to you, when you are taking/collecting from the zamindars one hundred and seventy five million rupees in the form of taxes, so this is the budget estimates for 1997-98, one hundred and seventy five million 'Abyana'. The revised estimates for 1996-97 was one hundred and fifty million And they are saying that we are پندرہ کروڑ روپے going to recover the arrears اور Arrears کا تو جی آپ کو پتہ ہے اور میرے خیال میں مجھ سے زیادہ بیگم صاحبہ کو پتہ ہوگا' Because she belongs to

Charsadda and this is his area, that arrears are much more.

25 خیال میں اور میرے Now you are going and collecting arrears

Almost compare to other Provinces is آبیانہ اس صوبہ میں percent

the highest. When Mr. Speaker sir, you look at the last item

on this demand, which I hope the honourable Minister will

explain to us, where it says 54900, it says Others. This

Others Mr. Speaker sir signs for as far as I have seen in the

demand, it is for electricity. Would he kindly explain to us,

where this huge amount of money is being spent on

electricity. Sir, on Page-78, this Department has a total of

six thousand and nine hundred employees. Out of six

thousand and nine hundred employees, almost fifty percent

تین ہزار گیارہ' یہ ان کے اپنے نگرز ہیں۔ are in grade-1,

یہ ان کے اپنے نگرز ہیں۔ Could he kindly let us know کہ یہ 3011 آدمی کیا

کرتے ہیں؟ Sir, then I draw his attention to Page-112. ' سر انہوں نے

یہاں یہ ڈیمانڈ مانگا ہے کہ They have asked for demand for five

1997-98, اور اگر آپ یہ بجٹ دیکھیں dams, for maintenance purposes.

the budget estimates for all the four dams are the same as

That amount has been ایک ڈیم جس کا نام دروازی ڈیم ہے in 1996-97.

reduced from 840 million last year to 540 million this year.

Could the Minister kindly explain what is the logic behind

this. Then sir on Page-121, for tube wells repairs, in 1996-97,
he was given only 18 million rupees against the budgeted
amount of forty million rupees. Again the same amount of
forty one million rupees have been arrived next year. Will
he assure this House that these forty one million rupees
will be made available to him. Sir, there are similar other
items, I can go on and on, I think this is enough. بات یہ ہے
I am not trying to just criticise for the sake جناب سپیکر صاحب کہ
of criticism. میں یہ سمجھتا ہوں کہ ان کا جو محکمہ ہے بہت اہم محکمہ ہے - Without
repairs of water courses, irrigation channels and irrigation
canals, the water cannot be delivered. More money, if you
look at the book sir, if I can point it out to you now, more
money is being consumed for Bunds as was pointed out by
Mr. Pir Muhammad Khan. بند کا جی پتہ ہی نہیں لگتا ہے - سیلاب آیا اور بند لے
گیا - B ut as far as repairable canals is concerned وہ سامنے نظر آتا
ہے -
If the department is spending the money on repairs of
bunds in a huge amount and that amount is being released
in consumed, my humble request to the honourable
Minister would be, because he is new to the Department
and I am sure that he is able and competent and I am sure
he can take the matter to task. It is more important to

repair water courses and canals rather than to waste

money on bunds which are going to be washed away.

Thank you sir .

جناب سپیکر: جناب ہمایون سیف اللہ خان' ایم پی اے' پلیز۔

جناب ہمایون سیف اللہ خان: جناب سپیکر صاحب ! میں یہ عرض کرونگا کہ ہمارا ملک اسی فیصد زراعت پر ependD کرتا ہے اور سب لوگ اس کوشش میں لگے ہوئے ہیں لیکن اس کے لئے پانی کا ہونا بہت ضروری ہے اور بغیر پانی کے بغیر ایریگیشن واٹر کے ہم زراعت میں کامیاب نہیں ہو سکتے۔ اس لئے میں تو یہ کہونگا کہ ہم وہ Priority اس محکمے کو نہیں دے رہے جو ہمیں دینی چاہیے تھی۔ آپ دیکھ سکتے ہیں جناب کہ اسی بجٹ میں ذکر ہوا ہے پیہور کینال کا جو 1951-52 سے شروع ہے اور آج تک تیار نہیں ہوسکی۔ ذکر ہوتا ہے سی آر بی سی کا جوبیس پچیس سال پہلے شروع ہوئی اور آج تک تیار نہیں ہوسکی اور جو چیز ہم تیار کرنا چاہتے ہیں تووہ دو سالوں میں تیار ہو جاتی ہے۔ تو میں یہ عرض کرونگا کہ ہمیں اپنی Priority fix کرنی چاہیے اور جو پیسہ آئے بجائے اسے غلط استعمال کرنے کے ہم اسے ایسی جگہ استعمال کریں جہاں پر ہمارے عوام کو فائدہ ہو' جہاں پر لوگ کچھ اُگا سکیں۔ پھر اس کے بعدگومل زام کا ذکر ہوا ہے' گومل زام کے بارے میں تو میں چالیس پچاس سال سے یہی سنتا آرہا ہوں اب بنے گا لیکن آج تک کچھ نہیں ہوا' وہ بنا ہی نہیں ہے۔ کرم تنگی کا سنتے ہیں' آپ کا منڈا ڈیم ہے' میں تو یہ کہتا ہوں جی کہ پہلے منڈا ڈیم پر کام شروع کریں کیونکہ اس سے ہمیں چھ سو میگا واٹ بجلی ملے گی جس سے ہمیں ہر سال ڈیڑھ سوکروڑ روپے کا فائدہ ہوگا اور وہ ڈیڑھ سوکروڑ ہو سکتا ہے کہ کوہاٹ پر لگ جائیں اور اس سے اگلے سال شائد پھر ہمیں کچھ رقم مل جائے لہذا اس کے لئے ہمیں اپنی Priority fix کرنی چاہیے۔ جیسے کہ ذکر ہوا موٹر ویز کا اور طوفان

صاحب کو وہ بات اچھی نہیں لگی لیکن جناب سپیکر! ہم موٹر ویز کے خلاف نہیں ہیں۔ ہم صرف یہ چاہتے ہیں کہ اس کے اوپر تو 2400 کروڑ روپے خرچ ہونگے اور بجائے اس کے اگر ہم دو کلو میٹر اس سے کم کرلیں تو ہماری ایریگشن کی تمام نالیاں پکی ہوسکتی ہیں۔ اس سے اگر بیس کلو میٹر کم کرلیں تو منڈا ڈیم بن سکتا ہے۔ ہم آپ کے اس منصوبے کے Against نہیں ہیں، اس کا بھی ٹائم آجائے گا، موٹر ویز بنائیں، آپ کوکس نے منع کیا ہے لیکن ہمیں چاہیے کہ ہم پہلے ایریگیشن کے محکمے کو مضبوط کریں۔ بلور صاحب بڑے شریف انسان ہیں اور ہم چاہتے ہیں کہ ان کی سربراہی میں اچھے کام ہوں تاکہ ان کی نیک نامی ہو ۔ Thank you very much and I withdraw my cut motion sir.

Mr. Speaker: Thank you, the honourable Minister please.

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی): جناب سپیکر صاحب! ډیره مهربانی، ټولو نه مخکښې زه ددے خپلو رونړو ډیر زیات مشکور یمه او ډیره مننه کوم چه دوی دومره ښکلے خبرے اوکړلے چه په دے خبرو عمل اوشی نو پکار ده چه دا ټول بجټ چه دے، دا دِ ایریګیشن ډیپارټمنټ ته دے خل ملاؤ شی -دوی له پکار ده چه دوی خو ټولو پخپله اوونیل چه دے ته زیات نه زیات پیسے ورکول غواړی نو نه پوهیږم چه دوی ولے بیا وانی چه دوی په دے باندے کټ موشن پیش کوی چه دا پیسے کمے شی؟ پکار دا وو چه دوی ټولو به دا ونیلی وو یو دوه اربه روپئ دِ پکښې زیاتے واچولے شی چه دا زیات کار اوکړی -ولے چه دا خومونږ صوبه کښې ------

----(قطع کلامی)----

جناب سپیکر: بشیرخان! هغوی خو Withdraw کړل کټ موشنز ، نو صرف

Suggestions ئے تاسو له درکړل- ښه ښه Suggestions ئے کړی دی ، په هغه Suggestions باندے اووایئی، د دوی په Suggestions باندے، به تاسو غور اوکړئي-

وزیر آبپاشی : سپیکرصاحب ! داسے خبره نه ده -پریس والا خلق ناست دی، دوی اعتراضات کړی دی پکار ده چه مونږ هم ورته جواب ورکړو-خالی دا خو نه ده چه بس مونږ به خبره اوکړو او گول مول ، دا خو هسے هم پاس کیږی که زه خبره هم اونکړم که دوی هم خبره اونکړی نو Majority دومره شته چه We can bulldoze it but we don't want to do like that. مونږ ته دوی چه دا خبرے کړے وے نو پکار ده چه زه دوی ته جواب ورکړم چه ------

جناب سپیکر: ورکړئی جواب بالکل جواب ورله ورکړئی-

وزیر آبپاشی : او ، داسے نه ده جی -دوی وائی چه ، ټولو نه مخکښ خمونږ ورور پیر محمد خان خبره اوکړه، دوی د Flood خبره اوکړه او Flood چه دے هغه ډیمانډ 9 کښې دے، ډیمانډ 8 کښې نه دے خو بیا هم دوی دا وئیل چه پکاردا ده چه په کومو علاقو کښې کارکیږی هغه د د سیلاب په ورخو کښې اونشی -نو سیلاب ورخو کښې چه کوم وخت فنډ به راخی دے خل هم داسے اوشو جی چه آخری میاشت کښې مونږ ته فنډ ملاؤ شو نو که فنډ نه وی نو بیا خو ، چه فنډ راشی نو مجبوری دا ده ،دے وخت هم زه د دوی د انفارمیشن د پاره دا عرض کوم چه مونږ څومره پیسے چه ورکړے دی ډی

کښې کارکیږي هغه د دے سیلاب په ورځو کښې اونشي -نو سیلاب ورځو کښې چه کوم وخت فنډ به راځي، دے خل هم داسے اوشو جي چه آخري میاشت کښې مونږ ته فنډ ملاؤ شو -نو که فنډ نه وی نو بیا خو ، چه فنډ راشي نو مجبوري دا ده ،دے وخت هم زه د دوی د انفارمیشن د پاره دا عرض کوم چه مونږ څومره پیسے ورکړے دی ډی آئی خان ته نو هغه به هلته د کمشنر ،ډپټي کمشنر او لوکل ایم-پی-اے په حساب کتاب باندے به خرچ کیږي -زه دوی ته دا تسلي ورکوم چه انشاء الله دا حکومت چه کوم دے، خمونږ دا مدعا ده چه دے ملک کښې کرپشن ختم شي د کومے په وجه چه مونږ په دنیا کښې نمبردو باندے یو ،انشاء الله زه دوی ته دا تسلي ورکوم چه خمونږ حکومت به پینځه کاله پاتے کیږي او انشاء الله مونږ به د کرپشن دے لسټ نه د خپل خان وتلو کوشش کوو، د خدائے پاک په فضل سره -بل خمونږ وروړ احمد حسن صاحب خبره اوکړه زه د هغوی ډیرزیات مشکور یم او هغوی ډیر پوهه سړےهم دے -دوی دا اوونیل چه خپل 88-1987ء کښې د چینه لفټ ایریګیشن سکیم باندے Feasiblity جوړه شوے وه ،او په هغے باندے کارنه دے شوے نو څما ریکوسټ صرف دا دے چه مونږ ته دا کومے پیسے چه ملاویږي دے کښې ، بله تاسو ته داخبره اوکړم چه خمونږ ډیمانډ چه دے ، دے ډیمانډ 8 کښې ، Establishment charges هم دي، ټول مونږ په دے Repairs باندے نه لګوو د ټول ډیپارټمنټ اخراجات دي ،هغه هم دے ډیمانډ کښې دي نو په دے وجه باندے دا مونږ پکاردا ده چه مونږ دے کښې زیات کار اوکړو مونږ سره تقریباً دوه کروړ ، پنځاس لاکه ایکړه زمکه شته چه مونږه هغه اوبه خورکړو نو زه دعوے سره وایم چه مونږ دا خپل غنم Export کولے هم شو خو At present مونږ صرف او صرف تقریباً اتهاره لاکه ایکړه زمکه به اوبه خورکوو لګیا یو ، هغه په دے مشکلاتو سره مونږ سره چه څنګه

انشاء اللّٰه قند به راخی ـ خما محسن علی خان صاحب اوفرمائیل چه دا مونږ ته اوښودلے شی چه دا ستانوے کروړ روپے ، دا د څه د پاره دی ؟ او دا به په کوم بجلئي بانډے به خرچ کیږی ؟ ستا نوے کروړ روپئ چه دی، Total land چه دے مونږ سره دو کروړ پچاس لاکھ دے او تقریباً اتهاره لاکھ مونږ Irrigate کوو، لګیا یو، نه ټوټل دا سول کینال چه دے جی هغه تقریباً چه ساړهے چه لاکھ دے او چه کوم خمونږ Flood دی ، ډیمز، دی پک اپ وانړدی او لفټ ایریګیشن دی، دا چه دی دا تقریباً باره لاکھ، نواسی هزار ایکړ ده۔ دا دوه حصو کښی دی او دا خمونږ وروړد پیسو تپوس اوکړو نو دے باره کښی دا ده چه دا Deduction from source فیډرل ګورنمنټ مونږ نه خپل د بجلئي چه کوم پیسے دی کټ کړی هغه دے ډیمانډ کښی ستانوے کروړ روپے هغه پکښی Include دی ۔ نور خما دے نجم الدین وروړ خبره اوکړله چه بلامبټ سکیم دے اصل کښی بدقسمتی دا ده چه مونږ یو سکیم جوړ کړو او هغه د پنځوس کروړو روپو سکیم وی او بیا ایم پی اے صاحب راشی او وائی چه یره دا تاسو On-going کښی واچوئ، لس زره روپئ پکښی ورکړنی او یو لاکھ روپئ پکښی ورکړئ، نو هغه سکیمونه نه شی کیدے۔ دے بانډے اربونه روپے لګی او حالی دا پیهور ، خمونږ روړ خبره اوکړه ، دا هم فخر کوؤ چه دا پیهور کینال هم خمونږ وخت کښی دا Water Accord اوشو او د هغے نه پس مونږ ته دا اجازت ملاؤ شو چه مونږ پیهور کینال به جوړه وو بیا په دے بانډے هم فخر کوو۔ دعوے سره دا وایم چه انشا اللّٰه په دے کال کښی به دا ګورنمنټ په پیهور کینال بانډے هم کارشروع کوی۔ مونږ په دے بانډے هم فخر کوو چه مونږ دے کښی ګومل زام د پاره هم پیسے مختص کړیدی او هغے بانډے به هم انشا اللّٰه Feasibility چه ده هغے بانډے به هم ایګریمنټ کوو او انشا اللّٰه څنګه چه وزیر اعلیٰ صاحب پخپل Speech کښی وئیلی وو چه په

په دے میاشت کښې به انشا اﷲ په هغے باندے ایګریمنټ کیږی۔ کرم تنګی د پاره، دوی وانی چه پنځوس پنځوس کالو دغه دی یوحکومت هم چرته پانچ لاکه، دو لاکه هم ورته نه دی ساتلے نو د دے د Feasibility د پاره پیسے ډیرے لګیدے خو مونږ هغه On-going کښې شامل کړو چه مونږ دے باندے کارکوؤ نو انشا اﷲ په مونږ کښې اخلاص دے او په دے اخلاص باندے مونږ فخرکوؤ اوستاسو په وساطت دے هاؤس ته هم تسلی ورکوم چه خمونږ دا حکومت چهدے او مونږ چه د دے حکومت کښې راغلی یود دے د پاره راغلی یو چه دا کرپشن ختم کړو او د کرپټ خلقو احتساب اوکړو او انشا اﷲ په دے به مونږ مکمل طور باندے عمل درآمد کوؤ او زه خپلو رونړوته دا خواست کوم چه مهربانی اوکړئی دا خپل کټ موشن د واپس واخلی چه دا مونږ پاس کړو۔مهربانی۔

نوابزادہ محسن علی خان، جناب سپیکرصاحب! ما له خو بشیرخان جواب نه دے راکړے هغه خو بالکل داسے ګول مول لاړ دے He is very kind of him ما خو ترے نه دا تپوس نه دے کړے چه How much acres of land is under Irrigation? ما خو صرف دا پوائنټ آوټ کړیده چه Because this money is not for developemenent schemes. This total amount is being provided for repairs and maintenance. عرض کوم کنه جی ما خو دا Point out کړے وه چه During the year, 1996-97, certain amount of money was provided which the Finance Department very conveniently cut and the reason they cut it when they did not have the money. خما خپل دا شک دے جی And this is my confirm belief that exactly the

same thing is going to happen in 1997-98. What I would like is that I like to see the Irrgation Department getting this money. Will the Minister give us an assurance that he will be given this money? No.2. three thousand people have been employed in grade-I. Could he tell me what these people do?

وزیر آبپاشی ، جناب سپیکرصاحب! دا محسن علی خان خو دا خما د حق خبرے کوی لگیا دے چه دا پیسے چه دی دا یوخل بجټ کښ Reflect شوے او بیا پیسے کمے ملاویږی۔ په هغے باندے دا ده چه بدقسمتی دا وه اوس زه بیا هغه خبره پولیټیکل خبره تاویږی راتاویږی۔ خمونږ خو دوه میاشتے اوشو چه مونږ حکومت کښ راغلی یو نو ده چه بجټ جوړ کړے وو، وروستو چه کرپشن وو او پیسے چه نه وے نو دا به د چرته نه دا پیسے راځی؟

جناب سپیکر ، هغوی دا تپوس کړیدے ، گورئی جی تاسو خان په خبره پوهه کړئی هغوی درنه دا تپوس کوی چه دا کوم رقم Reflect شویدے آیا دا به تاسو ته ملاویږی کنه نمبر ون ، بل دا تپوس کوی چه درے زره کسان چه کار کوی دا چرته دی ؟ These are the two points and you should explain these two points.

وزیر آبپاشی ، جناب سپیکرصاحب ! اوله خبره خو دا ده چه کومے پیسے مونږ Reflect کوو۔ دا خو Approximate figures وی دا خو چه کوم وخت آمدن راځی، خومره آمدن به راځی هم هغسے به پیسے ریلیز کیږی چه پیسه نه راځی نو بیا به چرته پیسه ، حکومت به د کوم ځائے نه پیسے ورکوی ؟

یوه دا شوه، او بله چه دا کوم خلق، دا نهرونه تقریباً 1752 KM length دے
دے صوبه کښې او بیا ورسره شپږ ډیمونه دی Pick-up Wires وی، مونږ ته
په دے نهرونو باندے د کارکولو د پاره خلق پکار دی، ټیوب ویلز ایریګیشن
سکیمونه دی، تقریباً زرګونه سکیمونه دی نو دا ده چه کلاس فور باندے دے
اعتراض کوی نو پکار ده چه انجنئیرز باندے اعتراض اوکړی چه هرڅه غړپ
کوی د هغه عاجزانو خو باره سو پندره سو روپے میاشت خرچه ده په هغے
باندے دے ولے اعتراض کوی۔

نوابزادہ محسن علی خان، جناب سپیکر صاحب! میں اور کچھ نہیں کہوں گا لیکن میں بشیر خان سے صرف اتنی ریکویسٹ کروں گا، درخواست کرونگا اور گزارش کرونگا کہ وہ کسی بھی فارغ وقت میں اس کو دیکھ لیں تو He will find out کہ یہ کلاس فور نہ تو نہروں پر کام کررہے ہیں اور نہ ہی کسی ڈیم پر کام کررہے ہیں۔ یہ تمام تقریباً ستر سے اسی فیصد تک دفتروں میں بیٹھے ہوئے ہیں اور یہ سب نائب قاصد ہیں۔

جناب فرید خان طوفان (وزیر خوراک)، جناب سپیکر صاحب! زه په مینځ کښې
هسے صرف تاسو ته یو عرض کومه، ما بی بی ته هم درخواست اوکړه او
سردارصاحب ته هم کوم چه دا محسن علی‌خان که بیکاره ناست وی او دے به
تش دا کارکوی نو دے په کارلګولو د پاره دے طرف ته راوستل غواړی، دا
ټول شے به خلاص شی۔

وزیر آبپاشی، جناب سپیکر صاحب! زه محسن علی‌خان ته دا تسلی ورکوم چه
دا مخکښې حکومتونو کښې داسے شوے دی او خالی دا ایریګیشن کښې نه دی۔
نن تاسو تپوس اوکړئی نوخمونږ ایجوکیشن ډیپارټمنټ سکولونه جوړ دی او
ماسټران ورته نه شی، دا عاجزان خو کلاس فوردی۔

جناب سپیکر، محسن علی خان صاحب کلاس فور خو تاسو له بشیرخان مخکښ تسلی درکړے ده چه مونږ Cut motion withdraw کوو خو تاسو پخپله په تقریر شروع شوئی نو، چه یو سړے Withdraw کړی نو بیا په هغے د جواب ضرورت نه پیخیږی You can discuss a matter when it is pending, when the mover say that I have withdrawn it then you have no right to say.

وزیر آبپاشی: ستاسو په وساطت هغوی تپوس کړیدے چه تاسو دا درے زره کسان لږ نوټ کړئی چه دا کار نه کوی۔

Nawabzada Mohsin Ali Khan: One last point sir. Please ask him to sit. Thank you sir. ...(Laughter)... Sir, I will withdraw it ....

(Interruption)

Mr. Speaaker: You have already withdrawn your cut motion. Sit down please.

نوابزادہ محسن علی خان: ایک منٹ سر ' Sir, I will withdraw it. Sir, I just ایک منٹ سر۔ جو بات آخر میں بشیر بلور صاحب نے کہی ہے I want to bring These nine crore rupees almost ten crore rupees are being deducted at source. Sir, I would like to bring this in the notice of this House and specially Begum Nasim Wali Khan that WAPDA, when it comes to their dues, are deducting it at source and when it comes to our dues then we are starting to negotiate.

Mr. Speaker: Thank you. All of you have withdrawn your cut motions. The cut motions are lost being withdrawn. The question is:

"that a sum not exceeding rupees one thousand, six hundred and forty one million, two hundred and nineteen thousand only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Irrigation Works, Working Expenditure Excluding Charges on Irrigation Establishment". Those who are in favour of it may say "Yes" and those against it may say "No".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: The"Ayes" have it. The Demand is granted. The honourable Minister for Irrigation, N.W.F.P., to please move his Demand No.9.

Mr. Bashir Ahmad Bilour (Minister for Irrigation): Thank you. Mr.Speaker sir, I beg to move:

"that a sum not exceeding rupees one hundred ninety three million only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Irrigation Works, Working Expenditure Excluding Charges on Irrigation Establishment".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees one hundred ninety three million only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Irrigation Works, Working Expenditure Excluding Charges on Irrigation Establishment". There are some cut motions on this Demand. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA to please move his cut motion on Demand No.9.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکرصاحب زه په ډیمانډ نمبر 9 کښې د پانچ هزار روپئی کټوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five thousand only. Mr. Ahmad Hasan Khan, MPA to please move his cut motion.

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکرزه په مطالبه زرنمبر 9 کښې د پانچ سو روپو کټوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five hundred only. Mr. Hamidullah Khan, MPA to please move his cut motion. (Not present, it lapses). Mr. Ghani-ur-Rehman Khan, MPA to please move h is cut motion.

جناب غنی الرحمان: جناب سپیکر، په ډیمانډ نمبر 9 کښې د سلو روپو کټوتی

پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees one hundred only. Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA to please move his cut motion.

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر! میں ڈیمانڈ نمبر 9 میں پانچ روپے کی کٹوتی کی تحریک پیش کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five only. Mr. Akram Khan Durrani, MPA to please move his cut motion.

جناب اکرم خان درانی: جناب سپیکرصاحب! منسترصاحب ډیربه سرے دے زه خپل تحریک واپس اخلم۔

Mr. Speaker: Thank you. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA please.

جناب پیرمحمد خان: شکریه جناب سپیکرصاحب ، جناب سپیکرصاحب دے پیښور کښې چرته یو نہر دے۔ وائی چه هغے ته اوچ نہر وائی اول خو د ددے معنی ماته څوک اوکړی، زه پوهیږم نه چه دا څه دے؟

جناب سپیکر: هغه خما په حلقه کښې دے۔

جناب پیرمحمد خان: چه د دے اوچ نہر معنی څه ده څکه چه نہرخو هغے ته وائی چه اوبه پکښې وی او پښتو کښې اوچ مونږه هغے ته وایو چه اوبه پکښې نه وی نو چه اوچ نہر معنی څه ده؟ یوخو د بلورصاحب د دے وضاحت لږ اوکړی چه دا اوچ نہر څه مطلب دے؟ جناب سپیکرصاحب دوئمه خبره خما دا ده چه هرکال دا نہرونه چه دی د دے صفائی کیږی، په دے کښې چه کومه

خاوره ،شړه جمع شوی وی او کوم وخت چه د هغې د صفائي وخت راشي نو یا خو نے هغه پبلک پخپله صفا کړی او ما ته چه څومره معلومات دی نو بلونه محکمه ځان له اوباسی دویمه خبره دا ده چه که محکمه نے کوی نو د لاندے نه چه هغه شړه وغیره بهر ته را اوباسی نو د نهر په غاړه نے بیا جمع کوی او پاس نے ایږدی خوچه باران راځی نو هغه نے بیا بنکته هغه نهر ته غورزوی او بیا هلته جمع کیږی ۔نو په دغې باندے هرکال په لکهونو روپئی خرچ کیږی چه د هغې نه چرته څوک انکوائری کوی او نه نے څه تپوس کوی ۔څما خو یقین دے چه منسټرصاحب ، بلورصاحب ډیربنه سړے دے ، دے به نے غور اوکړی او بلکه کمیټئی به پسے مقرر کړی چه دا هر کال څومره خرچ په دے راځی او څومره صفایانے کیږی ؟ بیا دے محکمه کښې جناب سپیکرصاحب مونږه ټولو ته پته ده چه اکثر کله ټینډرے کیږی نو په هغےکښې کمیشن اغستلے کیږی ډیر واره پکښې دا سے اوشی چه اخبارکښې اشتهارورنه ورکړی اوټینډرے پکښې اوشی او هغه کرورونه روپئی په دے طریقه باندے اخودیخوا شی او مقابله په کښې د ټهیکیدارانو په مینځ کښې اونشی چه حکومت ته نے څه فائده راشی اوبیا دامرمتونه اوپه دے کښې خو جعلی بلونه ، دا خو یوداسے مسئله جوړه شویده چه دا مخکښې خبره د دوی ټهیک وه د ډیمانډ نمبر 9 سره د هغې تعلق وود سیلانونه هغه خبره او ما پیش کړے ده زیات د هغې څه Repetition خو صرف دا ده چه د خزانے محکمے سره دوی پخپله خبره کولے شی ـ د محکمه خزانه سره د پی اینډ ډی سره بلورصاحب دِ دا رابطه اوکړی چه دوی ته هغه Payment داسے مخکښے مخکښے نه اوکړی پیشگی چه کله د دوی د اوبو هغه لیول بنکته شی په ژمی

کښې چه دوی پکښې په هغه وخت کښې مستقل کار اوکړی نو که دا اوس په دے جون کښې ورله ورکوی نو د هغے هیڅ فائده نه وی یو خوخرد برد شی او بیا اوس دا سیلابونه ، هسے هم د اوبو هغه لیول اوچت شوے وی نو هغه مقصد نه حاصلیږی ۔دا پهاړ پور هغه ایریګیشن سکیم وو، په هغے کښې مونږ ته اطلاع دا وه چه ډیرے زیاتے روپئی، په کروړونو روپئی پکښې اخوا دیخوا شویدی نو هغه خما یقین دے چه بلورصاحب او د هغے علاقے ایم پی ایز او دوی په دغے کښې پخپله ټول دلچسپی واخلی او دا پیسه خمونږ د دے صوبے پیسه ده نومونږ وایو چه دا خرابه نه شی۔مونږه چه دا کټ موشن پیش کړیدی نوبلورصاحب لږ مخکښې اووانیل چه دا خو پکار ده چه تاسو نورے پیسے ما له اوغوارئی،دا مونږ د محکمے په دے بیکارئی او ناقصه کارکردګئی باندے چه د دوی کارکردګی ټهیک نه ده که کارکردګی ئے ټهیک وے نو یقیناً چه مونږ به ورله پیسے زیاتولے بیا یو موشن به پیش کوو چه دا پیسے ورته زیاتے کړنی نو چه کارکردګی ئے بیکاره ده۔ خومره پیسه چه ورکوو هغه هم خرد برد کیږی نوخکه مونږ وایو چه هډو ورله مه ورکونی۔ کارخو په دے دوی هسے هم نه کوی، چه نه کوی نو هډو دے ورله پیسے نه ملاویږی۔ شکریه جناب سپیکرصاحب۔

جناب سپیکر: جناب احمدحسن خان، ایم پی اے، پلیز۔

جناب احمدحسن خان: جناب سپیکرصاحب ما چه د مطالبه زر نمبر 8 تحت کوم د خیالاتو اظهار کړے وو نو کم و بیش، هغه خما مقصد هم دا وو، لکه څنګه چه تاسو په شروع کښې اووئیل چه مونږه هغه خپل Message convey کړو۔ دوی ته او خما هم هغه معروضات دی چه کوم ما مخکښې کړی وو او د

دے خبرے سرہ اتفاق کوم لکہ څنګه چه پیرمحمد خان صاحب اووئیل چه د دے کمیټۍ تحریک پیش کولو بنیاد د دے محکمے د کم اهلیت باندے د اعتراض یوعکاسی کوی۔ خمونږ د جذباتو، نو که چرے دوی کارکردګی ښه کړه نومونږ به بیا دا درخواست هم اوکړو حکومت ته چه ډیرے نے کړنی ورته۔

جناب سپیکر: جناب غنی الرحمان خان، ایم پی اے، پلیز۔

جناب غنی الرحمان: جناب سپیکر! پیرمحمد خان د نهرونو خبره او کړه، هغه خوښما نه هټ کر پکار وه۔ بحرحال مونږ چونکه مخکښ عرض اوکړو چه خمونږ د کمیټۍ مطلب دا دے چه د محکمے ناقصه کارکردګی د منسټرصاحب په نوټس کښ راولو او چه د هغے څه ازاله اوشی ۔ دے سلسله کښ زه به دا اووایم چه دا ډیمانډ نمبر 8 کښ چه کوم فنډ اوغوښتلے شی نو هغه د ټیوب ویلونو او د چینلو په نوم وی، داسے د مختلف سکیمونو په نوم وی ،خو هغے کښ د محکمے کمیشن هم وی او دا ډیمانډ نمبر 9 والا چه دے په دے کښ کمیشن بلکه دا ټول خرد برد وی۔اکثر دےپورے دا هم شویدی چه زه نے د منسټرصاحب په نوټس کښ راولم چه ډیمانډ نمبر 8 نه پیسے نمبر 9 ته شفټ شویدی او هغه پیسے په ډی آئیخان کښ فلډ سیکټر کښ لګی، شروع دی، منسټرصاحب پخپله هم د هغه ځائے دوره کړیده او دوی خپله هم مطلب دا دے چه هغه شے نے کتلے دے چه Forty percent below کښ چه کله ټینډرے اوشی نو هغه به څه کار وی۔ هغه خوصرف اوبو ته کانړی اچول دی، د دے خبرے نه خما مقصد دا دے چه 1992 Flood fighting کښ نوکرورروپئ محکمے خردبرد کړے وے، اوس دا سیلابونه لا

نه دی راغلی، داسے نه چه Flood fighting کښ بیا هغه تحریک د هر اقوشی نو دا صرف د منسټرصاحب په نوټس کښ راولم چه د دوی په Knowledge کښ وی ، نگرانی ئے اوکړی د محکمے کارکردگی ښه نه ده خو په منسټر صاحب باندے خمونږ پوره اعتماد دے او دوی به انشاء الله پوره پوره کنټرول اوکړی او زه خپله کټوتی Withdraw کوم۔

جناب سپیکر۔ نوابزادہ محسن علی خان، ایم پی اے، پلیز۔ زه وایم چه ټول یو شانتے وو نو هم هغه خبرے به وی پکښ څه نوے شے خو به پکښ نه وی۔

نوابزادہ محسن علی خان: .Sir, I just want to یو Figure تاسو ته پوائنټ آوټ کوم۔

جناب سپیکر: اصلی کښ خمونږ زیات ټائم زمونږ منسټران صاحبان اخلی، تاسو دیر نه اخلئی۔

نوابزادہ محسن علی خان: .I will make it as short as possible sir میں وزیر صاحب کی توجہ ,Page-139 of the Demands for Grants, Volume-3 سر، Part-D, I would like to draw his attention to this. ابھی آپ نے Former Minister for Irrigation کے Comments سنے ہیں۔ انہوں نے جو کچھ فرمایا ہے Just to add on to what he has just said. Sir if you see, where it says total irrigation, the repair works and maintenance for drains, bunds, sub-surface drains of Chashma, sub-surface drains of Chashma, surface drains of Mardan Surface drains of 'Scarp. Now sir, میرا تو یہ خیال تھا کہ کم سے کم Chashma جو ہے کیونکہ چشمہ رائٹ بنک کنال بنا ہے تو اس کے لئے Surface

-

Two amounts were provided to Mardan - انتہائی ضروری ہیں drains

But sir, what is actually وہ بھی انتہائی ضروری ہیں Scarp, again

happening? Sir, again if you look at the bedget estimates of

1996-97, the amount provided for repairs of bunds were sixty

five million and this amount was in revised budget from sixty

five million it was increased to 80.925 million. Whereas if

you look at surface drains, for reference are the Chashma and

Mardan Scarp,eleven million, twelve million and ten million,

these were the allocations plus-minus two thousand. What is

the release amount sir? Against eleven million,three million

were released, agaist twelve million, five million were

released,against ten million, two million were released

وزیر صاحب سے میری یہ گزارش ہے کہ against Mardan Scarp. Sir,

That surely the surface drains where billions of rupees have

been spent, billions of rupees have been spent on Mardan

If the Finance and the Irrigation میں تو یہ سمجھتا ہوں سر کہ Scarp.

Departments have a certain budgetary figures where they, if

Reduce وہ کو Amount تو اس feel, that surface drains are required.

ecuse it's a surface drain, it's clearly visible and B کردیتے ہیں

where sixty five million are provided in the budget estimates,

they take it in a revised estimates to eighty five million,

where it is invisible expenditure. My humble request to the honourable Minister would be کہ کم سے کم For the future یعنی اب جو کچھ ہوگیا ہے وہ تو ہوگیا ہے، آئندہ کے لئے وہ یہ مہربانی کریں That he should ensure that the control is maintained and the balance is stilted the other way.

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی)، جناب سپیکر صاحب ! ستاسو په وساطت دا عرض کوم چه خما رونړو دا خبره اوکړه، غنی الرحمن خان هم چه ټینډرز کښ او ټهیکو کښ ډیرے زیاتے ګهپلے دی۔ زه ډوی سره په دے خبره Agree کوم او زه په خپله ډی آئی خان ته تلے وومه نو یوه دا سے ټهیکه کښ Forty percent below ، نو ما هلته هغوی ته اوونیل چه Forty percent below ډوی ټهیکه اخلی، خواه مخواه رشوت خو په خپل ځائے دےږولے چه مونږ خو اوس ټهیکه ورکړے ده، انشاء اللّٰه کوشش به کوو چه، خو داسے زر خو ختمولے خو څوک نشی نو ما ونیل چه کم از کم وی نو داFifteen percent ده د رشوت به هم وی 55% شو 5% به ډوی ټیکس ورکوی 60% شو 20% به هغه پخپله ګټی 80% شو نو په دے 20% باندے به دے څه جوړوی نو په دے وجه باندے ما دے هاؤس ته مخکښ هم عرض اوکړو چه په دے وجه باندے ما هلته کمشنر، ډپټی کمشنر او ایم پی اے صاحبان Involve کړل او دا چه کوم کانړی به هغه غورزوی هلته Spur کښ نو هلته مو هغه له کانړی په شمار باندے ورکړی دی، هلته اته لکهه کانړیپراته دی چه هغه څومره کانړی به خرچ کوی هغے حساب کتاب سره به هغوی ته پیسے ورکوو او انشاء اللّٰه بیا به یو ټهیکدار هم دومره جرات

نشی کولے چه Forty percent below به اخلی، ولے خکه چه مخکښ خلقو سره به د هغوی لین دین وو او د خدائے فضل سره دے حکومت کښ به داسے نه وی ، بل خما رور خبره اوکړه چه د نهرونو صفائی کښ پیسے نه لګی او پیسے ضائع شی۔ زه خپل دے رونړو ته دا درخواست کوم چه د هر چا په علاقه کښ چرته نهر دے نو کله چه د نهرونو صفائی شروع شی نو هر یو ایم پی اے ته به خما د طرف نه دا خواست وی چه هغوی پخپله هلته موقع باندے اودریږی او پخپله پرے کار اوکړی خو شرط دا دے څنګه چه محسن علی خان هم اوونیل چه بجټ ډیمانډ کښ کومے پیسے دی هغه پیسے پوره ملاو شی ولے چه Last year هم مونږ ته تقریباً 20% پیسے ریلیز شوی دی ، Figures نے تاسو ته اوښودلو چه دا پیسے پوره ملاو شوے نو انشاء الله کله به هم دا تکلیف نه وی او د ایم پی اے وساطت او د دوی په نګرانئ کښ به دا نهرونه صفا کوو او زه خواست کوم چه دوی دِ خپل کټ موشنز واپس واخلی۔

جناب سپیکر: پیر محمد خان یو تپوس کړے وو د اوچ نهر ، د هغے له جواب ورکړئ۔

وزیر آبپاشی: سپیکر صاحب ! هغه atisfied S دے نو تاسو له پکارنه دی چه تاسو نے بیا پوائنټ آوټ کوئ۔

جناب پیر محمد خان: ما خو ونیل چه دے به جواب راکړی جواب خو ما غوښتلے ووکنه۔

جناب سپیکر: جواب ورله ورکړئ کنه۔

وزیر آبپاشی: اوچ نهر چه دے هغه داسے دے چه هغے کښ مونږ پوره اوبه نه

شو ورکولے نو هغے ته د علاقے خلقو اوچ نهر نوم ایخے دے۔ زمونږ د طرف نه، د ډیپارټمنټ د طرف نه دا اوچ نهر نه دے ۔ هلته په دے وجه پوره اوبه نشی راتلے خکه چه لاره کښ خلق دومره زیاتے ناکے جوړے کړے دی او د شپږ انچو په ځانے د دولس انچو ناکه ئے جوړه کړے ده نو Tail ته اوبه نه رسی نو په دے وجه باندے هغے ته د علاقے خلقو اوچ نهر نوم ایخے دے او مونږ کوشش کوو لگیا یو ---(قطع کلامی)----

جناب پیر محمد خان، نه اوبه پکښ شته دے؟ خما مقصد سپیکر صاحب دا دے چه آیا په دے کښ اوبه شته دے او که نه؟

وزیر آبپاشی، جناب زه چه خپله خبره ختمه کړم نو دوی دِ بیا خبره اوکړی - په دے لړ کښ جناب کومو خلقو چه ناکے جوړے کړی دی د هغوی پوره Detail ما غوښتے دے۔ زمونږ خو لا دوه میاشتے نه دی شوے چه مونږ راغلی یو او زه دوی له دا تسلی ورکوم چه انشاء الله مونږ به کوشش کوو خو په هغے کښ ډیر لوئے لوئے خلق Involve دی او خما خیال دے سپیکر صاحب په دے سلسله کښ تاسو سره هم مونږ درے میټنګونه کړی دی او تاسو هم هغے وخت کښ Helpless وئ۔ پرابلم دا دے او د هغے خلقو خلاف به انشاء الله مونږ ایف آئی آر کټ کوو او د لوئے نه لوئے سړی خلاف په هم مونږ انشاء الله پوره قانونی کارروائی کوو۔

جناب پیر محمد خان: سپیکر صاحب! خما مقصد دا دے چه دا اوچ نهر د کله نه جوړشوے دے؟ خکه چه دا راته اوسنے نه ښکاری، د کله نه جوړ دے او د کوم وخت نه تر کوم وخت پورے اوچ دے؟ او آیا اوس پکښ اوبه شته که نشته؟

وزیر آبپاشی ۔ سپیکر صاحب ! زه د دوی مشکور یمه خو دا دِ دَ کونسچن په صوورت کښې مونږ ته راکړی نو مونږ به ورله بیا Detail ورکړو ۔

جناب سپیکر: خما داسے خیال دے چه---- (قطع کلامی)

حاجی محمد عدیل (ڈپٹی سپیکر)، جناب سپیکر پوائنٹ آف آرڈر پر ہوں۔ یہ اوچ نہر جو ہے یہ صرف نام ہے جیسے بعض لوگوں کا نام پیر ہوتا ہے لیکن وہ پیر ہوتے نہیں ہیں۔

جناب پیر محمد خان: دا ٹھیک ده، زه پیر نه یمه خو د اوچ نہر مطلب دا دے، د عدیل صاحب خبرے نه خو دا ثابته شوه چه اوبه پکښې شته، دا اوچ نہر هسے نوم دے نو هسے نوم نے دے که اوبه پکښې شته زه خو مطمئن نه شوم۔

وزیر ایریگیشن۔ ما خو د دوی په خدمت کښې خواست اوکړو چه دےکښې اوبه شته خو ډیرے کمے دی په دے وجه باندے ورته خلق اوچ نہر وانی او که تاسو د دے Explanation غواړئ چه کله جوړ دے؟ څنګه جوړ دے ؟چا جوړ کړے دے، ولے جوړ کړے دے؟ هغے نه څومره رقبه Irrigate کیږی ؟ نو د دے متعلق یو کونسچن پیش کړی نو د هغے به انشاء الله مونږ Answer پیش کړو۔

جناب سپیکر۔ خما خیال دے پیر محمد خان، منسٹر صاحب ایشورنس درکړو چه انشاء الله زر تر زره به ایکشن اخلی او کار به روان کړی نو-- (قطع کلامی)

جناب پیر محمد خان: په دے کښې به زه یو ریکویسٹ اوکړمه خکه چه د عدیل صاحب او د دوی په دے جواب کښې لږ تضاد غوندے دے، د هغه د خبرے نه دا معلومیږی چه اوبه پکښې شته۔ د دوی جواب دا دے چه اوبه پکښې کمے دی او خما انفارمیشن دا دے چه هډو اوبه پکښې نشته۔ نو که داسے اوشی چه

ستاسو په نگرانئ کښې يو کميټي مقرر شي چه مونږ لاړ شو او دا نهر اوگورو چه آيا دے کښې اوبه شته، که نشته، دا نهر د کوم ځائے نه راوستے شوے دے او اوبه پکښې ولے نشته ؟ او بيا ولے جوړ شوے دے، خرچ پرے ولے شوے دے ؟

وزير آبپاشي: ما خو عرض اوکړو چه هغے کښې اوبه ډيرے کمے دي او بالکل د نيش برابر دي- پرابلم دا دے چه Tail ته اوبه نه راځي- باقي نهر کښې اوبه روانے دي-

جناب سپيکر: Satisfied شوے خما خيال دے-

جناب پير محمد خان: نه جناب سپيکر صاحب، زه خو به هله Satisfied شم چه ستاسو په نگرانئ کښې مونږ يو چکر اولگوو- تاسو به راسره شئ او اوبه به اوگورو، خما خيال دے چه هغه د "دودھ کا دودھ اور پانی کا پانی" واله خبره ده-

وزير آبپاشي، خما دا خيال دے جي چه پير محمد صاحب هسے دا شوق لري چه ستاسو کورته لاړ شي او روټئ اوخوري- هغه بيله خبره ده - ما خو اووئيل چه Tail کښاوبه ډيرے کمے دي او تقريباً د نيش برابر دي او باقي نهر کښې اوبه شته -

جناب سپيکر: پير محمد خان هغوي وائي چه مونږ خپل کوشش کوو او انشاء الله زر تر زره به ، تاسو داسے مطلب اوګڼړئ چه زر تر زره به که خيروي پرے غور اوکړو -

جناب پير محمد خان: جناب سپيکر صاحب ! خما خيال دے جي چه يوه نيمه بجه ده، د رول مطابق ، تاسو په رولز ډير سخت روان يئي نو دے رول 20

کښې د يو ے نيمے بجے نه په اخوا چه دے په دے موسم کښې - --(قطع کلامی)----

جناب سپيکر: زه به تاسو ته Explain کړمه جی ---(قطع کلامی)----

جناب پير محمد خان: ښه جی دےکښې ---(قطع کلامی)---

جناب سپيکر: د رول 20 دا پاس فقره اوګورئ "Unless otherwise directed" نو د هغے Directed لاندے زه اوس څه اوکړمه که زه ، يو منټ جی ---(قطع کلامی)---

جناب پير محمد خان: دا (3) چه دے .Sitting of the Assembly -

جناب سپيکر: دا رول20 اوګورئ، رول 20، اوګورئ -

جناب پير محمد خان: جناب سپيکر صاحب ! دے خانے کښې دی " The Speaker shall adjourn the Assembly". ئے پکښې ليکلے دے کنه -

جناب سپيکر: لږ اوګورئ جی دا رول 20، تاسو د بره نه اوګورئ "Unless the Speaker otherwise directs" نو بيا دا نور لاندے راځی نو Otherwise direction مجبوری ده -

جناب پير محمد خان: Direction جناب سپيکر صاحب---------

جناب سپيکر: زه کوشش کومه چه تاسو مونږ سره لږ تعاون اوکړئ -

جناب پير محمد خان: خما په خيال جی چه تاسو مونږ له په ايجنډا کښې يوه نيمه بجه راکړه نو هغه ډائريکشن اوشو لو کنه ---(قهقهے)----

جناب سپيکر: ".Otherwise direct" پکښې شته دے جی - يو دوه به واخلو که ستاسو خوښه وی ستاسو د Interest د پاره، نو بس بيا به ئے ختم کړو- صرف دوه به واخلو جی که ستاسو خوښه وی نو بيا مطلب دا دے-------

آوازيں: واخلئ جی -

جناب سپیکر، دا خو چه ختم کړو کنه دا چه کوم دے۔ The cut motions are lost being withdrawn. The question is:

"that a sum not exceeding rupees one hundred and ninety three million only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of Irrigation Works, Working Expenditure Excluding Charges on Irrigation Establishment". Those who are in favour of it may say "Yes" and thoseagainst it may say "No".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: "Ayes" have it. The Demand is granted.

دا یو به اوکړو جی او بیا به ختم کړو جی۔ The honourable Chief Minster, N.W.F.P.to please move his Demand No.10.

Mr.Bashir Ahmad Bilour (Minister for Irrigation):Mr. Speaker sir, (on behalf of Chief Minister), I beg to move that a sum not exceeding rupees six hundred, seventy six million ......

. (Interruption)......

Mr. Speaker: You are moving it on behalf of the Chief Minister?

Minister for Irrigation: Yes sir. On behalf of Chief Minister, I beg to move:

"that a sum not exceeding rupees six hundred seventy six million

five hundredfifty thousand and eight hundred only, be granted to the Provincial Government fo defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of General Administration".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"that a sum not exceeding rupees six hundred seventy six million five hundredfifty thousand and eight hundred only, be granted to the Provincial Government fo defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of General Administration". There are some cut motion on this Demand. Mr. Pir Muhammad Khan, MPAto please move his cut motion.

جناب پیر محمد خان: جنا ب سپیکر صاحب زه په ډیمانډ نمبر 10 کښ د پانچ هزار روپو کټوتی پیش کومه۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five thousands only. Mr. Ahmad Hasan Khan, MPA to please move his cut motion.

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر زه په مطالبه زر نمبر 10 کښ د پنځو سو روپو کټوتی پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five hundred only. Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA to

please move his cut motion.

Nawabzada Mohsin Ali Khan: Mr. Speaker, sir, I beg to move a cut of rupess five only in this demand.

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five only. Mr. Najmuddin Khan, MPA to please move his cut motion.

جناب نجم الدین: جناب زہ پہ ډیمانډ نمبر 10 باندے د یو روپے کمتوتی پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupee one only. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA please.

جناب پیر محمد خان: شکریہ جناب سپیکر صاحب ۔ سپیکر صاحب، د ډیمانډ نمبر10 تعلق د جنرل ایډمنسټریشن سره دے او تاسو ټولو تہ معلومہ دہ چہ د جنرل ایډمنسټریشن خو شاخونہ هم ډیر دی خو کارکردگی ئے څہ دہ؟ نو د دوی کارکردگی ناقصہ دہ۔ هر یو شعبے تہ چہ مونږ گورو، د 1985ء نہ پہ دیخوا زہ گورمہ چہ کلہ د 1985ء اسمبلی جوړہ شوہ، نو هغوی لہ گاډی راوغوښتے شو او ورسرہ سیکرټریانو لہ هم راوغوښتلے شو بیا پہ 1988 کښی هغہ ماتہ شوہ او نوی منسټران راغلل او هغوی لہ بیا نوی گاډی راوغوښتے شو او دغسے سیکرټریانو لہ، بیا هغہ اسمبلی چہ پہ 1990ء کښی ماتہ شوہ ، نوے وزیران راغلل نو بیا نوے گاډی راوغوښتلے شو او دغسے بیا پہ 1993ء کښی نو پہ دے باندے نہ پوهیږم چہ کومہ اسمبلی ماتہ شی نو چہ دے وزیرانو لہ کوم گاډی راغوښتلے شوی وی نو بیا چہ نوی وزیران

راشينو چه څه چل دے چه هغه زاړه ګاډی څه شی په دے باندے زه تر اوسه پورے پوهه نه شوم- چه د 1985ء اسمبلی له ګاډی راغوښتے شوے دی، د 1988ء هغے له راغوښتے شوے دی د 1990ء او د 1993ء هغے له چه دا زاړه ګاډی بیا چرته ځی ؟ نو دا خو زاړه شوی هم نه وی او که زاړه شو نو چرته لاړل ؟ چه هره اسمبلی ماتیږی نو نوے ګاډی راغوښتل دا څه لازمه خبره ده او بیا جناب سپیکر صاحب، دے سیکرټریانو له ،دے غټو افسرانو له چه څومره ګاډی هر کال راغوښتلے کیږی، قیمتی قیمتی، مونږه ئے وینو او ټول عوام ئے وینی نو په دے هم نه یم پوهه چه زمونږ دا ملک دومره مالدار دے، یو طرف ته خو مونږ فریاد کوو چه پیسے راسره نشته، بل طرف ته زمونږ حالت دا دے چه، دلته وخت ډیر کم دے، مونږ خو بهر په دوره باندے تلے وو بعضے ملګری راسره وو او زمونږه سیکرټری نذیر صاحب هم راسره وو، نو جناب سپیکر صاحب د جرمنی چیف منسټر یک یوازے راغے او خپل فائل ئے په لاس کښې نیولے وو- هغه دغسے هغے لفټ ته راغے او چه مونږه راکوز شو نو د هغوی ئے مونږ سره تعارف اوکړو چه دا زمونږ چیف منسټر دے- نه هغه سره باډی ګارډ وو، نه ورسره پولیس وو او د هغوی نه چه مونږ د هغوی د ګاډو د طریقے تپوس اوکړو نو هغوی اووئیل چه زمونږ د وزیرانو او افسرانو د پاره سرکاری ګاډی نه وی- مونږ دوی له په کرایه باندے ګاډی نیسو، د میاشتے باقاعده کرایه ورکوو، په کرایه مو ورله ګاډی نیولی وی، سحر هغه ټیکسی دروازے له راشی، پنځه منټه لس منټه مخکښے او دا صاحب پکښې کینی که منسټر صاحب دے او که افسر صاحب دے، د دے ځائے نه ئے اوچت کړی، دفتر ته ئے اورسوی او

تیکسی واله ترے لاړ شی، خپل کور ته، خپله تیکسی کوی د ورځے چه هغه یوه بجه دوه بجے د چهټئی ټائم شی، لس آته منټه مخکښے بیا راشی او دا صاحب دفتر له راشی- هغه پکښ کینی او بیا خپل کورته ئے اورسوی او بیا ترے تیکسی خی، خپل تیکسی کوی- اوس زه په دے خبره نه یم پوهه چه مونږ د جرمنی نه هم مالدار یو، د ټولے دنیا نه مونږ مالدار یو چه هر کال گاډی راغوښتے کیږی ؟ بیا د هغے څه پته نه لگی نو یو خو دے باندے زه حیران یم، بیا دا پی اینډ ډی د دے سره محکمه ده، هغه بله ورځ پرے څه لږه روشنی ما اچولے هم وه، خو اوس هم زه بیا د دوی په نظر کښ راولمه چه په دے پی اینډ ډی کښ دا څومره شعبے کُھلاو شوے دی- د دے هغه Absorption نه کیږی- دے له خو څه کمیټی مقرر شوی وه- پرائمری ایجوکیشن دلته کښ دے سیکنډری ایجوکیشن دے، کالج ایجوکیشن دے، PEP پکښ دے، هغه دے ته Absorption او نه کړو- دا په یو پی ،اینډ ،ډی کښ چه څومره شاخونه دی ، څومره پراجیکټونه دی، په یو یو پراجیکټ کښ چه تیس تیس چالیس چالیس هزار روپئی یو یو سړے تنخواه اخلی ، محسن صاحب هغه طرف ته دِ توجه نه کوی سټر او اسی هزار پکښ اخلی او صوبه څمونږه غریبه ده، دغه نه کوی چهAbsorb کړی په یو بل کښ چه دا کومے محکمے ، که د ایجوکیشن ده، نو د ایجوکیشن محکمه شته، که د بلډنز) سره تعلق دے نو بلډنگ محکمه شته، هائی وے شته، هغے او د دے مینخ کښ دے هغه کنکشن راولی دغه دِ ترے کم کړی کنه- نو دے طرف ته څوک توجه نه ورکوی- بیا جناب سپیکر صاحب د رشوت خو پکښ هم داسے حال دے چه د ایډمنسټریشن سره، ټولو سره ، که پټواری بدلیږی ، نو

په پیسو بدلیږی، خایو نه ښه پښیږی په یو یو خاے۔۔۔

ایک معزز رکن: په کوم خائے کښ۔

جناب پیر محمد خان: په هر خائے کښ، په ټوله صوبه کښ په کوم خائے کښ چه زیات ښه سټیشن دے، د هغے د پاره پیسے ورکړے کیږی بلکه باقاعده په پټواریانو باندے ماهواری مقرر ده، په تحصیل دارانو ماهواری مقرر ده، د مخکښے نه ده، په گرداورانو، یوازے ستاسو ورخو کښ نه ده، مخکښے نه ده، خفه کیږه مه خیر مه ویریږه، اوس هم چالو ده، دکوم وخت نه چالو وه، اوس هم جاری ده۔ نو جناب سپیکر صاحب هغه څیز هغه ماهوارئی پکښ شته، ټرانسفر په پیسو باندے کیږی، دغه کښ هغه څومره ریسرچ چه چلیږی په معمولی معمولی څیز نو د هغے، د امن امان خو نے دا حال دے جناب سپیکر صاحب، دلته ما هغه اخبار نن راوړے وو چه هغه گورنر صاحب چه پکښ څومره فریاد کړے دے، څمونږه د صوبے گورنر صاحب نو په هغه ے ترس اوشو ما اووئیل چه دے غریب خو ډیر بد راغلے دے څکه چه دے امن امان نشی راوستے۔ دا د هغه انټرویو وه تفصیلی، ډیر زیات غریب جوړ ژړلی قدره نه دی، څما خیال دے که زه ورسره وے ما خو به ژړلی وو۔ د ده دے خبرو ته، نو د دے انتظامیه او د پولیس د لاسه امن امان په داسے حال کښ دے۔

جناب سپیکر: مطلب دا دے چه ټوله کارکردگی نے ناقص ده، دا مطلب شو کنه جی بشیر خان به څه ایشو رنس درکړی، کارکردگی به نے سمه کړی۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی)، اوس به ټهیک پوزیشن راشی جی۔

جناب پیر محمد خان: جی دا Pending کیسیز ورسره دومره پراته دی - دوی

خان سره چه دا لړ نوټ کولے دا د دے محکمے سره چه کوم کیسونه وی د دے مقامی انتظامیه سره نو هغه Pending پراته وی د زمانو، خمونږ په سوات کښې د اے۔ سی سوات سره یو انکوائری کیس دے، جناب سپیکر صاحب 1979ء کښې یو سړی رپورټ کړے دے چه زما نه د پولیس دے انسپکټر او اے ایس آئی غلا کړے ده، اسلحه نے رانه پټه کړے ده او واقعی هر څه پرے ثابت دی۔ ګواهی پکښې شوے ده او هغه کیس تر اوسه، پورےPending پروت دے دا اے، سی،سوات په دفتر کښې خکه د هغوی زهن ته پریوتے ده چه واقعی دا سړے ملوث دے، سزا ورله ورکول غواړی۔ سزا به ورله ورکولے نشی څه مجبوری به نےوی، نو چه د 1979 کیس په 1997 کښې Pending پروت وی،دا ډیرهد بے انصافئی ډکه محکمه ده، نو دے طرف ته د دوی خصوصی توجه ورکړی۔ بیا د دے انتظامیه او د پولیس دوانړو، دا په دے پیښور کښې دا څومره اغوا ګانے کیږی، شه جی بس کوم جی ۔بلور صاحب کلے دے، دا پیښورد ده خپل کلے دے، دے غریب نوم نه شی اغستے، عدیل صاحب نه شی اغستے خکه چه دلته کښې دوی و یریږی۔ و یریږی چه خلق اغوا کیږی هسے نه چه ماښام راشی او ما اوتختوی نو د ویرے نه دوی نوم نه اخلی۔ مونږ دا د بهر خلق لرشان ساده ګان یو، نو مونږ راشو، دلته مونږ وایو پیښور کښې اغوا اوشوه، او دلته ګاډے، او دلته بچے، دلته د ګنج بخش واقع یاده ده، خو لیکن دوی پخپله نوم نه اخلی، بالکل چپ دی۔ دا څومره اجلاس چه تیر شو، دوی بالکل غلی شوی دی د ویرے نه خکه چه هر سړے دا دے چه، هسے نه چه که زه سر اوچت کړم او زما په سر باندے ګولئی اوورنی نو دے بد آمنی، دے هر شی ته چه اوګورو نو ایډ منسټریشن او

پولیس په دے کښې ډیر زیات فیل دے ـ دے طرف ته د دوی خصوصی توجه ورکړی ـ

جناب سپیکر: جناب احمد حسن خان' ایم' پی' اے' پلیز۔

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر زه به مختصر عرض دا اوکړمه چه د جنرل ایډ منسټریشن په حواله سره په جنر ل ایډ منسټریشن کښې چه کوم افسران دی نو هغه د عدم تحفظ شکار دی او د سیاسی خوا هشاتو د تکمیل په بنیاد باندے چه کله د هغوی تبادلے کیږی نو هغوی خپله Efficiency نه ښائی جناب فرید طوفان صاحب غلے شان تپوس اوکړو کله، ما هغه بله ورځخبره اوریدلی وه چه چا یو رور ما ته دا خبره رارسولی وه ، دا ستاسو په وساطت سره د هغوی په نوټس کښې راولم، کیدے شی چه هغوی انشاء الله تعالٰی تردید اوکړی ، اوسنئی خبره چه واتی سیکرټری ایس ایند جی- اے- ډی کوم لسټ د آفسرانو د بدلنی د پاره چیف منسټر صاحب له یوړو نوچیف منسټر صاحب خدائے دِ نکړی چه ایډیشنل چیف منسټر شی، جناب فرید طوفان خان صاحب هغه بله ورځ قهر ورله ورغلے وو نو هغوی ورته اوونیل چه دا پریږده دا لسټ واخله، دا بهرتی به اوکړنی دا ستا والا شے پریږده جناب سپیکر ، دا تیر خل چه کوم ټرانسفرز شوے دی په دے کښې ایس-ایس- پی پشاور په نوښار کښې بدلیانے کړی دی' پیښور ته، هغه آرډر تاسو اوګورئی جناب سپیکر پته به تاسو ته اولګی ، ځه پته نه لګی خو چا له ځنګه؟ خما عرض صرف دا دے د دے خبرے کول مطلب مے دا دے ، دا غلطی به مونږ هم کړے وی- شاید دا غلطی دوی به هم کوی- زه دا وایم چه هغوی په میرټ، ما په خپل د بجټ په تقریر کښې هم دا درخواست کړے وو، هاشم

خان په دے محکمه تعلیم کښې یو راغستے دے او بیا ئے دا خبره اوکړه چه دا مونږه د بی بی د حکم تعمیل کوو، مونږه هم د میرټ په بنیاد باندے د یو ډیر لوئے عذاب نه به خلاص کړی، هغے نه خلاص به شو او انشاء الله تعالیٰ چه د بهترنی طرف ته یوه خبره وی او هر سړے به پوهیږی او که په لسټ کښې اوګورئ د هغه نوم نه وی نو که مونږ له راشی مونږ به ورته وایو چه که بهانی بے انصافی درسره شوے وی خو چه مونږ درله چغه اووهو ،مونږ در له جهګړه اوکړو خو که بے انصافی نه وی شوے نو بیا ستا دا خبره غلطه ده۔ خما عرض دا دے چه د دے سیاسی مداخلت په بنیاد باندے چه کومے بدلیانے د شروع نه راروانے دی چه کوم مونږ ټول د دے یوه حصه یو، خما دا درخواست دے چه حکومت چه دا یو بهاری مینډیټ لری، اګرچه مینډیټمنن یو داسے هغه بله ورخ د لارنی په سیټ کښې یو سړے وانی ناست وو نو د هغه سره چه کومه لخته وه هغه چرته د بل سړی سره لړیده نو هغه ورته اوونیل چه دا مینډیټ دِ رایسته کړه یاره نو زه اوس دا نه شم ونیلے، مینډیټ هم د ملنډو شوے دے جناب سپیکر، زه په دے باندے نه پوهیږم ، خو د دومره بهاری مینډیټ ، خمونږ د دوی نه توقع ده چه د دے دومره بهاری مینډیټ حامل دا حکومت د دے اصلاح اونکړی جناب سپیکر، نو شاید چه بیا بل چا ته دومره بهاری مینډیټ ملاؤ نه شی نو خما دا درخواست دے چه ده دے د پاره د سیاسی عمل دخل په خانے ، دا صورت حال جوړ شوے دےنن اوس Industrialists راغلی وه جناب سپیکر، هغه خلق چه د هغوی به تورے چشمے په سترګو وے ښانسته سره ،سپین په انټر کولر کښې به ناست وو نن هغه په دے مجبوره وو، بشیر خان ورله هم ورغلے وو، زه هم ورله

ورغلے ووم ، د هغوی دا وینه ده هغه پولیس ډیوټی ولے نه کوی ؟ وائی په انیس جون باندے د آمان الله خان بچے اغوا شوے دے جناب سپیکر Leading industrilists دے او بیا هغه څه دهمکیانے ورکوی چه مونږ به د جمرود انډسټریل اسټیټ نه دغه کوو، ما به دا په پوائنټ آف آرډر باندے وئیل، زه چونکه ستاسو ډیر احترام کوم که څما په ځائے باندے حاجی عدیل صاحب وے نو د اسمبلئی د شروع کیدو سره به سمدستی هغه به په پوائنټ آف آرډر باندے دا خبره کړے وے، بشیر خان ورغلے وو، یوسف ایوب خانورغلے وو، هغه ورغلے وو ، څو As Member from Opposition Benches دا څما هم حق جوړیدو هغوی بیا څه وائی مونږه به هیڅ قسم ټیکس بیا نه ورکوو، دا هغوی لیکلی دی جناب سپیکر، دا د هغوی یو ډاکومینټ دے، بیا ئے وئیل چه یوټیلټی بلز به نه ادا کوو مکمل عدم تعاون به کوو او بله جناب سپیکر----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: احمد حسن خان! ټائم ډیر نشته ټائم ډیر نشته دے۔

جناب احمد حسن خان: خپل ملیشا ، خپل ملیشا فورس به یعنی، Parallel گورنمنټ به قائمه وو، دا ولے، دا ولے؟ دا پولیس دا ډیوټی ولے نه کوی ؟ په هغے کښی یوه وجه دا هم ده چه ده دے پولیس ده دے افسرانو د تعیناتئ فیصلے په سیاسی بنیاد او بد باندے کیږی۔ څما دا درخواست دے او څما دا یقین دے چه دا حکومت ئے کولے شی چه د دے تدارک اوکړی۔

جناب سپیکر: نوابزادہ محسن علی خان، ایم، پی، اے، پلیز۔

نوابزادہ محسن علی خان: جناب سپیکر صاحب ! ڈیمانڈ نمبر 10 ، General Administration ، اس پر تو بے شمار ڈیمانڈز ہیں Of different natures ، میں

آنریبل منسٹر سے صرف کیونکہ .He is representing the Chief Minister مجھے
بڑی خوشی ہے کہ میں نے یہ Figures دیکھے ہیں اور میرے خیال میں میرے جو
ساتھی اور بھائی بیٹھے ہیں وہ بھی بڑے خوش ہوں گے کیونکہ کسی نہ کسی کی لاٹری تو
نکل ہی آئے گی۔ جناب سپیکر! بجٹ انہوں نے ایسا بنایا ہے اور جس نے بھی بنایا
ہےبڑے مزیدار طریقے سے بنایا ہے۔ جناب سپیکر صاحب! ,On Page-41 sir
there is a column where it says Ministers.In 1996-97, They
show that there were 33 Ministers and they assumed and I
.hope rightly too کیونکہ میں تو بہت خوش ہوں گا اگر میرے جتنے بھائی یہاں بیٹھے
ہوئے ہیں ان کو بھی یہ موقع دیا جائے ۔۔۔۔(قطع کلامی)۔۔۔

ایک آواز: آپ کو بھی دیا جائے۔

نوابزادہ محسن علی خان: نہیں، نہیں۔ میں بہت کر چکا ہوں۔ And they
.assumed Mr. Speaker کہ 1997-98 میں پچیس وزیر اور بھی بنیں گے، یعنی
تعداد پچیس - The Finance and the Services and General
Administration Departments, for total number of Ministers in
this cabinet, they have budgeted for 25 Ministers and if you
look at Page-44 Janab Speaker Sahib! On Page-44, where it
says Advisors. In 1996-97, in the previous Government, there
.were eight Advisors آٹھ وزیر تھے جناب اور 1997-98 میں بھی انہوں نے آٹھ
ایڈوائزرز کی Provision رکھی ہے تو مطلب یہ ہے کہ انیس بیس کا فرق ہو گا
Between this and the previous Government, because اگر پچیس
منسٹرز ہوں گے اور آٹھ ایڈوائزرز ہوں گے، بجٹ بنے گا یا نہیں بنے گا مجھے اس کا پتہ

نہیں ہے - یہ بشیر بلور صاحب ہی بتا سکتے ہیں - On behalf of the Chief Minister but provision رکھی گئی ہے - The only other assurance I want from the honourable Minister is that where it says, it's on page-16, where it says divisional and district administration, the Item is 601801. Would the Minister categorically give an assurance to this House کہ انہوں نے اس بجٹ کے تحت اس ڈیمانڈ یا جو ڈیمانڈ انہوں نے پیش کیا ہے Will the Government honour and stand by this Demand No.1, because this refers and reflects all districts, divisions and tehsils Mr. Speaker sir, because when the Government has been very kind that they have not excluded a single district, a single division and a single tehsil, because all the funds provided in the 1997-98 budget provides for all those districts which existed in 1996-97. All the divisions which existed in 1996-97 and all the tehsils which existed in 1996-97. میں صرف اور صرف آنریبل منسٹر سے یہ ایشورنس چاہتا ہوں اس معزز ایوان میں کہ جو کچھ ان کی حکومت نے پیش کیا ہے اس بجٹ میں وہ اس پرعمل درآمد کریں گے اور اس میں کوئیChanges نہیں لائیں گے - تھینک یو سر-

جناب سپیکر : جناب نجم الدین خان' ایم' پی' اے' پلیز-

جناب نجم الدین : جناب سپیکر' ډیره شکریه جی - کوم جنرل ایډمنسټریشن چه دے جی' د دے موجوده حکومت په وخت کښ چه کوم په دے کښ مداخلت شروع شوے دے- خما په خیال چه ما پخپله باندے دا خبره اوریدلے

ده د مختلفو افسرانو نه چه یره مونږ ه هغه جیالے اوبخښل،او دے" پیارو" چه کوم کار شروع کړے دے نو مونږ هغه جیالے بخښلی دی۔ زه عرض دا کومه چه د ټول اید منسټریشن او انتظامیے په ذهن کښې دا خبره پرته ده، زه عرض لرم ، خما خیال دے چه دوی دِ هم کټ موشن پیش کړی، چه خبره اوکړی جی که هسے برناحقه د دغه څائے مداخلت نه کوی، خما خیال دے چه نه کټ موشن پیش کولے شی، په قلاره کیننی او د دوی کم ازکم دے حده پورے دلچسپی ده۔ دوی اوس په دے وخت کښې لږ را زیات شو۔ د دے نه مخکښې خوخیال دے پنځه کسان هم په اسمبلئی کښې نه وو وزیران صاحبان هم اکثر غیر حاضر وی--- (قطع کلامیاں)

جناب نجم الدین : زه دا درخواست کومه۔ زه به تاسو ته د خپلے ضلعے یو لنډ شان مثال پیش کړم۔ په دریو میاشتو کښې، د سو دن په حکومت کښې وائی چه سو دن حکومت راغلے دے او په هغے کښې مونږ څه کړی دی؟ په هغه سو دن کښې جی، خمونږ د دیر اسسټنټ کمشنر هغه درے څله بدل شو، درے څله بدل شو، یو وائی دا ښه دے، بل وائی دا ښه دے، بیا چه کوم ورځی نو وائی چه نه، زه به تا راولم او ته به دلته ناست نے، کار به کوے۔ د واړئ اسسټنټ کمشنر دوه څله بدل شو جی۔ د جندول اسسټنټ کمشنر دوه څله بدل شو جی، ډپټی کمشنر بدل شو۔ دا کلیرکټ مداخلت دے، کلیرکټ، خما چه څومره اندازه ده چه ایم پی ایز د هغه سره خبره کوی او ورته وائی چه زه به تا راولم په دے څائے کښې، کم ازکم زه دا عرض کوم زه دا نه وایمه جی، خما دا درخواست دے دوی ته چه دا یو څیز داسے پاتے وو، د نتظامیے دا پروګرام داسے پاتے وو چه په دے کښې حکومت به، د حکومت

مشرانو به سیاسی مداخلت نه منلو- خکه چه یو ډپټی کمشنر د یو ضلعے خودمختاره دے چه یو سړے یا ایم پی اے هغه راولی او هغه په هغه کرسئ باندے کینوی نو د هغه نه به د انصاف څه توقع اوکړئی او د هغه نه به د علاقے بلے دغه څه توقع اوکړی- نو خما دا خیال دے او خما د ذهن مطابق زه دے حکومت ته دا درخواست کوم، ټهیک ده لکه څنګه چه مونږ باندے رارووی، وائی په نوکرو کښ نے پیسے اغستے دی، نوخیر دے که دوئی پرے څوک بدل کړی، خیر دے که ایکسین صاحب هائی وے بدل کړی ،سی ایند ډبلیو والا بدل کړی- د ډسټرکټ کونسل چیف افسر بدل کړی او د هغه سره خپله هره څه خبره چه کوی-خو کم از کم دا ایډ منسټریشن چه کوم دے جی دا په داسے طریقه باندے ساتل په کاردی چه دا غیر جانبدار وی دا په هغه علاقه کښ د امن امان ذمه وار دی، نن چه امن وامان خراب دےجی نو انتظامیے ته تحفظ نه دے حاصل - تحفظ هغوی ته نه دے حاصل -او دا تحفظ هغوی د دے وجه نه دے حاصل چه یو وائی چه زه به تا نن په دیر کښ ډی سی کوم، بل وائی چه زه به دے په سوات کښ کمشنرکوم ،بل وائی نه زه به دے فلانی ځائے له بیایم ، پخواه به دا قصے په نورو حکومتونو کښ خما د ذهن مطابق به دومره مداخلت نه وو لکه څومره چه په دےحکومت کښ شروع دے -خما دا درخواست دے دوی ته ---(شور)--- زه خپله خبره کومه جی ما خو درته اووانیل چه د دیر اے- سی درے ځله بدل شوے دے، په کنکوټ کښ جی د دوو کالو نه تحصیلدار نشته، کوهستان په ایریا کښ، په دیر کښ د شپږ آتو میاشتو نه تحصیلدار نه وو، اوس نے ورله هغه بله ورخ ورلیږلے دے- تحصیلداران هلته کښ نشته دے -د خلقو چه کوم دے ،خمونږ خو جی

هلته زیات هغه فاټا ریگولیشن نه، اوس جی د خدائے په فضل سره شریعت تیر حکومت نافذ کړے وو د هغه شریعت مطابق چه کوم دے خمونږ ه قاضیان ناست دی جی او قاضیان چه کوم خبره کوی، نو زه حصوصاً جی بی بی ته درخواست کومه جی چه ټهیک ده که په نورو محکمو کښ څوک مداخلت کوی او که نه کوی خوخما جی تاسو ته دا پرسنل درخواست دے چه کم از کم په ایډ منسټریشن کښ چه هغه خمونږ د ټولو غیرجانبدارخلق وی او هغه په هغه باندے کینی، نو خما دا دومره اندازه ده چه د امن وامان مسئله به په دے طریقه باندے نه هواریږی ، دغه خما درخواست دے --(شور)-- او زه وایم جی، د دیر ضلعے زه عرض کومه جی که د دوی څه خبره نے په پوائنټ آف آرډر جی، په نورو خبره نشته جی، په پوائنټ آف آرډر خبره نشته دے د کټ موشن پیش کړی او خبره د اوکړی او که کټ موشن نے نه دے پیش کړے د ده د خبرے هیڅ حق نشته جی -تاسو پوائنټ اف ارډر اچتول هم بند کړی دی- خما جی د دیر ضلعے چه دیر بالا ضلع جوړه شوے ده، خمونږ خلقو سره فرید طوفان صاحب او ما وعده کړے وه نورو مشرانو وعده کړے وه هغه کښ جی هغوی ورله فنډز هم ایښودے دے، د درے میاشتو نه د هغوی ډپټی کمشنر نشته دے- بغیر ډپټی کمشنر نه یوه ضلع چلیږی- خما دا هم درخواست دے او بل چاته درخواست نه کوم، بی بی ته درخواست کوم چه دا دے فرید طوفان صاحب ته اووانی چه مونږ له دا ډپټی کمشنر راکړی او د خلقو هغه تسلی اوشی -بالکل بی بی، تاسو ما له تسلی راکړئ، په بل چا باندے مے یقین نشته جی- --(-تالیاں /قہقہے)---

جناب بہادر خان ، ما جی یو عرض کوو---------

بیگم نسیم ولی خان: دا تسلی ورله ورکوم چه د دوی په وخت کښ څومره غیر جانبدار ایډمنسټریشن وو، کم از کم دهغې نه به ښه غیر جانبداره وی۔

جناب سپیکر: بهادر خان، تاسو تشریف کیږدئی جی ۔هسے نجم الدین خان دا خپل Suggestion ورکړلو او کټ موشن نے Withdraw کړل، هاں جی۔

جناب نجم الدین: څما د منسټر صاحب، ما بی بی ته درخواست کړے دے چه دیر له ډپټی کمشنر به کله رالیږی؟ نوځما کټ موشن ختم جی --ما بی بی ته وئیلی دی، هغه دِ لږه تسلی راکړی چه صبا درلیږم۔ نورو ته مے هم ډیر سوالونه اوکړل جی۔

جناب سپیکر: هغه خو تاسو د رولز په مطابق د بی بی نه دا تپوس نه شئی کولے خو تاسو خبره اوکړه، هغوی جواب درکړو۔

جناب نجم الدین: ښه جی، منسټر صاحب، یره جی په بل چا مے اعتبار نشته څه اوکړمه۔ (قهقهے)

وزیر خوراک: جناب سپیکر صاحب ، نجم الدین صاحب چه کوم دے، معزز ممبر دے، دے ما له دفتر ته راغلے وو او وئیل چه صرف په تا مے اعتبار دے۔

(قهقهے)

جناب سپیکر: څه ښه ده کنه، په یو یو به په ټولو اعتبار داسے راشی۔ (قهقهے)

جناب احمد حسن خان: سر هغه اعتبار خراب شو څکه خو پرے نن نه کوی کنه

(قهقهے)

جناب نجم الدین : جی په منسټر صاحب باندے ما اعتبار کړے وو او هلته خلقو ته هم ما وئیلے وو چه منسټر صاحب مونږ سره خبره کړے ده۔ په هغه اعتبار دے، خو ده جی څمونږ سره وعده کړی وه چه زه اوس چیف منسټر

ته وایمه او تاسو له ډپټی کمشنر درلیږم جی۔ دا ئے هم راته ونیلی وو جی ستا د خپلے پارټئ والا کسانو د هغے مشری کوله جی د خپلے پارټئ کسانو کوله۔

وزیر خوراک: ما ورته اوونیل چه دا کار د چیف منسټر دے، زه به ستاسو خبره چیف منسټر سره اوکړمه او دا درته وایمه چه تاسو سره به بے انصافی نه کیږی۔

جناب سپیکر: پیر محمد خان، هغه د مونږ خبره دِ کړے وه، اوس څنګه چل دے؟ څه خپل ارخ ته د دیر ---

جناب نجم الدین: بس جی، زه خپل کټ موشن واپس اخلم۔ (قہقہے)

Mr. Speaker: The honourable Minister please.

وزیر آبپاشی: جناب سپیکرصاحب مهربانی، دا لږ Figures به دوی ته اوښایم چه 1992-93ء کښ 19.29% ایډ منسټریټیو اخراجات Increase شوے وو۔ بیا 1993-94 کښ چه هغه هم تقریباً 129. شوے وو۔1994.95 کښ جی 15.26 زیات شوے وو۔ بیا 1995-96 کښ 18.58 بیا 1996-97 کښ تاسو سوچ اوکړئ Previous 26.38 کال نه زیات شوے وو او دا مونږ په دے فخر کوو 1997-98 جی 1.47 Last year نه مونږ تقریباً Ten million rupees چه دے مونږ خپل اخراجات کم کړی دی ۔او دا دوی ته تسلی ورکوم، پیر محمد خان صاحب ته، چه اووه سوو نه زیات موټرے چه دی، مونږ Pool کښ اچولی دی او انشاء الله هغه به خرڅوو او دا پیسه په خپل قرضه جات کښ به ورکوو - مونږ د خپل منسټرانو نه ګارډز واپس کړی دی - څما رور اوونیل چه د هغوی تینتیس منسټران وو، تاسو پچیس Provision ساتلے

دے دا صرف Provision دے۔ زه تسلی دوی له ورکوم چه انشاء اللّٰه چه دس او پندره نه به زیات منسټران نه وی اوس د دس او پندره مینځ کښې، انشاء اللّٰه زیات به د دے نه نه وی او بل ورله تسلی ورکوم چه آټه ایډوائزر هم نه اخلو انشاء اللّٰه په فلور آف دی هاؤس دا خبره کوم۔ پکار ده چه لاس اوټپوی چه دا ستاسو--- (قهقهے/تالیاں)، بل بیا-- (قطع کلامی)

نوابزاده محسن علی خان: نہیں جی، اس میں تو ہنسی کی کوئی بات نہیں ہے بلکہ یہ تو افسوس کی بات ہے۔ کیوں ایڈوائزر نہیں بنائینگے جی؟

وزیر آبپاشی: ہمارا ایمان ہے اور ہم چاہتے ہیں کہ صوبے کے جو غیر ترقیاتی اخراجات ہیں، ان کو کم کریں۔ جناب سپیکر!------------(قطع کلامی)---

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر! جیسے کہ یہ فرماتے ہیں کہ ہم منسٹر نہیں لینگے، مشیر بھی نہیں لینگے تو پھر وہ کیونکر ڈیسک بجائیں گے۔ ---(شور)---

وزیر خوراک: جنا ب سپیکرصاحب، زه بشیر خان، زه یوه خبره کوم۔ چه د اته په ځائے د یو ایډوائز اجازت د ورکړی، اووه به نه اخلو، یو به محسن علی خان واخلو--- (قهقهے)

وزیر آبپاشی: زه وایم سپیکر صاحب تاسو ته دا عرض کوم چه خمونږ دا ممبران چه دی، دا د وزارتونو د پاره یا مشیر توب د پاره نه دی راغلی۔ دوی یو سوچ له راغلی دی، دوی دا صوبه مضبوطول غواړی، د دے عوامو خدمت کول غواړی۔ د وزارت د پاره نه دی راغلی او نه ایډوائزرئ د پاره راغلی دی په خپلو ممبرانو فخر کوو چه باوجود چه خمونږ شپږ وزیران دی خوهغوی په خپل ګورنمنټ خمونږ نه زیات مئین دی او خپل خلقو باندے مئین دی۔

جناب سپیکر: خما خیال دے، تسلی مو اوشوه، بشیر خان، د ټولو تسلی

اوشوه، د ټولو تسلي اوشوه۔ هغه نورو خو Withdraw کړلو جی۔

وزیر آبپاشی: محسن علی خان خبره اوکړه چه دا د ډسترکټ، ډویژن باره کښې تاسو کومے پیسے اینبودے دی، دا به تاسو Change کوئی نه یا ښه یا بد ۔ محسن علی خان ته دا تسلی ورکوم چه دا حکومت عوامی حکومت دے، دا حکومت د دے صوبے د ترقۍ د پاره انشا ء اللّٰه هر څه به کوی۔ مونږ به هغه خبره کوو چه د صوبے د عوامو د پاره به ښه وی او چه د صوبے د عوامو د ترقیاتی کارونو د پاره ښه وی۔ انشاء اللّٰه دا زه تاسو ته تسلی درکوم چه داسے ناجائز اوغلط کار د دے حکومت نه به نه کیږی۔

جناب سپیکر: د ټولو Withdraw شو کنه جی۔ All the cut motions are lost being withdrawn. The question is:

"that a sum not exceeding rupees six hundred seventy six million, five hundred fifty thousand and eight hundred only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1998 in respect of General Administration". Those who are in favour of it may say "Yes" and those against it may say "No".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: The"Ayes" have it. The Demand is granted. The sitting is adjourned and we will re-assemble tomorrow at 9.30 a. m. Thank you very much.

اوشوه، د ټولو تسلی اوشوه- هغه نورو خو Withdraw کړلو جی-

وزیر آبپاشی ، محسن علی خان خبره اوکړه چه دا د ډسترکټ، ډویژن باره کښې تاسو کومې پیسې اینبودے دی، دا به تاسو Change کوئی نه یا به یا بد -محسن علی خان ته دا تسلی ورکوم چه دا حکومت عوامی حکومت دے، دا حکومت د دے صوبے د ترقئ د پاره انشاء الله هر څه به کوی- مونږ به هغه خبره کوو چه د صوبے د عوامو د پاره به بهه وی او چه د صوبے د عوامو د ترقیاتی کارونو د پاره بهه وی- انشاء الله دا زه تاسو ته تسلی درکوم چه داسے ناجائز او غلط کار د دے حکومت نه به نه کیږی-

جناب سپیکر ، د ټولو Withdraw شو کنه جی- ll the cut motions are lost being 'thdrawn. The question is:

ıat a sum not exceeding rupees six hundred seventy six million, five ıdred fifty thousand and eight hundred only, be granted to the ,vincial Government to defray the charges that will come in course ·ayment for the year ending 30th June, 1998 in respect of General ninistration". Those who are in favour of it may say "Yes" and e against it may say "No".

(The motion was carried).

Speaker: The"Ayes" have it. The Demand is granted. The sitting is ırned and we will re-assemble tomorrow at 9.30 a.m. Thank you very

(اسمبلی کا اجلاس بدھ 25 جون 1997 صبح ساڑھے نو بجے تک کے لئے ملتوی ہو گیا-)